

Täysistunto

Keskiviikko 12.6.2024 klo 14.00—18.21

7. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 7/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 7/2024 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan Markus Lohen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri Riikka Purralle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muut ennalta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelua. Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.10 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2025—2028. Valiokunnan mietintö on kohtuullisen pitkä, niin kuin aikaisemminkin, joten otan täältä esille keskeisiä huomioita painottaen varsinaisen valtiontalouden lisäksi hyvinvointialueiden taloutta koskevia mietinnön osuuksia johtuen siitä, että hyvinvointialueiden merkitys valtiontalouden osalta on merkittävän suuri: lähes 30 prosenttia valtion kustannuksista on hyvinvointialueiden rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025—2028 pohjautuu valtiovarainministeriön huhtikuussa julkaisuun ennusteeseen, jonka perusteella talouskasvun arvioidaan olevan vuonna 2024 nollan tuntumassa. Vuonna 25 talouden odotetaan toipuvan ja kääntyvän 1,6 prosentin kasvuun, mutta talouskasvun arvioidaan kuitenkin jäävän 1—1,5 prosenttiin vuosina 2026—2028.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat, kuten muut ennusteita tekevät taloudelliset laitokset, pitivät valtiovarainministeriön ennustetta pääosin realistisena. Myös Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan suhdanne olisi kääntymässä, kun sekä bruttokansantuote että työllisten määrä kääntyvät vuoden 24 ensimmäisellä neljänneksellä lievään kasvuun.

Valiokunta korostaa, että talouskehitykseen liittyy yhä merkittäviä epävarmuuksia, kuten maailmantalouden kehitys, Ukrainan sodan kesto, maailman muiden konfliktien laa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

juus sekä korkojen taso. On näin ollen hyvä huomioda, että Suomen talouden tilanne voi kehittyä ennustettua heikompaan suuntaan tai elpyä ennustettua hitaammin, mikä tuotiin myös esiin asiantuntijakuulemisissa. Epävarmuuden keskellä julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä ottaen huomioon julkisen talouden rakenteelliset ongelmat, kuten väestön ikääntymisen mukanaan tuomat menopaineet.

Hallituksen mittavista sopeutustoimista huolimatta velkasuhde ei ole edelleenkään kääntymässä laskuun, joskin on todettava, että valtiovarainministeriön ennuste ei sisällä vielä kaikkia potentiaalisia kasvu- ja työllisyystoimien vaikutuksia. Julkisessa taloudessa vallitsee siten edelleen pitkän aikavälin epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Myös tulevilla vaalikausilla tarvitaan toimia, jotka hidastavat julkisten menojen kasvua tai kasvattavat tulopohjaa, sillä näköpiirissä oleva tulokertymä ei riitä rahoittamaan menoja tulevaisuudessa.

Hallitusohjelmassa päätettiin toimenpidekokonaisuudesta, joka vahvistaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla. Tästä julkisen talouden menoja sopeuttavien toimien osuus on noin neljä miljardia euroa vuoden 2027 tasolla, minkä lisäksi rakennepoliittisilla toimilla tavoitellaan noin kahden miljardin euron vahvistumista vuoden 2027 tasolla.

Talouden tilannekuva on sittemmin heikentynyt, eikä edellä mainittu kokonaisuus enää riitä varmistamaan velkasuhteen vakauttamista vuoteen 27 mennessä. Myös EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattaminen edellyttää uusia julkista taloutta vahvistavia toimia. Näin ollen hallitus linjasi osana vuosien 2025—2028 julkisen talouden suunnitelmaa uusista toimista, jotka vahvistavat julkista taloutta noin kolmella miljardilla eurolla. Tästä kokonaisuudesta menosäästöt ovat 1,6 miljardia euroa ja verotoimet noin 1,8 miljardia euroa.

Lisäsopeutustoimien suuruusluokka oli valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mielestä lähtökohtaisesti oikean suuntainen, ja myös ajankohtaa pidettiin pääosin oikeana. Samoin veronkiristysten ja menosäästöjen suhdetta pidettiin useassa lausunnossa oikean suuntaisena. Esiin nostettiin kuitenkin huoli siitä, että sopeutustoimet voivat johtaa talouskasvun hidastumiseen. Valtiovarainministeriön ennusteessa huomiota kiinnitettiin myös siihen, onko arvonlisäverokannan korotuksen voimaantulo jo syksyllä 2024 suhdanteen kannalta liian varhainen ajankohta. Lisäksi epävarmuutta esitettiin liittyvän myös toimenpiteisiin, jotka koskevat hyvinvointialueiden toiminnan tehostamista ja työllisyyden kasvua.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mielestä pitkällä aikavälillä talouskasvun edistäminen on keskiössä velkasuhteen alentamisessa ja hyvinvoinnin turvaamisessa. Julkisen talouden ongelmat ovat pitkälti rakenteellisia, joten niitä ei ratkaista kertaluonteisilla, lyhytvaikutteisilla toimenpiteillä vaan pysyvillä rakenteellisilla uudistuksilla ja nykyistä paremmalla tuottavuuden kasvulla.

Suomessa on tuotannollisia investointeja sekä t&k-toimintaa verrattain vähän ja nuorten koulutusaste on jäänyt alemmalle tasolle kuin muissa kehittyneissä teollisuusmaissa. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esiin yhtenä keskeisenä syynä Suomen Ruotsia ja Tanskaa heikompaan talouskasvuun hidas tuottavuuden kasvu ja investointien kohdistuminen Suomessa korostetusti rakennuksiin, kun ne Ruotsissa ja Tanskassa painottuvat Suomea enemmän ict-investointeihin ja aineettomiin investointeihin.

Hallituksen päättämästä uudesta julkista taloutta vahvistavasta toimenpidekokonaisuudesta valtion menoihin vaikuttavien säästöjen määrä on noin 1,2 miljardia euroa vuonna 2025 nousten noin 1,4 miljardiin euroon kehyskauden lopussa. Julkisen talouden vaikean tilanteen takia sopeutustoimia on kohdistettu laaja-alaisesti kaikille hallinnonaloille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esiin huoli toteutuksen kiireellisestä aikataulusta etenkin vuonna 2025. Säästöt on siten ripeästi aikataulusta huolimatta toteutettava hallitusti, jotta ydintoiminnot ja palvelut eivät vaarannu. Kevään kehysriihen mukaisesti on otettava huomioon myös valtionhallinnon tehtävien ja velvoitteiden keventäminen sekä priorisointi.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama ajatus tästä mietinnöstä koskien hyvinvointialueiden taloutta, ja kuten tuossa edellä totesin, hyvinvointialueiden merkitys on keskeinen niin valtiontaloudelle kuin julkiselle taloudelle mittaluokkaansa takia.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää mietinnössään erityistä huomiota hyvinvointialueiden talouden kokonaiskuvaan. Eri palveluita ja yksittäisiä hallituksen ehdottamia muutoksia koskien valiokunta viittaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon.

Hyvinvointialueet tekivät vuonna 2023 noin 1,4 miljardia euroa alijäämää. Tämä johtui useista tekijöistä, kuten ennakoitua korkeammasta yleisestä hintatason noususta, sote-alan palkankorotuksista ja ostopalveluhintojen noususta. Koko maan tasolla valtion yleiskatteellinen rahoitus hyvinvointialueille on vuonna 2025 yhteensä 26,2 miljardia euroa, mikä on 1,8 miljardia euroa enemmän kuin viime syksyn julkisen talouden suunnitelmassa. Nousua selittää muun muassa vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella maksettava noin 1,46 miljardin euron jälkikäteistarkistus.

Julkisen talouden suunnitelmassa hyvinvointialueiden talouden näkymiä tarkastellaan myös valtiovarainministeriön ennusteella. Ennuste huomioi hyvinvointialueiden todellisen kustannuskehitysnäkymän hyvinvointialueindeksin sijaan. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tällä on merkitystä, koska hyvinvointialueindeksi on erkaantunut todellisesta kustannuskehityksestä. Ennusteen mukaan hyvinvointialueiden tulos paranee hie- man vuonna 24 mutta pysyy edelleen merkittävästi alijäämäisenä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan niin kuluvan vuoden alijäämän mittaluokkaan kuin myös jatkovuosien tilannekuvaan liittyy merkittävää epävarmuutta. Valiokunta tunnistaa haasteen, joka muodostuu siitä, että alueilla on velvoite kattaa taseeseen kertyneet alijäämät hyvinvointialueista annetun lain edellyttämässä määräajassa ja toisaalta niillä on myös velvoite turvata riittävät lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Alijäämän kattamisvelvoitteen takia alueiden taloussuunnitelmien kustannusuria voinee pitää realistisen sijaan tavoitteellisina. Nähtäväksi jää, tulevatko alueiden sopeutus- ja tehostamistoimet riittämään tilanteessa, jossa hintojen ja henkilöstömenojen kasvu on edelleen voimakasta.

Johtopäätösten tekeminen yksittäisen hyvinvointialueen rahoituksen riittävydestä tai riittämättömyydestä on sosiaali- ja terveysministeriön syksyllä 2023 laatiman selvityksen mukaan ennen aikaista. Julkisen talouden suunnitelmassa tuodaan kuitenkin yksinkertais- tavan aluekohtaisen kustannusten painelaskennan tulosten pohjalta esiin riski siitä, että yksittäisellä tai yksittäisillä alueilla valtion rahoitus ja tehtävät eivät ole kehyskaudella sovi- tettavissa yhteen.

Valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että alueet tehostavat ja aktiivisesti sopeuttavat toimintaansa, jotta kustannusten kasvu pysyisi maltillisena. Alueiden tulisi pyrkiä lisää- mään toiminnan vaikuttavuutta välttämällä lyhytnäköisiä säästöjä, jotka pidemmällä aikajän- teellä saattavat jopa lisätä kustannuksia. Julkisten sote-palveluiden tuottavuuden kasvulla on hyvin merkittävä vaikutus julkisen talouden kestävytyteen.

Valiokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan näkemykseen siitä, että uusia sopeu- tustoimia sekä hyvinvointialueiden tehtävien keventämisen myötä saavutettavia säästöjä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

säästöjen saavuttamisen aikatauluja tulee seurata ja arvioida suhteessa sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen että siihen, korjaavatko ne osaltaan rahoituksen vajetta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ottaa tässä mietinnössään kantaa myös kuntatalouteen, kestäväan kehitykseen sekä muina hallinnonalakohtaisina havaintoina muun muassa eduskunnan budjettivaltaan, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen, väyläverkon korjausvelkaan, maatalouden kannattavuuteen ja erityisryhmien investointiavustuksiin. Nämä valiokunnan kannanotot ilmenevät sieltä mietinnöstä tarkemmin.

Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton valtioneuvoston selonteon 2/2024 vp johdosta, ja kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta. [Pia Viitanen: Paitsi parissa vastalauseessa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenvuoron käyttää edustaja Eestilä.

14.23 Markku Eestilä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talouden tilanne on ajautunut vaikeaksi. Jatkuvasti negatiivinen vaihtotaseemme tarkoittaa sitä, että maastamme virtaa enemmän rahaa ulos kuin tulee sisään. Viennistä elävälle Suomelle tämä on tarkoittanut kroonista velkaantumista. Yksistään velasta maksettavien korkomenojen ennustetaan kasvavan yli neljään miljardiin euroon kehyskauden loppuun mennessä. Tekemättömyyden hinta tulee nyt maksuun.

Orpon hallitus on ryhtynyt määrätietoisiin toimiin talouden sopeuttamiseksi. Julkisen talouden suunnitelma ja siitä valiokuntakäsittelyssä saadut lausunnot vahvistavat hallituksen tilannekuvan ja toimet oikeiksi. Nyt on aika kääntää Suomen talouden suunta.

Arvoisa puhemies! Tämänkin hallituksen olisi poliittisesti ollut helpompi miellyttää kaikkia ja jättää miljardileikkaukset tekemättä. Uskottava valtion kulujen pienentäminen on kuitenkin välttämätöntä. Hallituksen talouspolitiikka ei perustu lyhyen aikavälin pika-voittojen hakemiseen vaan kestäväan taloudenpitoon, jolla turvataan Suomen tulevaisuus ja hyvinvointipalvelut myös tuleville sukupolville.

Jo hallitusohjelmassa päätettiin vahvistaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla. Kevään kehysriihessä hallitus teki päätökset vielä noin kolmen miljardin lisäsopeutuksesta, josta noin puolet toteutetaan menosäästöillä ja puolet veronkorotuksilla.

Veronkorotuksista huolimatta kokonaisveroaste ei kiristy tämän hallituskauden aikana. Samalla kun hallitus tekee kohdennettuja veronkiristyksiä valtiontalouden paikkaamiseksi, kevennämme työn verotusta merkittävästi. Hallituskauden aikana työn verotus kevenee yhteensä puolella miljardilla eurolla painottuen pieni- ja keskituloisiin. Työnteon tulee aina olla kannattavaa, ja palkasta tulee jäädä työntekijälle entistä enemmän rahaa käteen.

Valtion menoista lähes puolet kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Ikääntyvässä Suomessa sote-menojen hillintä heijastuu väistämättä valtiontalouden yli- tai alijäämän kehittymiseen tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Odotamme mielenkiinnolla opposition ratkaisuja Suomen taloustilanteen oikaisemiseksi. Tähän mennessä julkaistut toimet ovat olleet pettymys. Olemme kuulleet oppositiosta enemmän hurskaita toiveita kuin konkreettisia toimia. Suomen talous ei kuitenkaan toivomuksilla kasva. Kasvu vaatii tekoja. [Välihuutoja vasemmalta]

Yksi tämän hallituksen tärkeimpiä kasvutoimia on tutkimus- ja kehityspanostuksen nostaminen kohti neljää prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vain osaamisen vahvis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

tamisella pystymme nostamaan tuottavuuttamme, parantamaan kilpailukykyämme ja tukemaan viennin kasvua. Suomen talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan, työmarkkinapolitiikan, on oltava korostuneesti vientiä tukevaa.

Suomen viennin kasvu syntyy yrityksissä ja niiden kaupallisten menestystarinoiden kautta. Yksi tärkeä kehityskohde on elintarviketeollisuus ja ruokavienti. Ruokavientiä ei ole ilman kannattavaa maataloutta ja toisinpäin.

Arvoisa puhemies! Kasvun edellytyksiä, kilpailukykyä ja työllisyyttä edistetään myös hallituksen määräaikaisella neljän miljardin investiohjelmalla, joka rakentuu tärkeistä väylähankkeista ja pyrkimyksestä hillitä korjausvelan kasvua koko Suomessa. [Timo Heinen: Kuulostaa järkevältä!]

Tämän lisäksi hallitus toteuttaa kasvupaketin, jonka osana esimerkiksi Teollisuussijoitukselle kohdistetaan 300 miljoonaa euroa valtion sijoitusomaisuutta investointien edistämiseksi. Määräaikaisilla verohyvityksillä tuetaan puolestaan päästöttömään talouteen tähtääviä investointeja esimerkiksi isoihin akku- ja vetyhankkeisiin sekä fossiilivapaaseen teollisuuteen.

Suomen työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin on välttämätöntä, sillä tehtyjen työntuntien määrä suhteessa työllisyyteen laskee trendinomaisesti niin Suomessa kuin Euroopassa. Hallitus tekeekin uudistuksia muun muassa sosiaaliturvaan, joilla tavoitellaan 100 000:ta uutta työllistä. Tämä vahvistaisi julkista taloutta yli kahdella miljardilla eurola. [Timo Harakka: Toiveita!]

Erityisesti meidän tulee kiinnittää huomiota yli 55-vuotiaiden työllisyyteen. Esimerkiksi 65—74-vuotiaiden työllisyysaste Suomessa on Pohjoismaiden alhaisimpia. Ikäsyryntään työmarkkinoilla ei kerta kaikkiaan ole varaa ikääntyvässä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma osoittaa sen, että Suomen talouden tilanne on mahdollista kääntää, kunhan hallituksen toimet toteutetaan täysimääräisesti. Tämä työ ei tule valmistumaan yhdessä kaudessa, vaan tarvitsemme tässä salissa pitkäjänteistä työtä vastuullisen työllisyys- ja talouspolitiikan eteen. Perustuslain mukaan valtiontaloudesta päättää eduskunta, eikä vastuuta voi ulkoistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenvuoron käyttää edustaja Ronkainen.

14.28 Jari Ronkainen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta korostaa mietinnössään, että velkaantumisen taittaminen on Suomen kansallinen etu. Hallitus toteuttaa kautensa aikana yhdeksän miljardin euron sopeutuksen. Se on hyvinvointivaltiomme tulevaisuuden suhteen järkevää ja jopa välttämätöntä. On totta, että meitä rajoittavat myös EU:n alijäämämenettelyn kriteerit, mutta julkista taloutta pitäisi tasapainottaa myös ilman niitä.

Perussuomalaiset katsoo, että sopeutustoimissa ei enää ole varaa viivyttelyyn. Nyt vuosien näivettymisen jälkeen on viimein aika tehdä ne toimet, joita verrokkimaissamme on tehty jo aikojen sitten. Ruotsi ja Tanska tekevät ylijäämäisiä budjetteja. Suomella tähän on vielä matkaa, mutta hallituksen määrätietoinen politiikka on askel oikeaan suuntaan.

Työllisyystoimien suhteen hallitus on toiminut ripeästi. Arvion mukaan hallitus on jo ensimmäisen vuotensa aikana saanut toteutettua yli 70 prosenttia ohjelmansa työllisyystoimista. [Välihuutoja vasemmalta] Työn syrjään kiinni pääseminen on työikäiselle kestävin keino kohentaa omaa asemaansa. Mitä useampi on työelämässä, sitä paremmin yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

nassa voidaan rahoittaa palvelut heille, jotka eivät aidosti kykene itsestään huolehtimaan tai joiden elämäntilanne yhteiskunnan tukea vaatii.

Arvoisa puhemies! Oppositio puolueet ovat esittäneet vaihtoehtojaan hallituksen politiikalle. Kerrotte, että olette sitoutuneet EU:n alijäämämenettelyn välttämiseen eli käytännössä tähän samaan yhdeksän miljardin sopeutukseen, jonka hallitus toteuttaa. [Timo Harakan välihuuto] Esittämänne vaihtoehto ei kuitenkaan vakuuta: rahaa tulee ikään kuin taikaseinästä. Sen lisäksi vasemmalla halutaan vielä entisestään korottaa korkeaa veroastetamme ja heikentää maataloutemme toimintaedellytyksiä tilanteessa, jossa huoltovarmuuden ja omavaraisuuden merkitys korostuu. [Timo Harakka: Kuka teki historiallisen alvin korotuksen?] Olette etenkin salin vasemmalla laidalla vastustaneet liki kaikkia hallituksen työllisyystoimia.

Keskusta sen sijaan ei ilmeisesti tiedä, miten päin oppositiossa olla: niin nopeasti vaihtuvat mieli ja kannat. Olette tehneet vuosisadan takinkäännön käännettyänne kritisoimaan aiemmin niin intohimoisesti ajamaanne Turun tunnin juna -hanketta. [Timo Harakka: Takinkäännön asiantuntija!] Esittäisitte nyt sitten vastapainona sellaisia keinoja, jotka aidosti lisäisivät kasvua ja tuloja. Euroja tarvitaan nyt eikä 2060-luvulla.

Arvoisa puhemies! Valtion tärkein tehtävä on viime kädessä kansalaisten turvallisuudesta huolehtiminen. Perussuomalaiset on korostanut tätä toistuvasti. Hallitus onkin päättänyt panostaa voimakkaasti nimenomaan turvallisuuteen. Tämä on välttämätöntä, kun itänaapurimme käy julmaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Hallitus on valtionhallinnon sopeutustoimissa halunnut varmistaa, että sopeutus ei kohdistu poliisien, rajavartioiden, sotilaiden tai oikeudenhoidon ydintehtävien henkilöstömäärään. [Timo Harakka: Vaan verotukseen! — Juha Mäenpää: Se kevenee!]

Vaikka julkisen talouden suunnitelmassa onkin kyse rahasta, on huomattava, ettei suuriakaan rahamäärä ilman kunnollista lainsäädäntöä tule riittämään. Voimmekin ilolla tervehtiä lukuisia hallituksen lainsäädäntöhankkeita, joilla Suomessa pitkään harjoitettua vastuutonta maahanmuuttopolitiikkaa tullaan järkevöittämään. [Timo Harakka: Montako euroa siitä tulee?] Tämän lisäksi nuorisorikollisuuteen tullaan puuttumaan monin tavoin. Me perussuomalaiset uskomme vakaasti, että merkittävät lainsäädännölliset uudistukset ja rahalliset panostukset peruskouluun tulevat ehkäisemään sekä nuorisorikollisuutta että syrjäytymistä.

Arvoisa puhemies! Yhdeksän miljardin sopeutus hallituskauden aikana on valtava urakka, ja sopeutustoimiin sisältyy vielä epävarmuutta. Hallituksen toimilla julkinen taloutemme saadaan terveemmälle pohjalle, mutta toimia tarvitaan myös jatkossa. Tässä heitänkin pallon opposition suuntaan: oletteko sitoutuneet tähän talouspoliittiseen tavoitteeseen, jonka pohjimmaisena tarkoituksena on hyvinvointivaltion pelastaminen? [Timo Heinonen: Eivät ole! — Vasemmalta: Ei näillä teidän keinoilla!] Pahasti nimittäin näyttää, ettei teistä ole muuhun kuin verojen korottamiseen, velkarahan jakamiseen ja tarvittavien päätösten välttelyyn. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, [Oikealta: No niin, nyt kuullaan Marinin vastaus talouspolitiikkaan!] ja puheenvuoron tulee käyttämään edustaja Viitanen.

14.33 Pia Viitanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pian vietämme Orpon—Purran hallituksen vuosipäivää, joten nyt on aika tarkastella hallituksen ensimmäistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

mäisen vuoden saldoa. [Ben Zyskowicz: On aika tarjota kahvit!] Hallitus on puhunut 100 000 työpaikasta. Moni kysyykin nyt, milloin nämä vihdoinkin ilmestyvät katukuvaan. Nyt tuloksena on yli 40 000 uutta työtöntä, ja suunta vain synkkenee. Edes oma ministeriönne ei tunnu uskovan, että työllisyystavoite toteutuu.

Samoin joskus tässä salissa hallituspuolueita kuunnellessa voisi kuvitella, että velkaantumisen laitetaan kuriin. Mutta, puhemies, ei velkaantuminen taitu — velkaantuminen päinvastoin kiihtyy. Ensimmäisen vuoden saldo on, kaikkien leikkausten jälkeenkin, lähes 13 miljardia lisävelkaa.

Arvoisa puhemies! Viimeisimmän niitin hallituksen linjalle tarjosivat eiliset VTV:n ja Suomen Pankin ennusteet, jotka vahvistavat, että hallituksen toimet eivät ole riittäviä velkaantumisen taittamiseksi. [Timo Heinonen: Kannatatteko lisätoimia?]

Tämän kaiken valossa ei todellakaan ole ihme, että hallitus ei halua puhua omista saavutuksistaan vaan yrittää epätoivoisesti kääntää keskustelun SDP:n moittimiseksi. [Timo Heinonen: Ei!] Saadaanpa, puhemies, nähdä, että piakkoin debatissa täällä hallituspuolueet jälleen moittivat kilpaa SDP:tä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Katsotaanpa, mitä nämä samat puolueet itse viime kaudella esittivät.

Kokoomus esitti omassa vaihtoehtobudjetissaan esimerkiksi superkotitalousvähennys-tä, jonka piti maagisesti tuoda jopa 300 miljoonan säästöt. Missä toimet ovat nyt?

Perussuomalaisten vaihtoehdossa talous laitettiin kuntoon yksinkertaisesti lopettamalla ilmastotoimet ja maahanmuutto.

Hallituspuolueet hyökkäävät nyt opposition kimppuun, koska niillä on huono omatunto: [Timo Heinonen: Ei!] perussuomalaisten vaalilupaukset siitä, ettei pienituloisilta leikata, on saksia heilutellen petetty, ja kokoomuksen lupaama velan kuriinlaitto on kääntynyt rankaksi lisävelkaantumiseksi.

Arvoisa puhemies! Entä mikä on ollut hallituksen saldo oikeudenmukaisuuden suhteen?

Hallitus puhuu, että rahat ovat niin loppu, että nyt on pakko leikata satoja miljoonia hoitotakuusta ja vanhustenhoidosta, mutta eivät ne rahat niin loppu ole, etteikö hallitukselta riittäisi jopa puoli miljardia yksityiseen terveydenhuoltoon.

Hallitus puhuu, että rahat ovat niin loppu, että on pakko leikata opiskelijoilta yli 100 euroa kuukaudessa, mutta eivät ne rahat niin loppu ole, etteikö hallitus voisi helliä ministerin tuloluokassa olevia lähes 2 000 euron vuotuisella veronkevennyksellä, puhumattakaan siitä, että suurten pääomatulojen saajat vapautetaan näistä talkoista kokonaan. Kaikkein rikkaimmat ja varakkaimmat jatkavat edelleen tiukasti hallituksen erityissuojeluksessa.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa on kyse arvovalinnoista. Mielestäni on kunnia-asia, että lapsista ja ikäihmisistä pidetään hyvää huolta. Nyt kuitenkin 17 000 lasta ajetaan köyhyyteen. Tämä on surullinen ja julma arvovalinta.

Kehysriihessä suurilla saksilla käytiin sitten sosiaali- ja terveystalouden kimppuun: pidennetään hoitonoja, korotetaan asiakasmaksuja ja heikennetään vanhustenhoivan hoitamitoitusta. On kohtuutonta ja väärin käydä kaikkein hauraimpien kimppuun. Tässä maassa täytyy olla varaa siihen, että meidän rakkaat ikäihmisemme saavat tarvitsemansa hoivan ja turvan.

Myös pitkän linja talousvaikuttaja Sixten Korkman on kuvannut leikkauksia lapsiperheiltä taloudellisesti epäviisaiksi, arveluttaviksi ja jopa ilkeiksi. Hyvä hallitus, eikö nyt olisi aika arvioida politiikkaanne uudelleen?

Arvoisa puhemies! Entäpä hallituksen veropolitiikka? Kehysriihessä hallitus päätti tehdä historiallisen suuren korotuksen arvonlisäveroon sekä lisäksi säätää keskituloiselle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

eläkkeensaajalle uuden lisäveron, suorastaan ryöstöveron. Hallitus myös kiristää ensiasuntoaan ostavien nuorten verotusta. Kokoomusjohtoinen hallitus kiristää myös pienten yritysten verotusta — kyllä, sekin päivä on nyt nähty — sekä nostaa lääkkeiden, kirjojen ja joukkoliikenteen verotusta. Puhemies, tätä listaa voisi jo joku kutsua himoverottamiseksi. [Ben Zyskiewicz: Luulisi teidän olevan sitten tyytyväisiä!]

Arvoisa puhemies! SDP tekisi oikeudenmukaisemmin. Me peruisimme hallituksen suurituloisia suosivat veronkevennykset, toisimme suurten pääomatulojen saajat mukaan, uudistaisimme tehottomia yritystukia ja puuttuisimme listaamattomien osinkojen verotuksen porsaanreikiin. Mutta pieni- ja keskituloista palkan- ja eläkkeensaajaa verottaisimme kevyemmin kuin hallitus.

Arvoisa hallitus, ensimmäisen vuoden saldona siis kolme asiaa kasvaa: velka, työttömyys ja köyhyys.

Edellä olevan perusteella esitän vastalauseemme mukaiset lausumaehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Hoskonen.

14.39 Hannu Hoskonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi nousee tästä työttömyys- ja velkasuosta vain niin, että koko maassa pärjätään. Metsät ja muut luonnonvarat, iso osa teollisuudesta ja työllistävät yritykset — nousun todelliset rakennuspuut — eivät ole Helsingissä, ne ovat maakunnissa läpi Suomen. Siksi maakunnissa pitää olla elämisen mahdollisuuksia. Tällä maalla ei ole varaa jättää mitään kolkkaa taantumaan tai tyhjenemään, ei etenkään itäistä Suomea.

Me itäsuomalaiset elämme Euroopan pitkällä ulkorajalla. Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti elinolomme. Olemme odottaneet, että Suomen ja EU:n vallanpitäjät ymmärtäisivät tämän. Meille on luvattu yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista. Mitään emme kuitenkaan ole saaneet, emme hallitukselta emmekä Brysselistä. Ei tämä näin voi mennä — tyhjän olisi saanut pyytämättäkin. Jo riittää työryhmien pullakahvittelut. Itäinen Suomi tarvitsee tekoja.

Tämän ymmärtää Nato, koska itäisen Suomen elinvoimassa on kyse turvallisuudesta. Tämän ymmärtää Elinkeinoelämän keskusliitto, jonka mukaan itäisestä Suomesta pitää tehdä erityistalousalue. Samaa on esittänyt myös keskusta. Menee yli kaiken ymmärryksen, että hallitus sen sijaan keskittyy puskemaan eteenpäin tolkutonta tunnin junaa. Sille väläytetään jopa lisää rahoitusta. Keskusta vaatii, että itäisen Suomen asia otetaan viimein vakavasti. Tiet ja muut väylät kuntoon, yrityksille pärjäämisen edellytyksiä ja ihmisille toimeentuloa. Itäsuomalaisille pitää luoda luottamusta tulevaisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi ylipäättään tarvitsee nyt tulevaisuudenuskoa. Säästää pitää, mutta ei tämä maa leikkaus- ja keskittämispolitiikalla nouse. Talous pitää saada vahvaan nousuun kautta Suomen. Kasvu pitää pystyä vähintään kaksinkertaistamaan nykyisin ennustetusta. Ylimoitettu arvonlisäveron korotus, kotitalousvähennyksen leikkaaminen ja työllistävien pienten yritysten verojen kiristäminen ovat väärää politiikkaa. Keskustan mielestä investointeihin kannustava verohyvitys pitää ulottaa kaikenkokoisille yrityksille. Yhteisöveroa pitää uudistaa kasvuun kannustavaksi. Pienyrittäjiä ja yritystoiminnan aloittamista keskusta tukisi korottamalla arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa. Alimman eläkeiän saavuttaneita keskusta kannustaisi jatkamaan työelämässä tuntuvalle veroporkkanalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Rouva puhemies! Tämä on sellaista kasvupolitiikkaa, jota Suomen selviytyminen suorastaan huutaa. Keskusta myös ottaisi käyttöön seutukohtaiset kasvusopimukset korvaamaan vain isoimpien kanssa tehtävät MAL-sopimukset. Seutukaupungit ovat Suomen ja sen myötä Suomen teollisuuden selkäranka. Näin valtio myös kehittäisi nykyistä tasapuolisemmin koko maata.

Arvoisa rouva puhemies! Luottamuksen palauttaminen talouteen ja ihmisten ja yritysten tulevaisuudenuskon vahvistaminen ovat nyt meidän päättäjien tärkeimmät tehtävät. Menon pitää olla vakaata ja ennustettavaa. Presidentti Niinistö esitti ylivaalikautista yhteistyötä talouden kuntoon laittamiseksi. Keskusta on yhteistyöhön valmis. Milloin, pääministeri, te kutsutte porukan koolle? Ylimielisyyteen ei tietenkään vallanpitäjillä ole nyt varaa. Kaikki kivet pitää yhdessä kääntää, jotta Suomi saadaan nousemaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, edustaja Hoskonen. — Seuraa vaksi vihreä eduskuntaryhmä ja sieltä edustaja Virta.

14.43 **Sofia Virta vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus rakentuu siitä, että puheet ja teot kohtaavat. Epäluottamus sen sijaan saa alkunsa, kun puheet ja lupaukset ovat jatkuvasti ristiriidassa tekojen ja konkretian kanssa [Ben Zyskowicz: Löytyi selitys vihreiden alamäelle!] — ja juuri näin hallitus on osoittanut tekevänsä: hallitus lupaa yhtä ja tekee toista.

Annan muutaman esimerkin.

Hallitus sanoo panostavansa osaamiseen mutta todellisuudessa leikkaa koulutuksesta. Hallitus sanoo, että lapset ja nuoret ovat erityissuojeluksessa mutta todellisuudessa työntää 17 000 lasta köyhyyteen, leikkaa nuorisotyöstä ja lastensuojelun jälkihuollosta. Hallitus sanoo, että sosiaali- ja terveystaloudessa painopiste pitää saada ennaltaehkäisyyn ja perusterveydenhuoltoon, mutta leikkaa sen mahdollistavista välineistä, kuten järjestöiltä ja hoitotakuusta.

Eikä siinä vielä kaikki. Huomionarvoista on ainakin myös se, miten pääministeri itse lupasi, että Suomen vanhat valtion metsät suojellaan, [Miko Bergbom: Oikein!] mutta nyt hallitus asettaakin suojelukriteerit niin kireiksi, ettei Etelä-Suomesta sellaista metsää juuri löydy.

Hallitus myös kertoo pitävänsä yrittäjien puolta, mikä on kannatettavaa, mutta samaan aikaan todellisuudessa hallitus heikentää erityisesti pienten yritysten toimintaedellytyksiä hätäilevällä ja huonosti ajoitetulla alvikorotuksella.

Linjakasta hallituksen politiikassa tuntuukin lähinnä olevan vain kahdet rattaat ja kuvitelma siitä, että suomalaisia voisi tyhjiällä lupauksilla hämätä.

Arvoisa puhemies! Vihreät jakavat näkemyksen, että taloutta pitää tasapainottaa, mutta emme tapaa, jolla hallitus on urakkaan ryhtynyt. Hallitus sanoo taittavansa Suomen velkaantumisen, mutta viimeksi eilen olemme uutisista saaneet lukea, että ennusteiden valossa tavoite ei näytä olevan toteutumassa. Eli te, hallitus, valitsitte leikata kaikkein köyhimmiltä ja sairaimmilla, lisätä lapsiperheköyhyyttä, leikata koulutuksesta ja heikentää yritysten toimintaedellytyksiä, ettekä te silti ole saamassa velkaantumista taittumaan. Voisi olla paikallaan kysyä, miten meni noin omasta mielestä. [Ben Zyskowicz: Ja missä on teidän yhdeksän miljardin ohjelma? Sitäkin voisi kysyä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Hallituksen talouspolitiikkaan olisi helpompi luottaa, jos te edes esittäisitte huomioivane vaikutusarvioita osana päätöksentekoa, mutta sen sijaan te valitsette kerta toisensa jälkeen ostaa sian säkissä. Se, mikä voi tuntua hyvältä idealta tänään, saattaa tulla paljon kalliimmaksi tulevaisuudessa, jos katse on omassa navassa horisontin sijaan. Hallitukselta puuttuukin siis iso kuva ja visio siitä, miten Suomi todella saadaan kuntoon ja pelastetaan konkurssilta. Suomalaisilla on perusteltu huoli, mitä Suomesta jää hallituksen saksileikin jälkeen jäljelle.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat esittäneet hallitukselle hyödynnettäväksi listan toimia niin vaihtoehtobudjetin muodossa syksyllä kuin sopeutuspaketissa tänä keväänä. Voin printata ehdotuksemme uudestaan paperille ja toimittaa ne, jos vaihtoehdot jo nyt kelpaisivat. [Ben Zyskowicz: On luettu! Miljardeja puuttuu!]

Suomessa ei ole varaa siihen, että hallitus nyt mokaa taloutemme suurimman mahdollisuuden: vihreän siirtymän investoinnit ja niiden myötä syntyvä talous- ja hyvinvointi-työ on saatava Suomeen. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Hallitus sen sijaan hapuilee ja poukkoilee. Ministeririvistäkin on kuultu vihjailua, että Suomi ei ehkä olisikaan sitoutunut ilmastotavoitteisiin, ja se jos jokin on myrkkyä suomalaiselle elinkeinoelämälle tilanteessa, jossa nimenomaan tarvitaan ennustettavuutta ja vakautta.

Eikä kasvusta ole hallituksella juuri uskottavuutta puhua, kun eduskuntaan kääritään jatkuvalla syötöllä työhön johtavaa maahanmuuttoa vaikeuttavia esityksiä asiantuntijoiden vastustuksesta huolimatta. Vuosikymmenen loppuun mennessä tämän maan talouden yksi suurin kriisi on työvoimapula, ja olemme esittäneet pitkää listaa toimia sen taklaamiseksi.

Hallituksella olisi ollut ja myös olisi mahdollisuus toteuttaa vihreä verouudistus ja karsia haitallisia yritystukia, mutta ei. Näistä hallituksen leikkurissa ei tunnu sopua löytyvän, vaikka esimerkiksi vammaisilta leikkaaminen tuntui käyvän kovin helposti.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun totean, että kuten hallituksen riveistä on linjattu, ei empatia todella tämän hallituksen politiikassa näy. Kerta toisensa jälkeen selkä on käännetty suomalaisille, joiden asema on kaikkein vaikein. Lapsilta ja nuorilta leikkaaminen verhotaan vaikeaksi, mutta sanon nyt suoraan, että helppoa se teille näyttää olevan.

Suomi on yhteiskuntana vahva silloin, kun emme tingi periaatteesta, että kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa. Arvon hallitus, tämän periaatteen te olette sen empatian rinnalla nyt sinne romukoppaan päätöksillänne heittäneet, [Ben Zyskowicz: Höpö höpö!] ja se jos jokin luo turvattomuutta ja epätoivoa ja heikentää Suomen mahdollisuuksia taklata talouden haasteita tulevaisuudessa.

Suomi ei tarvitse hallituksen riveistä kuvia sakset kädessä hymyilevistä ministereistä, vaan me tarvitsemme toimia, jotta yhdenkään suomalaisen ei tarvitsisi nähdä nälkää. Me emme tarvitse neljää miestä saunaan kertomaan, että sosiaalihuollosta voi leikata ajassa, jossa koko lastensuojelu on kriisissä. Suurinta johtajuutta ei ole vaikeiden päätösten tekeminen, vaan suurinta johtajuutta on tehdä vaikeita päätöksiä tavalla, jolla kyetään luomaan toivoa ja rakentamaan rikkomisen sijaan.

Edellä esitetyn perusteella teen vihreiden vastalauseen numero 3 mukaiset kannanotoesitykset. [Timo Heinonen: Aika kiukkuinen! — Ben Zyskowicz: Suomessa voi edelleen kenestä tahansa tulla mitä tahansa, vaikka muuta väitätte!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Koskela, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

14.49 **Minja Koskela vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee politiikallaan systeemitason muutosta suomalaisessa yhteiskunnassa. Neljän vuoden hallituskauden lopullinen päämäärä on näivettää hyvinvointivaltio sellaisena kuin sen tunnemme. Pienituloisilta otetaan, työttömiä kiusataan, sotesta ja koulutuksesta leikataan. Ennen lääkäriin pääsivät ensisijaisesti ne, jotka tarvitsivat hoitoa, pian lääkäriin pääsevät ensisijaisesti ne, joilla on tarpeeksi paksu lompakko. Julkisesta terveydenhuollosta siirretään rahaa yksityisten terveysfirmojen katteisiin ja valtion omaisuutta myydään lyhytaikaisiin hankkeisiin. Vauhti on kova, mutta visio puuttuu.

Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee julkisen talouden suunnitelmassa kolmen miljardin euron lisäsopeutusta hallitusohjelmassa sovitun kuuden miljardin sopeutuksen päälle. Leikkaukset tulevat tekemään mittavaa vahinkoa erittäin monissa kodeissa. Suurin osa sopeutuksesta toteutetaan heikentämällä sosiaaliturvaa, sote-palveluita sekä muun muassa opiskelijoiden ja työttömien ihmisten asemaa. Hallitus väittää tekevänsä rohkeita päätöksiä, mutta se ei uskalla koskea kaikkein rikkaimpien veroetuihin pitkällä tikullakaan. Hallitukselta puuttuu rohkeus ottaa kaikkein hyväosaisimmilta, koska se pelkää rikkaiden äänestä kritiikkiä. Siksi hallitus leikkaa niiltä, joiden ääni kuuluu yhteiskunnassa kaikkein heikoimmin, ja siksi hallituksen politiikalla ei ole mitään tekemistä rohkeuden kanssa. Tämä on pelkureiden politiikkaa. [Ben Zyskowiec: Uskoteko tuohon itsekään?]

Arvoisa puhemies! Tämä on myös talouspoliittisesti järjetöntä politiikkaa. Asiantuntijat ovat arvioineet, että Suomen taloudessa voi tapahtua käänös parempaan seuraavan vuodenvaihteen tietämillä. Hallituksen täytyisi toimillaan tukea talouden ja työllisyyden suotuisampaa kehitystä. Sen sijaan hallituksen finanssipolitiikka on huonosti ajoitettua: rakennusalan vapaa pudotus sekä arvonlisäveron korotus ja useat muut pienituloisten ostovoimaa heikentävät päätökset kasvattavat riskiä talouden sakkaamisen pitkittymiselle. Arvonlisäverotusta monin tavoin kiristävä politiikka tulee heikentämään erityisesti luovien alojen sekä pien- ja yksityisyritysten toimintaedellytyksiä. Tämä on jälleen yksi osoitus siitä, että hallitus tekee politiikkaansa kaikkein suurimpien ja parhaiten pärjäävien ehdoilla. Puheet yrittäjämyönteisyydestä ovat tyhjiä, kun pienyrityksille tarjotaan pääasiassa keppiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen veropolitiikan linja on linjattomuus. Hallitus jopa ylpeilee sillä, että kokonaisveroaste ei nouse, mikä tarkoittaa, että hallitus laiminlyö valtion tulot totaalisen vastuuttomasti. Kaikkein suurituloisimmat saavat huomattavia veroaleja, eikä omistajien veroetuihin puututa. Verotuksen progression lisäämisen sijaan hallitus nostaa regressiivistä arvonlisäveroa, joka yhdessä leikkausten kanssa aiheuttaa mittavaa ahdinkoa monen pienituloisen elämässä. Valtiovarainministeri Riikka Purra on täällä ivallisesti huomauttanut, että kun oppositio on kerran edellyttänyt veronkiristystyksiä, niin miksi alv-korotukset eivät kelpaa. Tällainen ivailu osoittaa lähinnä sen, että valtiovarainministeri ei ole tutustunut pienituloisimpien arkeen. Ihmisten elämästä vieraantuminen onkin tälle hallitukselle sääntö, ei poikkeus. [Pia Sillanpää: Aika paksua!]

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kannalta on erityisen tuhoisaa, että hallitus peruuttaa ilmastonmuutoksen sekä luontokadon hillintään tähtäävistä toimista. Hallitus perustelee lähes kaikkia toimiaan sillä, että se haluaa pelastaa tulevat sukupolvet. Tällainen peruste on ilman muuta falski, sillä hallitus leikkaa kymmenientuhansien lasten ja nuorten tulevaisuuden edellytyksistä, mutta erityisen falski se on ilmastotoimien riittämättömyyden näkökulmasta. Hiilinielujen annetaan romahtaa, luonnonsuojelun rahat leikataan ja ennallistaminen vesitetään sillä perusteella, että tekniset nielut saadaan ehkä joskus käyttöön. Hallituksesta tulee mieleen meemin koira, joka istuu tyhjäkatseisena palavassa talossa ja sanoo:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

"This is fine." Tästä välinpitämättömyydestä joutuvat maksamaan tulevat sukupolvet, jotka hallitus väittää pelastavansa.

Arvoisa puhemies! Olemme esittäneet hallituksen politiikalle vaihtoehtoja viime keväästä lähtien. Siitä huolimatta jopa pääministeri ja valtiovarainministeri toistelevat täällä salissa, että oppositio ei tarjoa vaihtoehtoja. Arvoisa puhemies, tässä muistutuksena muutama vasemmistoliiton esitys, joiden avulla taloutta voidaan sopeuttaa oikeudenmukaisesti ja suhdanne huomioiden: listaamattomien yhtiöiden osinkovero, varallisuusvero miljoonaoimistuksille ja osinkoverosta vapautettujen yhteisöjen lähdevero. On hallituksen rohkeudesta kiinni, kykeneekö se perumaan vahingolliset päätöksensä ja tekemään parempaa talouspolitiikkaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, teen vastalauseen 4 mukaisen kannanottoehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Wickström, olkaa hyvä.

14.54 Henrik Wickström r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on keskeinen osa Suomen taloudellisen vakauden ja kestävyysvahvistamista. Suunnitelma on väline, jolla ei tarkastella vain tulevaa vuotta vaan neljää seuraavaa vuotta. Se on siis pitkäjänteisen politiikanteon väline.

Elämme haastavia aikoja. Maailmanlaajuiset kriisit ja nopeat teknologiset muutokset ovat vaikuttaneet taloudelliseen toimintaympäristöömme. Nyt tarvitaan päättävyyttä ja kaukokatseisuutta.

Tack vare regeringens starka handlingsförmåga har vi en plan som innefattar investeringar i kritiska områden som grön omställning, innovation och utbildning, vilket främjar både den ekonomiska tillväxten och den sociala välfärden i Finland. Samtidigt är det ett faktum att regeringen varit tvungen att presentera sparåtgärder för ytterligare tre miljarder euro som svar på det försämrade ekonomiska läget.

Olemme todistaneet, miten maailman levottomuudet ovat vaikuttaneet siihen, miten suhtaudumme turvallisuuteen ja vakauteen. Maailman talouskehitys, Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa ja maailman muut kriisit ja konfliktit saavat meidät pysähtymään ja pohtimaan, mitä resursseja meillä itsellämme on muuttuneessa turvallisuustilanteessa. On hyvä, että olemme julkisen talouden suunnitelmassa ottaneet huomioon mahdolliset muutokset ja kriisit. Hallitus ymmärtää maatalouden tärkeyden osana huoltovarmuutta eikä kohdista elintarviketuotantoon lainkaan leikkauksia.

Värderade fru talman! I Finland tampas vi även med strukturella utmaningar som befolkningens åldrande och utgifterna det för med sig. Finansutskottet betonar i sitt betänkande sin djupa oro över ökningen av statens ekonomiska åtaganden, i synnerhet den kraftiga ökningen av statsskulden och räntekostnaderna. Det är helt klart att vi inte löser alla våra ekonomiska utmaningar med kortvariga åtgärder under denna valperiod — vi behöver bestående strukturella reformer och en bättre produktionstillväxt. Åtgärder behövs också under kommande valperioder.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Arvoisa puhemies! On silti ilahduttavaa, että talouden odotetaan kääntyvän kasvuun ensi vuonna, vaikka tulevien vuosien talouskasvusta tulee hidasta. Myös työllisyysasteen odotetaan kääntyvän hiljalleen nousuun. Ilman kehysriihessä tehtyjä päätöksiä velkasuhde lähentelisi 90:tä prosenttia vuonna 2028. Hallitus tasapainotti julkista taloutta ja kääntää haitallisen kehityksen suunnan. Valtiovarainvaliokunnan mielestä uusia säästöpäätöksiä tarvitaan, ja se kannattaa myös hallituksen verotoimia, mutta on tärkeää, että hallitus arvioi huolellisesti tehtävien päätösten vaikutukset.

Hallitus vahvistaa Suomen kilpailukykyä. Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus kasvaa vuosittain noin 280 miljoonalla eurolla. Hallituksen päätös pitää kiinni 200 miljoonan euron suuruudesta lisäpanostuksesta peruskoulutukseen on äärimmäisen tärkeä ottaen huomioon, että oppimistulokset ovat heikentyneet 2000-luvulla.

Hallitus on päättänyt lisätä vihreään siirtymään tehtäviä investointeja osana kehysriihen kasvupakettia. Tämä on erittäin tärkeää, koska tarvitsemme uusia yrityksiä, työpaikkoja ja lisää verotuloja. Tämä päätös tukee myös puhdasta siirtymää ja Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Ärade talman! Regeringen har som målsättning att sysselsättningen ska öka med 100 000 nya sysselsatta och att på lång sikt nå en sysselsättningsgrad på 80 procent. Inom SFP är vi speciellt glada att det görs satsningar för att sysselsätta äldre än 55-åringar. Att bekämpa åldersdiskriminering och undanröja hinder för sysselsättning av äldre personer är helt nödvändigt för att vi ska kunna upprätthålla offentliga tjänster och en fungerande ekonomi.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma ei ole pelkkä asiakirja, vaan selkeä ohje, jonka on tarkoitus auttaa meitä suunnistamaan epävarmuuden ja muutosten keskellä. Siinä tasapainoillaan tämän päivän tarpeiden ja huomisen mahdollisuuksien välillä. Tällä suunnitelmalla olemme ottaneet askeleen kohti Suomen talouden entistä kestävämpää ja vahvempaa tulevaisuutta.

RKP aikoo jatkossakin työskennellä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan puolesta. Edessämme on tuntuja haasteita, mutta päättäväisyydellä ja yhteistyöllä voimme turvata vahvan ja vakaan yhteiskunnan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Poutala.

14.59 Mika Poutala kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousennusteet uskovat lievään talouden kasvuun ensi vuodesta alkaen. Inflaatio on jo hidastunut, ja korkojen odotetaan lähtevän hienoiseen laskuun myös Suomessa Euroopan keskuspankin laskettua viime viikolla ohjauskorkoaan 0,25 prosenttia. Rakennustoiminta, energiasiirtymä ja turvallisuuteen tehtävät investoinnit käynnistävät talouden piristymistä. Kuitenkin tulevaan talouskehitykseen liittyy paljon epävarmuuksia — emmehan tiedä esimerkiksi Ukrainan sodan jatkosta tai siitä, millaisia muita konflikteja ja kriisejä tulemme näkemään.

Maamme julkinen velka nousi viime vuonna 75,8 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Ilman nykyisen hallituksen päättäväisiä ja kurinalaisia taloustoimia se olisi neljän vuoden päästä jo 90 prosenttia. Huoltosuhteen jatkuvan heikentymisen lisäksi suurimpana syynä velkasuhteen nousuun lähivuosina tulevat olemaan valtionvelan kasvavat korkomenot. Näihin palaa tänä vuonna 3,2 miljardia euroa, lähivuosina yli neljä miljardia. Se on noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

viisi prosenttia valtion budjetista. Jotta Suomi ei joudu EU:n liiallisen alijäämän menettelyn kohteeksi ja koska velanottokortti on jo pelattu, on ollut jäljellä enää sopeutus, jotta alijäämä supistuisi kohti kolmen prosentin kasvu- ja vakaussopimuksen rajaa.

Hallitus on saanut kasaan yhteensä yhdeksän miljardin euron sopeutuspaketin tällä vaalikaudella. Jokainen ymmärtää, että sen edellyttämät säästöt väkisinkin näkyvät ja tuntuvat ihmisten arjessa ja lompakossa. Ne aiheuttavat huolta ja harmia. Sitä ei voi eikä pidä yrittääkään kieltää. Kuitenkaan julkisen talouden tasapainottamisen välttämättömyydelle ei ole vaihtoehtoa, elleimme ole täysin välinpitämättömiä hyvinvointipalvelujen tulevaisuudesta. Siksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hallituksen päättäväistä reagointia valtiontalouden tasapainottamiseen välttämättömänä.

Arvoisa puhemies! Mielestämme on oikein, ettei työtulojen verotusta kiristetä, vaan tarvittavat veronkorotukset osoitetaan kulutukseen ja etenkin ihmiselle haitallisten tuotteiden verotuksen kiristymiseen. Pidämme tärkeänä, että työn verotusta kevennetään pieni- ja keskituloisille ja työtulovähennykseen toteutetaan lapsikorotus ensi vuodesta alkaen.

On oikein, ettei peruskoulutuksesta leikata ja pyritään säilyttämään ensimmäistä tutkintoa suorittavien opiskelijoiden taloudellinen rasite pienenä. Samalla on tärkeää varmistaa, että alan vaihto pidetään mahdollisena työvoiman tarpeita huomioiden.

Valtioneuvoston selonteossa ei ole ainoastaan menosupistuksia, vaan myös lisäpanostuksia. Nostan seuraavassa esille esimerkkejä määrärahalisäyksistä yhdestä suppeasta sektorista:

Miljoona euroa rahoitusta lisätään koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön, samoin tehdään kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten turvakotipalveluiden rahoitukseen sekä myös lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen ja mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palveluihin. Lasten ja nuorten terapiatakuu käynnistyy ensi vuoden toukuussa. Lisäksi kolmen seuraavan vuoden aikana 18,4 miljoonaa euroa käytetään nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja päihteillä ja väkivallalla oirehtivien nuorten auttamiseen.

Arvoisa puhemies! Meille kristillisdemokraateille on tärkeää, että erilaisten liikuntaa lisäävien toimien kautta pyritään vastaamaan sote-sektorin jatkuvasti kasvaviin kustannuksiin. Yhteisillä varoilla on saatava aikaiseksi vaikutuksia, jotka tukevat ihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia ja esimerkiksi vahvistavat lasten ja nuorten osallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

15.03 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hyvä hallitus, uskokaa nyt, että budjettinne ja suunnitelmanne eivät pidä paikkaansa. Jos ette usko minua, uskokaa edes Valtiontalouden tarkastusvirastoa. Virasto kertoi eilen selkeällä suomen kielellä, että lisätoimista huolimatta hallituksen tavoitteet eivät ole toteutumassa. Hyvä hallitus, teidän tavoitteenne ovat toiveiden tynnyri, miltä puuttuu pohja. Puhukaa mitä puhutte, mutta velkaralli vain kiihtyy. Näin ei voi jatkua.

Kun ihmisiltä kysytään, mitkä ovat tärkeimpiä asioita elämässä, on vastaus yleensä läheisen ja oma terveys ja se, että tulee toimeen jotenkin omillaan. Suomelta ovat nämä kansalaisten tärkeimmät asiat täysin hukassa. Emme pysty pitämään hoitoa ja hoivaa kaipaavista ihmisistä huolta: he riutuvat hoitajonoissa, ja vanhukset jätetään heitteille. Suomi ei tule ollenkaan toimeen omillaan. Julkinen talous on täysin retuperällä, eikä mitään parem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

paa ole tiedossa tulevien vuosien aikana. Terveys ja talous ovat suomalaisille tärkeimpiä asioita, ja niistä meidän pitää pitää huolta.

Ei voi jatkua niin, että täällä syytellään, että edellinen hallitus sitä ja nykyinen hallitus tätä. Ei sellainen suunsoitto kiinnosta ihmisiä tippaakaan. Heitä kiinnostaa, että heidän omaisensa ja läheisensä saavat hoitoa. Meillä pitää olla ja meillä on varaa hoitaa vanhukset, lapset ja sairaat mahdollisimman hyvin ja joka tapauksessa paremmin kuin nyt. Jos rahaa on liian vähän, silloin menot pitää priorisoida tärkeysjärjestykseen. Hyvinvointiyhteiskunnan tunnistaa siitä, että se huolehtii heistä, jotka heikoimmin pystyvät pitämään puoliaan, eli vanhuksista, lapsista ja sairaista meidän pitää ensin huolehtia — terveydestä ja taloudesta meidän pitää huolehtia.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hyvä hallitus, ilman kasvua meillä ei ole mitään mahdollisuutta huolehtia suomalaisten terveydestä ja julkisesta taloudesta. Puhutte kasvuohjelmasta, mutta millainen on sellainen kasvuohjelma, joka ei näy lukuina ja euroina julkisessa taloudessa? Ei sellainen ole mikään kasvuohjelma. Samoja selityksiä ja tyhjiä lupauksia, ei mitään muuta. Jos oikeasti luulette, että Suomen talous nousee teidän toimillanne kasvuun, olette täysin väärässä. Olette nyt olleet vuoden hallituksessa, ja ainoat, mitkä ovat kasvaneet, ovat valtionvelka, työttömyys ja yritysten konkurssit. Tällä menolla Suomen taloutta ei tällä vaalikaudella saada kasvuun, ja samalla teidän hallitusohjelmaltanne on pudonnut pohja pois, eikä talous lähde kasvuun kahta kättä roikottamalla ja odottelemalla, että korot laskevat. Näpertelyn ja puuhastelun aika on ohi. Nyt tarvitaan nopeita ja radikaaleja päätöksiä yritysten verotukseen ja miljardiluokan panostuksia kasvurahastoihin, niin että saadaan päätöksiä investoinneista ja että ne lähtevät liikkeelle.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen ohjelmasta on sokka irti. Ohjelmassa lukee 100 000 työllistä lisää, mutta tällä hetkellä on tullut yli 50 000 työtöntä lisää. Uskokaa nyt, hallitusohjelmalta on pohja pois ja ohjelma pitää kirjoittaa uusiksi. Menot toteutuvat varmasti, eli ainoa vaihtoehto on ottaa lisää velkaa, koska pääministeri on sanonut monta kertaa: ”Lisää säästöjä ei tehdä.” Orpon hallituksen velkasumma tulee olemaan samaa luokkaa kuin Marinin, eli mitään ei olla opittu.

Sote-menot karkaavat käsistä. Menot ovat nousseet neljässä vuodessa kuusi miljardia euroa, ja nousuvauhti kiihtyy. Hoitojonot kasvavat, ja palvelut heikkenevät vähintään samaa vauhtia. Ei tämä voi oikeasti jatkua näin — nyt seis. Ennen vaaleja puhuttiin korjaussarjasta. Mitä sillä tarkoitettiin? Alueiden lukumäärään eikä muuhun turhaan byrokratiaan puututa, mutta terveyskeskuksia ja sairaaloiden päivystyksiä kyllä ollaan sulkemassa, ja säästöt sulavat Kela-kyyteihin. Yleensä on niin, että kun asiakkaiden määrä kasvaa, lisääntään asiakaspaikkoja, mutta tämä hallitus tekee päinvastoin. Ottakaa nyt edes omalääkärimalli yrittäjäpohjalta käyttöön ja pankaa lääkärit hoitotöihin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen toiminta on täysin näköalatonta puuhastelua, ja sitä samaa se on ollut 15 vuotta — vain pääministerit ja hallitukset ovat vaihtuneet, mutta mikään ei ole muuttunut. Nyt tarvitaan päätöksiä, nyt tarvitaan kasvua. Vain niiden avulla voimme pitää huolta suomalaisten terveydestä ja Suomen taloudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on kaikki ryhmäpuheen-vuorot pidetty. — Nyt valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia, olkaapa hyvä.

15.09 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus antoi keväällä eduskunnalle selvityksen julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—28.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Lähtökohta julkisen talouden suunnitelmassa on vakauttaa Suomen julkisen talouden velkaantumiskehitys vuoteen 2027 mennessä. Valtion budjetti on tulevinakin vuosina kuitenkin raskaasti alijäämäinen kehysriihessä päätetyistä uusista sopeutustoimista huolimatta. Valtio velkaantuu tulevina vuosina yli 10 miljardin euron vuosivauhdilla. Velkaantumisen taustalla on ennen muuta rakenteellisesti alijäämäinen valtion käyttötalous, mutta myös esimerkiksi F-35-hankinnat ja Ukrainan tukeminen maksavat. Hyvinvointialueiden talous on heikolla pohjalla, koska koko sote-malli on epäterve. Isännätön raha ei yleensä tule tehokkaasti käytetyksi. Vanhushuoltosuhde heikkenee, ja uudet hoidot ovat kalliita. Lääkäreistä ja hoitajista on pulaa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä valiokunta jakaa hallituksen tilannekuvan julkisen taloutemme haasteista. Samoin valiokunta pitää kehysriihessä päätettyjä lisäsopeutustoimia välttämättöminä. Sopeutustoimista ei ole ollut helppoa päättää, mutta on aivan selvää, että tämän hallituksen 9 miljardin sopeutuskokonaisuudelle ei ole esitetty mitään konkreettista taikka uskottavaa vaihtoehtoa. [Ben Zyskiewicz: Se on juuri näin! — Markus Lohen välihuuto] Hallituksen sopeutustoimien kokonaisuus perustuu valtiovarainministeriön virkavastuulla tekemiin laskelmiin ja vaikutusarvioihin.

Niin ikävää kuin veronkorotukset ovatkin, myös arvonlisäveron korotus 1.9. alkaen on välttämätön. [Välihuuto vasemmalta] Tämän vuoden alijäämää, jota komissio tarkastelee, ei korjata ensi vuoden toimin. Oppositio ja jotkut eturyhmät ovat väittäneet, että korotus 1.9. on paniikkiratkaisu. [Eduskunnasta: Kyllä, se on!] Samat tahot väittävät haluavansa välttää alijäämämenettelyn. Tämä ei ole epäuskottavaa vaan täysin irti todellisuudesta. [Välihuutoja] Liikkumavaramme näilläkin toimilla on käytännössä olematon, kuten olen jo kehysriihestä asti kuvannut. Opposition toimin ei vältetä alijäämämenettelyä vaan siihen mentäisiin pää edellä.

Hallitus ei voi vakauttaa velkasuhdetta kuten SDP vaihtoehdossaan. SDP:n vaihtoehdossa julkinen talous vahvistuu itsestään heikosti koulutetun maahanmuuton lisäyksellä. Kaikki realistit tietävät, että tässä todellisessa maailmassamme Suomeen kohdistuva maahanmuutto ei juuri tarkoita valmiiksi koulutettuja lääkäreitä tai sairaanhoitajia. [Timo Harakka: Kertokaa tämä intialaisille!] Maahanmuuttajien luoma arvonlisä bkt:llä mitattuna ei anna aihetta luottaa SDP:n vaihtoehtoon.

Samoin SDP saa loihdittua epämääräisistä työmarkkinatoimista julkisen talouden merkittävää vahvistumista ilman mitään konkretiaa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Jos julkisen talouden sopeuttaminen olisi näin helppoa kuin se näyttää olevan SDP:lle, mitään leikkauksia ei varmasti olisi tehty. Leikkaukset eivät ole hallitukselle mikään itsetarkoitus. On realismia kuitenkin tunnustaa, että pysyvät menomme ovat rakenteellisesti liian suuret Suomen kansantalouden tulonmuodostuskykyyn nähden. Emme luo arvoa ja tuotantoa riittävästi rahoittaaksemme nykyiset julkiset menot. [Timo Harakka: Niin ette luokaan!] Tämä tosiasia näkyy valtiontalouden rakenteellisessa käyttötalouden alijäämässä.

Oppositio ja varsinkin SDP:n vaihtoehdoissa esitetään ratkaisuksi myös uusia veroja. Sama resepti toistui SDP:n EU-politiikassa. Haluan kuitenkin muistuttaa teitä, arvon oppositio, että kokonaisveroasteemme on maailman kärkeä ja kasvumme aneemista. Ylemmät marginaaliveroasteet ovat aivan liian korkeita työnteon kannustimien näkökulmasta. Jos olisimme jatkaneet Marinin hallituksen linjalla, velkasuhteemme olisi jatkanut hallitsematonta kasvua kohti sataa prosenttia. Sosialistivetoinen hallitus olisi todennäköisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

politiikallaan johtanut luottoluokituksemme alenemiseen ja rahoituskulujen räjähtävään kasvuun.

Keskustan vaihtoehdossa on samaa toiveajattelua kuin SDP:llä mutta kuitenkin ripaus realistisemmin. En tosin ymmärrä esimerkiksi sitä, miten työeläkejärjestelmän sijoitussalkun riskin kasvattaminen vahvistaisi valtion käyttötaloutta ja pienentäisi valtiontalouden alijäämää.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston raportin mukaan hallituksen talouspolitiikka on nimenomaan vastasyklistä, eli aivan oppikirjan mukaisesti teemme lievästi elvyttävää finanssipolitiikkaa, joka kiristyy nousua kohti. [Minja Koskelan välihuuto] Hallituksen kasvupaketti luo edellytyksiä oikealle talouskasvulle. Infrainvestoinnit tiestöön ja korjausvelkaan luovat uskoa maamme tulevaisuuteen. Panostukset tki:hin luovat edellytyksiä uudelle kasvulle.

Velkaantumisen taittamiselle ei ole vaihtoehtoa, ja aivan kuten valiokunta toteaa, se on Suomen kansallinen etu ja meidän moraalinen velvollisuutemme tuleville sukupolville. Jos 9 miljardin sopeutuskokonaisuuden voisi raapia kasaan vain muutamalla kalvolla vailla vaikutusarvioita työllisyysarviotkin salaten, ehkä me olisimme myös tehneet niin, mutta vastuullinen hallitus ei voi toimia näin. [Timo Heinonen: Ei me oltaisi salattu!] Oppositio voi toimia näin, ja se toimii näin. Taikaseinäsocialismi ei toimi, ja sopeutuksen täytyy perustua uskottaviin vaikutusarvioihin ja perusteelliseen virkavalmisteluun. [Ben Zyskowicz: Taikasienisocialismi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Käynnistetään nyt debatti. — Muut ministerit, jotka tuossa pyysitte puheenvuoroja, noin puolen tunnin kuluttua saatte sitten puheenvuorot. — Debatti käynnistyy. Painotan ensin ryhmäpuheenvuoron pitäjiä, ja sitten muut. — Edustaja Lohi.

15.15 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan heti alkuun tässä todeta, että tämä keskustan vaihtoehto arvioitiin muutamien ekonomistien toimesta ja sen todettiin olevan erittäin uskottava vaihtoehto, jossa on vain tehty erilaiset arvovalinnat. Toivoisin myös, että valtiovarainministeri Purra tutustuisi tähän tarkemmin. Emme missään väitä niin, että eläkejärjestelmään tehtävillä ratkaisuilla olisi suora vaikutus valtiontalouteen. Ne ovat hyvin pitkäaikaisia ratkaisuja, ja minä uskon, että olemme niistä samaa mieltä. Sen takia ei kannata ehkä vääristää niitä, meidän viestiämme.

Mutta varsinainen asiani on se, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tekee perustuslain 90 §:n mukaan virkavastuulla tarkastustoimintaa, arvioi valtion finanssipolitiikkaakin, ja he eilen antoivat arvionsa. Sen sijaan, että se arvio olisi se, että hallituksen toimilla julkista taloutta sopeutetaan 9 miljardia, he totesivat, että nämä toimet ovat vain 4,4 miljardia euroa, [Timo Harakka: Oho!] 4,4 miljardia euroa heidän toimestaan. Ja vaikka ne epävarmat tekijät — joihin sisältyy myös hyvinvointialueiden omia toimia ja työllisyystoimia yhteensä 2,7 miljardia — toteutuisivatkin, niin jäisi edelleen vajaaksi siitä 9 miljardista 1,9 miljardia. Haluan kysyä ministeriltä: pidättekö tätä Valtiontalouden tarkastusviraston arviota pätevänä ja oikein osuvana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Eestilä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

15.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti minun täytyy tukea valtiovarainministerin sanomaa sen takia, että se on minun mielestäni hyvin lähellä sitä, missä Suomen talous tällä hetkellä on. [Timo Harakka: Maahanmuuton osalta myös?] Kun me katsomme talouden tunnuslukuja, niin eiväthän ne tunnusluvut ole itseisarvo, vaan niitten pitäisi kertoa päättäjille, mihin eduskunnan ja hallituksen pitää ryhtyä. Jos vaihtotase on pääsääntöisesti ollut negatiivinen koko viime vuosikymmenen ja se on sitä edelleen, niin vaihtotasehan tarkoittaa sitä, että maasta menee enemmän rahaa ulos kuin tulee sisään. Jos vaihtotase on negatiivinen ja samanaikaisesti vuosina 2017—2023 valtion työntekijöiden lukumäärä on lisääntynyt 8 500:lla eli 12 prosenttia, niin jonkun on täytynyt jättää tunnusluvut tutkimatta, että mistä on kysymys. Tämä maa ei nouse muuten kuin viennillä, työnteolla, kuluja pienentämällä ja sitä kautta vaihtotaseen paremmaksi saamisella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

15.18 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttopolitiikka kattaa lukuisia toimia, minkä lisäksi sillä on selkeä tavoite: Suomeen tullaan tekemään töitä ja nimenomaan sellaisia töitä, joilla maahanmuuttaja kykenee itsensä elättämään. Meidän on kyettävä varmistamaan, että Suomeen saapuu maahanmuuttajia, jotka ovat aidosti työllistyviä ammattilaisia, jotka tulevat yhteiskuntaamme vahvistamaan. Sosiaaliturvaan tukeutuva maahanmuutto nimittäin rasittaa jo valmiiksi ylivelkaantuneen julkisen sektorimme kantokykyä yhä entisestään. Hallituksen keskeisenä tavoitteena on Suomen ja suomalaisten turvallisuuden lisääminen mutta myös julkisen taloutemme tilan vakauttaminen. Olisin kysynyt teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: millaisia vaikutuksia julkiseen talouteen te arvioitte hallituksen maahanmuuttopolitiikalla olevan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

15.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Purra, mitä minä juuri sanoin? Minä juuri sanoin, että kohta täällä salissa hallituksesta haukutaan kilvan SDP:tä, ja niinhän, ministeri Purra, kävi tässä teidän puheenvuorossanne. [Välihuutoja] Toisaalta kyllä ymmärrän sen, että te ette halua puhua omista saavutuksistanne, koska teillä on nyt vuosi takana ja teidän saldonne on murheellinen — lisää velkaa, työttömyys kasvaa, köyhyys lisääntyy — ja tästä te ette nyt pääse yli ettekä ympäri. Näin se on. Teidän talouspolitiikaltanne on pudonnut pohja pois, ja nyt nimenomaan tarvittaisiin suunnanmuutosta, jottei tällainen loputon velkaralli, velan kiihtyminen ja myöskin tämä leikkausten jatkuminen jatku loputtomiin. Eli, ministeri Purra, suuntaa tulisi muuttaa, mutta hämmästelін, että kerroitte juuri, että tulette tinkimättä — tinkimättä — jatkamaan samalla linjalla, ja tuli ihan mieleen, että ei taida olla sellaista viestiä Suomen kansalta, joka olisi niin selkeä, että se saisi teidän kädestänne ne sakset pois. [Ben Zyskowicz: Sitäkö on vastuullinen politiikka?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen iso ongelma on siinä, että olemme tuottavuudessa hävinneet viimeiset 15 vuotta, eli men-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

neet alamäkeä koko ajan. Suomen on saatava vihdoin ja viimein Suomen kansantalous oikeaan suuntaan, ja se tapahtuu niin, että metsäteollisuuden panoksiin ihan selvästi lisää mahdollisuuksia, ja puuta ei polteta. Nyt me poltamme kuusi seitsemän miljoonaa, jopa kahdeksan miljoonaa mottia tukkia ja kuitupuuta — valtavat määrät. Siitä syntyy Suomalaiselle vuosittainen menetys, jonka arvo kansantalouden kannalta on miljardeja euroja. Meneämme valtavasti vientituloja, ja samaan aikaan sitten kun emme saa kotimaista turvetta polttaa, tuomme Italiasta jätettä ja vaikka mitä muuta moskaa Suomeen, mikä vie Suomesta rahaa pois. Me olemme semmoisia vähkyröitä tässä taloudenpidossa, kun kaikki, mikä on hyvää, lopetetaan ja sitten seuraavana tulee esitys jostakin vihreiden tai muiden piiristä, että kaikki metsät pitää suojella. Millä meinaatte elää? [Jari Ronkainen: Hyvä kysymys!] Nälkä on semmoinen juttu, että sen kanssa on ikävä neuvotella. Sen kanssa ei voi edes ruveta lakkoon. Se vain koskee mahaan ja on hirmu huono olo. Meidän pitää vihdoin panna taloutta kuntoon ja lopettaa tämä höpöhöpöpolitiikka. [Oikealta: Just noin! — Hyvä! — Timo Heinonen: Hoskonen puheenjohtajaksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Koskela.

15.21 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä perussuomalaisen valtiovarainministerin EU-akrobatia on minusta jännittävää seurattavaa: ensin lobataan EU:ssa mahdollisimman tiukkoja finanssipoliittisia sääntöjä, ja sitten mennään EU:n tiukkojen finanssipoliittisten sääntöjen selän taakse piiloon, kun ei kyetä perustelemaan omaa politiikkaa millään muulla kuin EU:n alijäämämenettelyllä. Tämä on erityisen ristiiriitaista perussuomalaisilta, koska muissa yhteyksissähän te viestitte mielellänne, että EU:n herrat eivät suomalaisia sanele, mutta nythän on niin, että EU vie ja valtiovarainministeri Purra vikisee.

Sitten vielä tästä sopeutusmäärästä, tästä yhdeksästä miljardista: Vasemmistoliitto on kyllä sitoutunut sopeuttamaan valtiontaloutta, mutta me emme ole sitoutuneet tähän yhdeksään miljardiin. Sille ei ole mitään asiantuntijoiden yksimielistä näkemystä, [Ben Zyskiewicz: Mikä on teidän summa? — Vilhelm Junnila: Onko velka ratkaisu?] koska tätä yhdeksää miljardia ei voi sopeuttaa tai toteuttaa vastuullisesti eikä sitä voi toteuttaa pitkäjänteisesti, vaikka niin kokoomuksen ryhmäpuheen pitäjä täällä esitti. Sen vuoksi teidänkin on juostava nyt sakset kädessä, koska se summa on liian suuri tähän aikatauluun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

15.22 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma vuosille 25—28 pitää luonnollisesti sisällään todella paljon epävarmuuksia. Maailmantilanne on todella epävakaa, ja sillä on suora vaikutus myös Suomen tilanteeseen. Positiivista on se, että tällä hetkellä meillä on hallitus, joka on yhtenäinen ja päättäväinen, ja jos maailmantilanne muuttuu, niin hallitus aivan varmasti tulee tekemään vielä uusia toimia sen johdosta. Ja vaikka tällä hetkellä tilanne vaikuttaa todella haastavalta, niin haluan vakuuttaa kaikille suomalaisille, että me emme luovuta ennen kuin asiat kääntyvät parempaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

15.23 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous on kestävällä pohjalla vain, jos kaikki taloudellinen toiminta saadaan sovitettua ympäristön kantokyvyn rajoihin. Tämän hallitus sivuuttaa täysin. Rajuja säästötoimia tehdessään hallitus jättää kokonaan karsimatta tehottomia ja ympäristölle haitallisia yritystukia. Tämä on valinta. Hallitus jättää käyttämättä sellaiset veropohjaa vahvistavat keinot, jotka samalla ohjaisivat vähentämään ympäristön kuormittamista.

Vihreät ovat useasti ehdottaneet esimerkiksi maankäytön muutosmaksun käyttöönottoa ja kaivosveron merkittävää korottamista. Edelleen hallitus jättää kokonaan tартtumatta vihreään verouudistukseen, jossa ympäristön pilaamiselle ja luonnon tuhoamiselle asetetaan oikea hinta. [Hannu Hoskonen: Milläs me eletään, jos metsät säästetään ja suot pannaan kiinni?] Myöskään kiertotalouden potentiaalia luoda työtä ja verotuloja ei hyödynnetä. Samaa aikaan rajut leikkaukset kohdistuvat kaikkein heikoimpiin, mikä kasvattaa sosiaalista velkaa ja eriarvoisuutta. Se, mitä nyt tarvitaan, on tulevaisuudentoivoa. Orpon—Purran hallituksen vaihtoehtoton leikkauspolitiikka ei sitä tee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

15.24 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kireä finanssipolitiikka, leikkaukset ja maksun korotukset syövät pienituloisten ja perheiden ostovoiman. Asiantuntijatkin arvioivat, että kireän talouspolitiikan erityisesti väärät kohdennukset syövät odottamamme bkt:n kasvua.

Tapasin alkuvuodesta kahta rakennusurakoitsijaa, ja näkymä on todella heikko, samoin kuin rakennusteollisuus viestittää. Päivittäin tapahtuu konkurssseja, ja lomautusaalto syvenee rajusti syksyllä. Heidän viestinsä oli, että kohteita ja suunnitelmia on vähän ja niistä kilpaillaan tällä hetkellä nollakatteilla, jotta syksyyn selvitään. Syksyllä niissä yrityksissä, missä kassaa on vielä jäljellä, on maksimilomautukset edessä.

Hallituksen viesti työllisyyden paranemiseen erityisesti rakennusosalalla ja rakentamisen ketjussa tyrmätään täysin. Suunnittelupöydällä ei ole kohteita ja signaaleja rakentamisen osalta todella vähän. Hallitus myös omilla toimillaan, esimerkiksi liikenneinvestointien jatkuvalla lykkäämisellä, syventää todellakin rakentamisen ja työllisyyden tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tuppurainen.

15.26 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosi on tosiaan mennyt, ja nyt on aika katsoa Orpon—Purran oikeistohallituksen yksivuotissaavutuksia. Näinhän se on, että velka kasvaa, työttömyys kasvaa ja toimeentulotukiasiakkaiden määrä kasvaa. Siis niitä työllisiä piti saada 100 000, mutta tosiasialla meille tulee 100 000 toimeentulotukiasiakasta. Tämä on valitettava saldo: työttömien määrä kasvaa 40 000, jo ylikin, kuten edustaja Viitanen puheenvuorossaan toi esille. Tämä on surullinen saldo, ja ei ihme, että huomio yritetään kääntää jonnekin muualle.

Kasvua ei saada aikaiseksi ilman, että panostaisimme inhimilliseen pääomaan, koska työikäisten määrä ja osaaminen ovat useiden taloustieteilijöiden mukaan se keskeinen Suomen kasvun ongelma. Mutta te keskitytte työllisyyden hoidossa edelleen vain pelkkiin leikkauksiin. Talouspolitiikan arviointineuvosto on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että eivät nämä pelkät kannustinseikat vaikuta, vaan tarvitaan panostuksia työttömien osaamiseen, ammattitaitoon ja koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Mutta te leikkaatte

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

koulutuksesta — aikuiskoulutustuen poistitte —, leikkaatte terveydenhuollosta ja kasvatatte hoitojonoja. [Puhemies koputtaa] Ei tällä kasvua saavuteta. Olisiko aika tarkistaa linjaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindtman.

15.27 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi on nyt takana tämän hallituksen taivalta, ja tämä hallitushan lupasi lopettaa velkaantumisen, luoda 100 000 uutta työpaikkaa ja tehdä sen niin, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomuuksia. Nyt kun vuosi on takana, voidaan katsoa, mikä on saldo: täällä Suomessa kasvavat velka, työttömyys ja köyhyys — velka, työttömyys ja köyhyys.

Ja vain muutama viikko sitten täällä salissa julistitte, että nyt nämä hallituksen toimet riittävät ja kasvu on alkanut, ja mitä juuri luimme VTV:n kertovan: Toimethan eivät riitä. Toisin kuin te olette sanoneet, että tähän keskusteluun vaaditaan yhdeksän miljardin pääsylippu, ne ovat teidän omalta osaltanne 4,4 miljardia. Suomen Pankki kertoi, että tänä vuonna kasvua ei tule, toimet eivät riitä. Kuinka tässä nyt näin kävi? Olisiko aika muuttaa kurssia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heinonen.

15.28 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous oli huonommassa kunnossa kuin alkuun ajateltiin. Valtionvelka on kasvanut rajusti, korkoihin menee tällä hetkellä tuo noin kolme miljardia, ja se kasvaa. Taloutta on laitettu nyt valtiovarainministeri Purran johdolla määrätietoisesti kuntoon, kiitos siitä. Vuosi ja yhdeksän miljardin sopeutus — se on kova suoritus.

SDP:n vaihtoehto oli pari PowerPoint-kalvoa ja salatut työllisyysvaikutukset. [Miko Bergbom: Koska ne julkistetaan? — Oikealta: Juhannusaattona!] Teidän kanssanne on näistä asioista näin ollen mahdotonta keskustella.

Kysynkin nyt Suomen suurimmalta, johtavalta oppositiopuolueelta, vasemmistoliitolta, edustaja Minja Koskelalta: millä tavalla teidän vaihtoehtonne, kun te kuitenkin kerroitte oman vaihtoehtonne, merkittävät veronkorotukset, vaikuttaisi maamme työllisyyteen? — Ja kun edustaja Koskela joutui poistumaan salista, niin kysyn vasemmistoliiton Timo Furuholmilta: millä tavalla nämä toimet näkyisivät työllisyydessä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

15.29 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Vuosi on todellakin mennyt. Nyt, kun katsotaan VTV:n eilistä julkaisua, siellä todetaan aivan otsikkotasolla: ”Hallituksen työllisyystoimet ovat edenneet nopeasti.” Yhteensä työllisyysvaikutus on 65 000—82 000. [Vilhelm Junnila: Kuulitteko? — Timo Harakka: Miinus 40 000!] Finanssipolitiikan osalta VTV toteaa näin: ”Finanssipolitiikka sopii lyhyen aikavälin suhdanteeseen — se on tasoltaan ja impulssiltaan vastasyklisiä.”

On totta, että ajat ovat vaikeat. Se on totta. Talouskasvu on nollassa, mutta kasvu lähtee ensi vuonna käyntiin. EKP:n toimet lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Inflaatio on laskenut. Mietinnössä todetaan, että kohtuullisen hyvä tulokehitys nostaa kotitalouksien tuloja ja sitä kautta myöskin kulutusta. [Timo Harakka: Entäs alvikorotus?] Finanssipolitiikan linja on mielestäni oikein hyvä ja tasapainoinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm. [Oikealta: No nyt tulee! — Ben Zyskowicz: Työllisyysvaikutuksia!]

15.30 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleensä silloin, kun oma pöytä on sotkuinen, on tarvetta huudella tänne. Te olette lukeneet meidän vaihtoehtomme. [Vilhelm Junnila: Osaatteko vastata?] Te voitte lukea sen uudelleen, ja voimme keskustella siitä myöhemmin lisää. [Välihuutoja oikealta]

Minä haluan puhua siitä, että hallitus leikkaa valtionavustuksia ja järjestöjen rahoitusta eri sektoreilla, mikä heikentää sote-palveluita tuottavien järjestöjen, ihmisoikeuksia edistävien järjestöjen, rauhanjärjestöjen, demokratiatyötä tekevien yhdistysten sekä kulttuurin ja liikunnan alan toimijoiden toimintamahdollisuuksia. Vahvalla kansalaisyhteiskunnalla on ollut merkittävä rooli sekä osana demokratiaamme että hyvinvoinnin edistäjänä — edustaja Heinonenkin tietää tämän — [Vilhelm Junnila: Onko tämä talouskeskustelua?] ja pitäisi olla myös jatkossakin. Siksi kysynkin: miksi kansalaisyhteiskunnan ääntä halutaan tällä tavalla vaientaa? [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Savola.

15.31 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisessa taloudessa on kyse siitä, kuinka jokaisesta suomalaisesta voidaan pitää huolta, kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, asuinpaikasta riippumatta. Toiseksi on kyse siitä, kuinka suomalaisten turvallisuudesta pidetään huolta, ja siitä olen huolissani, että hallitus on leikkaamassa myös maanpuolustuksesta 25 miljoonaa euroa — tätä muuten puolustusvaliokunta yksimielisesti vastusti. Tai pienyrittäjät, kuinka pienyrittäjistä pidetään huolta? Tämä yltiösuuri arvonlisäveron korotus ja samalla kotitalousvähennyksestä leikkaaminen ovat suoraan pienyrittäjiltä pois, niiltä pienyrittäjiltä, joilta tuolla paikallistasolla kasvua voidaan saada, työllistämistä voidaan saada. Tämän näivettämisen sijaan tarvitaan uskoa näille yrityksille. Tarvitaan kasvua talouteen, ja tarvitaan myöskin vahvennusta turvallisuuteen. [Markus Lohi: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Väättäinen.

15.32 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen kävi lävitse puheessaan laajalti asioita, jotka heikentävät osan kansalaisista elämää ja eriarvoistavat suomalaisia. Viitanen nostamat asiat ovat tosiasioita, ja tuskin kukaan hallituspuolueiden rehellisistä edustajista voi niitä kiistää. Nyt olisi korkea aika tehdä muutoksia, perääntyä ja tunnustaa, että hallituksen valitsema politiikka on turmiollista: valtio velkaantuu ja kansalaiset kärsivät.

Ministeri Purra, teille tuli tuossa puheenne lopussa tavaton kiire. Jos te olisitte käyttänyt vähän vähemmän aikaa sosiaalidemokraattien parjaamiseen, teillä olisi ollut aikaa kertoa enemmän hallituksen näkemyksistä ja tulevaisuuden suunnitelmista — niitä me täällä salissa odotamme. [Mikko Savola: Mutta jos niitä ei ole?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kalli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

15.33 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toistuvasti korostanut kasvun merkitystä, mutta valitettavasti varsinainen kasvupolitiikka on kyllä toistaiseksi jäänyt lähinnä sanojen tasolle. Tämä näkyy valitettavasti myös niissä tuoreissa ennusteissa, joissa useat tahot povaavat tuleville vuosille vain kituliasta, hyvin kituliasta, kasvua, ja tämä on ongelmallista, sillä vain leikkaamalla tai vain veroja korottamalla Suomen taloutta ei kyllä saada kuntoon.

Myöskään hallituksen asettamat sopeutustavoitteet eivät näytä toteutuvan, kuten vaikkapa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi täällä totesi. VTV:n tuoreen raportin perusteella hallituksen toimien kokonaisvaikutus on nimittäin kaukana sen tavoittelemasta yhdeksästä miljardista eurosta.

Näiden arvioiden ja ennusteiden takana on toki monia syitä, mutta niiden pohjalta on kyllä perusteltua kysyä, arvoisa valtiovarainministeri Purra: ovatko mielestänne hallituksen päättämät toimet oikein kohdistettuja ja mitoitettuja, jos niillä ei saavuteta edes hallituksen itse asettamia tavoitteita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harakka.

15.34 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä eroa on valtiontaloudella ja kansantaloudella? Moni kansalainen ei tätä tiedä, eikä tiedä moni kansanedustajakaan. [Vilhelm Junnila: Tuleeko tilille rahaa!] Mutta tähän on ratkaiseva ero. Sehän on sama kuin K-kaupan kassan ja K-kauppiaan välinen ero. Valtiovarainministeriö tuijottaa vain julkista rahoitusta, kun kaikkien muiden pitäisi huolehtia kasvusta.

Olemme nähneet ihmeellisen muodonmuutoksen, jossa bensapopulistista tulee valtiovarainministeriön mallioppilas. Ja ainoa asia, jossa ministeri Purra ei usko niin ministeriötänsä kuin suurinta osaa taloustieteilijöitäkään, on maahanmuutto. Tuskin valiokunta on kuulut yhtään asiantuntijaa, jonka mukaan työperäisen maahanmuuton vaikutus julkiseen talouteen on negatiivinen, kuten hän juuri sanoi. Mitä sanoo puheenjohtaja Lohi, onko kuukaan asiantuntija samaa mieltä kuin puheenjohtaja Purra? [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ikävä kyllä tässä käy niin, että ajatte kansantalouden seinään, [Puhemies koputtaa] kun tuijotatte valtiontalouteen, ettekä edes sitä saa kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Piisinen.

15.36 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opposition toimesta on esitelty pitkin kevättä yksittäisten puolueiden keinoja sopeuttaa julkista taloutta, mutta on syytä muistaa, että mikään yksittäinen puolue ei saa tavoitteitaan sellaisenaan läpi, vaan ne on aina sopeutettava kompromissiksi muiden kulloinkin vastuussa olevien puolueiden kanssa. [Timo Harakan välihuuto] Jos oppositiopuolueet yhdistäisivät omat toimensa julkisen talouden vahvistamiseksi, ei jäljelle taitaisi jäädä mitään muuta kuin veronkorotuksia toinen toisensa jälkeen aina vaan lisää. Samalla ajettaisiin suurimman verotaakan kantavia tulonsaajia ja yrityksiä pois maasta. Tämä ei taitaisi olla julkisen talouden kannalta kovinkaan tervehdyttävää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

15.36 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa muun muassa sosiaalidemokraatit ja vihreät ovat moittineet sitä, että hallituksen toimien johdosta tai niistä riippumatta itse asiassa velkaantumismuutos ei riittävästi vähene. No, vaikuttaisiko asiaan esimerkiksi korkokulujen huomattava kasvu, ja olisiko tällä korkokulujen huomattavalla kasvulla mitään tekemistä edellisen hallituksen rahaa on -politiikan kanssa? [Markus Lohi: Tai Kataisen hallituksen?]

Toinen, mikä vaikuttaa hyvin paljon, on hyvinvointialueiden alijäämät. Olisivatkohan edellisen hallituksen sote-uudistuksessa ja sen rahoituslaissa tekemät virheelliset päätökset ja laskelmat osaltaan vaikuttamassa tähän hyvinvointialueiden alijäämään? [Veronika Honkasalo: Ette te voi syyttää kaikesta menneestä!] Vihreät väittivät, että heillä on vaihtoehto, he voivat sen printata meille. No, ehkä printeriin on jäänyt muutama miljardi, koska olen lukenut vihreiden vaihtoehtoon, ja useita miljardeja sieltä uupuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vielä edustajat Viitanen ja Lohi, ja sitten mennään ministereitten puheenvuoroihin. — Edustaja Viitanen.

15.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on hirveän vaikea nähdä, kun hallituspuolueista aina moititaan — niin kuin tiesin, että moititaan SDP:tä, ja tällä kertaa esimerkiksi tuli sieltä näitä verotuskommentteja.

Mutta, puhemies, minä juuri tuossa ryhmäpuheessa kuvasin näitä veropolitiikan eroja. Nimittäin SDP:hän esimerkiksi verottaisi pienen- ja keskituloista palkansaajaa ja eläkkeensaajaa kevyemmin kuin mitä hallitus tekee. Hämmästelen myös sitä, että hallitus tekee ennätysuuden korotuksen nimenomaan arvonlisäveroon ja käy näin pienten yrittäjien ja kuluttajien kimppeihin. Esimerkiksi yrittäjien kannanotossa toden totta sanottiin, että tämä on märkä rätkä kohti kasvoja, koska tämä alvin korotus tulee nyt jo syyskuussa voimaan. Samoin hallituspuolueista nostetaan kirjojen verotusta, lääkkeiden verotusta, liikuntapalveluiden verotusta, kulttuurin verotusta. Kyllä nämä kaikki ovat nyt mielestäni hyvin epäoikeudenmukaisia veronkorotuksia, mitä hallitus tekee, ja niitä voisi mielestäni sanoa tavallisen kuluttajan kannalta ihan himoverottamiseksi. SDP:n vaihtoehdossa esimerkiksi suuriin pääomatuloihin puututtaisiin eri tavalla — tällä hetkellä ne ovat hallituksen erityissuojeluksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Lohi.

15.39 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun totean edustaja Harakan kysymykseen, että kaikki asiantuntijat, joita valtiovarainvaliokunta kuuli, olivat sitä mieltä, että Suomen myönteinen talouskehitys edellyttää työperäistä maahanmuuttoa.

Edustaja Zyskowiczille haluaisin todeta, että valtiovarainvaliokunta selvitti myös, mistä johtuu tämä ennakoitua suurempi sosiaali- ja terveysalan kustannusten nousu, ja ei siellä tullut esille, että tämä edellisen hallituksen sosiaali- ja terveysuudistus tai se lainsäädäntö olisi ollut se syy, vaan siellä olivat normaalit syyt, inflaatio, poikkeukselliset palkkaratkaisut ja niin edelleen.

En palaa niihin nyt tässä tarkemmin, mutta haluan, arvoisa valtiovarainministeri, todeta, että kyllä useat yritykset ja yritysjärjestöt ovat nyt erittäin katkeria siitä, että arvonlisäveron korotus tehdään syyskuun 1. päivä. He eivät usko kykenevänsä muuttamaan järjestel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

miä niin, kun me mennään kohtuuttomalle tasolle, 25,5 prosenttiin, näinkin nopeasti. Heile voi tulla lain mukaan erittäin pahoja sanktioita, vaikka he kuinka pyrkisivät parhaaseen, ja tämä ei ole kohtuullista lainsäädäntöä. Tällaista lainsäädäntöä ei Suomeen pitäisi luoda.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään sitten näihin ministereitten vastauksiin. Siellä olivat pyytäneet aikataulusyistä Ikonen, Ranne... — Ahaa, käyttääkö Rydman puheenvuoron? [Wille Rydman: Juu, kovasti!] — Selvä. — Elikkä enintään kolme minuuttia, ja sen jälkeen vielä ministeri Purra, ja sitten mennään vielä debattiin.

15.40 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Kun me käsittelemme julkisen talouden suunnitelmaa, niin on tärkeää nähdä se suuri kuva, eli tässä on painava paketti toimenpiteitä, joiden tavoitteena on kääntää Suomen talouden suunta kestävälle uralle. Se ei korjaudu ihan pienillä teoilla, ja sen takia me puhutaan näin isosta kokonaisuudesta. Kommentoin itse tässä hyvinvointialueitten taloutta ja kuntataloutta erityisesti, kun ne ovat tässä keskusteluttaneet.

Ensinnäkin haluan kiittää valiokuntaa hyvästä analyysistä hyvinvointialueiden talouden osalta. Mielestäni se antaa hyvän kuvan tästä kokonaisuudesta. Hyvinvointialueitten rahoitushan on yli neljäsosa valtion budjetista, ja se on erittäin merkittävä. Ensi vuonna se on 26,2 miljardia ja kasvaa lähes kaksi miljardia euroa ensi vuonnakin, eli rahoituksen kasvu on siinä mittavaa, mutta kuten valiokuntakin tässä totesi, nämä alijäämät ovat mittavia. On totta, että siellä on tekijöitä, kuten palkkaratkaisu tai inflaatio, hintojen nousu, mutta totta kai myöskin kun on tehty iso hallinnonuudistus, siihen sisältyy tässä alkuvaiheessa paljon merkittäviä muutuskustannuksia, niin kuin vaikkapa palkkaharmonisaatio tai tietojärjestelmien yhteensovittaminen. Tällaiset myöskin kasvattavat niitä kustannuksia varsinkin alkuvaiheessa.

Ensi vuonna tuleva jälkikäteiskorjaus on sellainen asia, joka helpottaa tätä alijäämätilannetta jo jonkin verran. Olennaista on, että nyt tehdään myöskin toimia tämän suunnan kääntämiseksi, koska tämä alijäämätilanne on haastava — jaan siinäkin tämän valiokunnan arvion. Hallitus on tarttunut tähän toimeen, ja me toimimme hyvinkin monella tasolla sen korjaamiseksi. Meillä on parhaillaan käynnissä rahoitusmallin uudistus. Sitä kohdennetaan paremmin ja lisätään siihen kannustavia elementtejä. Me kehitämme myöskin tätä hyvinvointialueitten ohjausta, jotta se tukee alueita onnistumaan tehtävässään. Me puramme normeja. Oikeastaan voisi sanoa, että tämän hallituksen suuri tavoite on tehdä tällainen palvelureformi, uudistaa palveluita niin, että ne toimivat riittävän aikaisessa vaiheessa ja oikealla tavalla, että saadaan ne sellaiselle kestäväälle tasolle myöskin ja vastataan samalla osaajapulaan, eli töitä todella tehdään.

Yksi sellainen ihan väline, jota juuri ollaan parhaillaan valmistelemassa alueille, on yksikkökustannuslaskentatyökalu, jolla alueet saavat vertailtua kustannuksia ja tartuttua niihin parhaisiin, tehokkaimpiin käytäntöihin. Hallitus myöskin seuraa tätä koko ajan. Alueilla on muutostyöt käynnissä, ja hallitus seuraa ja reagoi tarvittaessa. Täällä kun kaivattiin näitä omalääkäri-, oma tiimi -ammattinharjoittajamalleja, näitäkin on liikkeellä hyvinvointialueilla.

Haluan myöskin kiittää hyvästä kuntatalousanalyysistä. Siinä jaan myöskin tämän arvion, että kuntatalouden näkymät ovat haastavat. Tulojen ja menojen välillä on epätasapai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

noa. Kaikkiaan voi sanoa, että tämä kehysriihen tulos on kuntataloutta jonkin verran vahvistava, jotta saadaan pidettyä kiinni tästä perusopetuksen vahvistamisesta.

Toisaalta täällä nousi tämä rakennusalan tilanne. Jos olisi se syksyn sote-siirto, -leikkautuminen, yllättävän mustan perjantain tulos jätetty sellaisenaan voimaan, niin se olisi tarkoittanut muun muassa rakennusinvestointien jarruttamista, ja se olisi ollut [Puhemies koputtaa] kestämaton tilanne. Hallitus vie kuntapuolella vielä eteenpäin VOS-uudistusta, norminpurkua ja [Puhemies koputtaa] muuta.

Kun täällä kaivattiin tietoa vielä seutukaupungeista, niin myöskin seutukaupungeista julkaistiin viime viikolla arviointi ja ollaan kehittämässä myöskin seutukaupunkien roolia eteenpäin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Ranne.

15.44 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus toden teolla rakentaa Suomea. Täällä huudetaan sen perään, että mitään ei tapahdu ja rakennetaan väärin tai liian vähän. 3 000 miljoonaa infraan on valtava summa, ja me kohdistamme vielä nämä rahat huomattavasti viisaammin ja vaikuttavammin kuin aikaisemmin on tehty.

Täällä on oppositiosta kuultu nyt tietenkin kovasti kritiikkiä sen takia, että me olemme nostaneet listalle sellaisia teidän haaveilemianne hankkeita. Siellä on vt 5, 180 miljoonaa Itä-Suomeen. Siellä on vt 15, 122 miljoonaa — tätä demarit ovat haaveilleet 40 vuotta siellä Päijät-Hämeessä — ja vt 21 Lapissa, 34 miljoonaa, muutamia vain nostaakseni esiin.

Lisäksi näiden hankkeitten osalta on huomattavaa se, että tänä kesänä juuri rakennusalan tiukan tilanteen takia lähdimme vauhdilla pistämään korjausvelkarakhoja tuonne teille. Eli asfalttihankkeita olette nähneet ympäriinsä ympäri Suomen, 250 miljoonaa, ja tämä tulee jatkumaan myös ensi kesänä.

Meillä on tällä hetkellä korvamerkittynä korjausvelkarakhaa 570 miljoonaa. Ja lupaan sen, että kaikki mahdollinen, joka on irti saatavissa, kohdistetaan mahdollisimman viisaasti ja ensisijaisesti kumipyöräliikenteeseen, koska meidän yrityksemme, meidän teollisuutemme, meidän kansalaisemme tarvitsevat nimenomaan sitä kumipyöräliikennettä, jotta tässä selvittää hyvin.

Sitten kun puhutaan tosiaan tästä hitaudesta: Meillä on nyt kuokka maahan -hankkeita valmistelussa satojen miljoonien edestä, ja tämä tulee kyllä meillä näkymään tuolla teillä.

Länsiratahanke, josta jatkuvasti puhutaan, nostetaan esiin. Edelleen toistan: Tässä neuvottelut ovat menossa, ja voi todeta sen, että järkevämpään, tasapainoisempaan suuntaan kokonaisuuden kannalta ollaan menossa ja niin, että kunnat kantavat oman vastuunsa. Valtiolle on tietty potti, josta on sovittu, mutta mennään todella kahdella kymmenen kilometrin pätkällä eteenpäin tämän hallituskauden aikana. Se ei ole myöskään mikään sellainen ihmeellinen ratkaisu kenellekään, kun sitä kovasti huudatte. Ja toki tämä kokonaisuus, koska se on niin hyvä koko Suomen kannalta, tietysti harmittaa oppositiota, ja tämän toki ymmärrämme.

Lisäksi kokonaisuuden kannalta, vaikka alvin nosto osuu myös autoilijoihin, niin kokonaisuudessaan autoilijoiden kustannukset alenevat siitä, mitä aikaisemmalla hallituskaudella [Välihuutoja] tehtiin ja saatiin aikaiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Edelleen totean, että kyllä tätä Suomea rakennetaan, ja loppukaudesta varmasti pystymme näyttämään Suomen kartalla sen, että koko Suomea on rakennettu, koko Suomen infraa. — Kiitos. [Oikealta: Juuri näin! — Jorma Piisinen: Kuulitteko ja muistatteko?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Ministeri Rydman.

15.47 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäinen asia on se, että Suomen julkinen talous on kovasti heikossa hapessa, ja se johtuu kumulatiivisista seurauksista siitä, mitä aiemmilla hallituskausilla on saatu aikaan. Tämä hallitus ottaa tämän tilanteen kuitenkin vakavasti. Uhkanamme on EU:n liiallisen alijäämän menettely, ja sen takia olemme lähteneet rohkeasti ja vahvasti sopeuttamisen tielle, jotta voimme tämän huonoimman skenaarion eli EU:n liiallisen alijäämän menettelyn välttää, koska se voisi vaikuttaa sitten jo valtionvelkamme korkoihin ja olla sikälikin julkiselle taloudelle hyvin myrkyllistä. Samanaikaisesti olemme joutuneet tekemään joitakin veronkiristyskiä. Ne eivät ole miellyttäviä, mutta kaikkea sopeutustarvetta emme pysty toteuttamaan menoleikkauksin, ja silloin kuitenkin pienempi paha on se, että teemme joitakin mahdollisimman vähän haitallisia veronkiristyskiä välttääksemme tämän liiallisen alijäämän menettelyyn.

Samanaikaisesti on sitten niin, että totta kai katse täytyy kääntää myös tulevaan ja tuleviin kasvupanostuksiin, ja myös tässä hallitus on ottanut hyvin rohkean ja eteenpäin katsovan linjan. Toimimme sinänsä hyvin vaativassa toimintaympäristössä. Meidän maantieteellinen asemamme on erityisen haastava johtuen Venäjän Ukrainaan kohdistamasta laittomasta hyökkäyssodasta ja kaikista sen kerrannaisvaikutuksista. Mutta myöskin aikamme geopolitiikka ja siihen liittyvä julkisen vallan kasvanut rooli teollisuuspolitiikassa haastavat Suomea aivan erityisesti, yhtäältä Kiinan halpatuotannon, toisaalta Yhdysvaltain erittäin anteliaan investointitukipolitiikan kautta ja kolmanneksi sen kautta, että monet Euroopan unioninkin isot maat tällä hetkellä maksavat merkittäviä investointitukia yrityksille, jotka niihin investoivat.

Mutta me emme ole jääneet kädettömiksi tämän tilanteen edessä vaan olemme lähteneet rohkeasti myöskin tekemään isoja kasvupanostuksia. Ensinnäkin uudistamme työmarkkinointamme. Yrittäjille on erittäin tärkeää, että hallituksen työmarkkinareformit saadaan läpi. Toisekseen olemme lähteneet merkittäväällä tavalla vastaamaan siihen haasteeseen, jonka aikamme teollisuuspolitiikka on saanut aikaan: me olemme päättäneet tehdä yritysjärjestelyn, jossa valtion pääomasijoitustoiminta keskitetään nimenomaisesti Teollisuussijoitus Oy:n ympärille, sitä vielä lisäpääomitetaan. Olemme myöskin lähteneet liikkeelle siitä, että Teollisuussijoituksen rooli tulevaisuudessa tulee nimenomaisesti olemaan yksityistä rahaa nykyistä enemmän vivuttava ja siten kasvuun panostava, kotimaista omistajuutta tukeva. Lisäksi pyrimme varmistamaan sen, että Business Finlandin, Teollisuussijoituksen ja Finnveran roolit Suomen teollisuuden tukemisessa ja viennin edistämisessä toimivat yhtenä saumattomana koneistona. Ja sen lisäksi teemme erittäin päämäärätietoisia ja tavoitteellisia panostuksia tki-puoleen, koska Suomen kaltainen pieni, vientivetoinen avotalous ei voi koskaan pärjätä [Puhemies koputtaa] muuten kuin muita paremmalla osaamisella. [Puhemies koputtaa] Juuri sille me näillä tki-panostuksilla edellytyksiä myös luomme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Purra, kolme minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

15.50 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteet ovat paitsi vuonna 27 velkasuhteen kasvun vakauttaminen myös se, että me vältämme tämän komission alijäämämenettelyn. No, nyt täällä on puheenvuoroissa otettu esille eilisiä Suomen Pankin ja Valtiontalouden tarkastusviraston arvioita siitä, pystyykö hallitus painamaan alijäämää tänä vuonna tai ensi vuonna riittävän alas, että alijäämämenettely vältetään. Kuten moneen kertaan on todettu, niin me seuraamme hyvin tarkasti valtiovarainministeriön ennusteiden lukuja. Me olemme valmiita niihin reagoimaan. Tämä kritiikki on hieman outoa suhteessa siihen, että samaan aikaan te arvostelette myös sitä arvonlisäveron korotusta 1.9. alkaen, joka tehdään juuri siksi, että sitä alijäämää saadaan tänä vuonna painettua alemmaksi. Mikäli teillä on oikeasti vaihtoehtoja tähän, miten tänä vuonna saadaan tämän vuoden alijäämää painettua alemmaksi jollakin muulla kuin... [Antti Kurvinen: Keskustan vaihtoehdolla saa!] — Mikähän siellä on, edustaja Kurvinen, sellainen, millä tänä vuonna saadaan sitä alijäämää painettua alemmaksi? — Nimittäin me kyllä yritimme selvittää, mutta näiden budjettilakien vieminen, säästötoimet ikään kuin takautuvasti tälle vuodelle, eivät ole mahdollisia. [Ben Zyskiewicz: Ehkä Viitanen kertoi? — Pia Viitasen välihuuto]

Sitten, Tammelantori on aivan ihana paikka. Siellä on aivan ihana syödä jäätelöä ja mansikoita ja mustaamakkaraakin sellaisen, jolle se maistuu, [Antti Kurvinen: Maistuu, maistuu! — Naurua] mutta ei sieltä kannattaisi talouspolitiikan oppeja tai finanssipolitiikan linjoja kuitenkaan ottaa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ohhoh!] Teille on nyt, edustaja Viitanen, vuoden verran kerrottu, mikä on suhdanteen ja hallituksen rakenteellisten toimien ero. Nämä ovat kaksi eri asiaa. Kun te kerta toisensa jälkeen viittaatte talouden kehitykseen, talouden sykliin, ikään kuin se olisi tämän hallituksen aikaansaannos sinällään, niin toivottavasti te muistatte tämän myös siinä vaiheessa, kun se talouden sykli kääntyy toiseen suuntaan — onko se ainoastaan tämän hallituksen aikaansaannos? Ei ole rehellistä arvioida niin, että ottaa aina analyysistä sen osan, mikä sopii omaan arvioon. Mikäli te toimisitte näin, te olisitte ottaneet sieltä VTV:n ja Suomen Pankin arvioista myös tähän suhdanteeseen liittyvät valoisammat huomiot, joissa kerrotaan sitä, että kasvu tulee käynnistymään, työllisyys pääsee nousuun, ostovoima vahvistuu, reaaliansiot kasvavat, investoinnit kasvavat ja niin edelleen, mutta näitä te ette poimineet sieltä, koska se olisi ilmeisesti ollut tälle hallitukselle sitten positiivista.

Lisäksi VTV:n arviossa kerrotaan, että nämä hallituksen rakenteelliset työllisyystoimet nimenomaan toimivat, kuten edustaja Vähämäki täällä kuvasi. Niiden dynaaminen vaikutus julkiseen talouteen on 1,3—2,1 miljardia euroa nimenomaan tämän kyseisen VTV:n arvion mukaan, jota te äsken vielä arvostitte. Samaa aikaan VTV:n edellisessä arviossa, jossa arvioitiin keskusta—sosiaalidemokraatti-vetoisen hallituksen työllisyystoimenpiteiden julkista taloutta tukevaa vaikutusta — voin muistuttaa, mikä se oli. Se oli puhdas nolla euroa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Puhdas nolla euroa oli edellisen hallituksen työllisyystoimien vaikutus julkiseen talouteen positiivisesti, ja näillä te kuitenkin perustelit sitä, että te paisutitte näitä menoja, joita me nyt pyrimme korjaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten debatti jatkuu, edustaja Kurvinen.

15.54 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rouva valtiovarainministeri, toivon, että te vihdoinkin ja viimein lukisitte ne teille lähetetyt keskustan vihre-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

än vihkon [Vilhelm Junnila: Vihreä se kyllä on!] ja turkoosin vihkon, meidän vaihtoehtobudjettimme ja meidän kehysvaihtoehtomme. Niillä 11—12 miljardia pystytään sopeuttamaan. Löytyy myös veronkiristyksiä ja leikkauksia — oikeudenmukaisemmin kuin te teette. Teillä on väärät valinnat veropolitiikassanne.

Rouva puhemies! Haluan nyt puhua tästä arvonlisäveron korottamisesta. Siitä voi todeta vain sen saman, mitä Suomen Yrittäjät jo sanoivat: kesä on pilalla. Suomen Yrittäjien viesti tästä arvonlisäveron hätäisestä, yllättävästä ylikorottamisesta, himokorottamisesta, on se, että kesä on pilalla. Kysyn nyt teiltä, arvoisa valtiovarainministeri, miksi tulee syyskuun alussa voimaan tämä älytön korotus? Miksi ei tammikuussa, ja miksi te sorratte näitä pienimpiä yrittäjiä, joilla on sellaiset kassajärjestelmät ja sellaiset laitteet, että he eivät saa sitä 0,5:tä, sitä outoa desimaalia, hoidettua? Tämä aiheuttaa valtavan sotkun pienille yrityksille, joista meidän talous on kiinni. [Markus Lohi: Se on soossi, paniikkiratkaisu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.55 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että olemme tässä salissa yhtä mieltä tai melkein yhtä mieltä summasta, joka pitää sopeuttaa. Keinoista voimme aina keskustella. Valitettavasti myös seuraava hallitus joutuu tekemään miljardien sopeutuksia riippumatta siitä, mitkä puolueet hallituksen muodostavat. Siksi on tärkeää, että nyt ymmärretään, että se, mitä nyt tämän hallituksen aikana tehdään, vie Suomea oikeaan suuntaan ja oikealle uralle. [Antti Kurvisen välihuuto] Työtä pitää jatkaa seuraavienkin hallitusten, jotta pääsemme meidän tärkeimpään tavoitteeseen eli siihen, että turvataan hyvinvointiyhteiskuntamme palvelut tulevaisuudessakin lapsillemme ja lastenlapsillemme. Luottamuksen rakentaminen ja vahvistaminen on nyt meidän kaikista tärkein tehtävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

15.56 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset kokevat hallituspolitiikan tällä hetkellä hyvin epäoikeudenmukaisena, mutta myös hyvin epädemokraattisena. Miksi? Siksi, että ennen viime eduskuntavaaleja, esimerkiksi te, valtiovarainministeri Purra, lupasitte, ettei pienituloisten etuuksista leikata: ”Se ei meille käy.” Ja jos vierailisitte esimerkiksi Tammelantorilla ja juttelisitte siellä ihan tavallisten ihmisten kanssa, niin saattaisitte kohdata myös niitä ihmisiä, joita leikkaukset tällä hetkellä kohtelevat todella rajusti.

Puheenjohtajamme Li Andersson kertoi vaali-iltana, ettei hän ole minkään vaalikampanjan aikana kohdannut yhtä paljon itkeviä ihmisiä — ihmisiä, joita nämä leikkaukset kohtelevat erittäin rajusti monesta eri suunnasta. He eivät tiedä, miten he pärjäisivät tällä hetkellä. Näitä viestejä me kansanedustajat saamme myös koko ajan, joten olisiko aika [Puhemies koputtaa] ottaa peruutus käyntiin [Puhemies koputtaa] ja perua tämä erittäin haitallinen talouspolitiikka?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Werning.

15.57 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunnan jäsenenä tuon esille syvän huolestumme hallituksen leikkauspolitiikan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

vaikutuksista. Rajavartiolaitoksen resurssivaje ja Tullin kohtaamat leikkaukset ovat vain jäävuoren huippu. Hallituksen toimet eivät vastaa nykyisen turvallisuustilanteen vaatimuksiin, ja ne uhkaavat heikentää sisäistä turvallisuutta.

Hallintovaliokunta on yksimielisesti ilmaissut huolensa Rajavartiolaitoksen resurssien turvaamisesta, mutta julkisen talouden suunnitelmassa näitä huolia ei otettu huomioon. Tämä on ristiriidassa sekä ministeri Rantasen että pääministeri Orpon aiempien lupausten kanssa, joten on syytä kysyä, miten hallitus aikoo varmistaa, että Rajavartiolaitos kykenee säilyttämään tehtävänsä nykyisessä turvallisuustilanteessa?

On myös välttämätöntä, että hallitus uudelleenarvioi leikkauspolitiikkaansa ja turvaa hyvinvointialueiden työrauhan. Alijäämän kattamisvelvoitetta on pidennettävä, jotta talouden sopeuttaminen voidaan tehdä hallitusti ja pitkän aikavälin säästöt voidaan saavuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää ja sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja Lohi.

15.58 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä täällä eduskunnassa puhutaan asioista niin korkealentoisesti, että tavan kansalaisella, kuten minulla, on vaikeuksia pysyä perässä. [Antti Kurvinen: Kyllä ne alvin huomaa!]

Kuvatakseni tätä valtiontalouden tilaa käytän tästä syystä esimerkkinä tavallista suomalaista perhettä. Jos esimerkiksi viiden hengen perhe on ostanut omakotitalon lainarahalla, niin jossain vaiheessa sitä lainaa pitää alkaa maksamaan pois. Jos tämä perhe hoitaa rahasiaansa huonosti ja elää jatkuvasti yli varojensa eikä saa lainaa lyhennettyä, tulee pankki ja vie talon. Fiksu perhe sen sijaan miettii ja laskee tarkasti, mitkä ovat perheen tulot ja mitkä ovat ne aivan välttämättömät menot. Jos näiden välttämättömien menojen jälkeen jää rahaa yli, voi miettiä jotain ylimääräistä mukavaa hankintaa perheelle.

Tämän hallituksen politiikkaa voi verrata fiksun perheen politiikkaan. [Veronika Honkasalo: Eikä voi! — Antti Kurvinen: Fikset perheet kärsii tässä!] Teemme päätöksiä, jotka ensisijaisesti turvaavat suomalaisille välttämättömät palvelut. Karsimme menoja muun muassa suomalaisille toissijaisesta, esimerkiksi kehitysavusta. Teemme päätöksiä, jotka pitävät suomalaisten kodin pystyssä. [Veronika Honkasalo: Eli ihmisten oma syy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja Lohi.

15.59 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fikset perheet eivät tee paniikkiratkaisuja, joilla aiheutetaan suuria ongelmia. [Antti Kurvinen: Niinpä!] Nyt hallituksen arvonlisäveropolitiikka.... Kun verojaostossa kuultiin asiantuntijoita, kaikki asiantuntijat — tietenkin ministeriön edustajia lukuun ottamatta — olivat sitä mieltä, että tämä syyskuun alun alvikorotus on aivan kohtuuttoman nopeasti tullut [Pia Viitanen: Kyllä!] ja tämä aiheuttaa valtavan soossin kentällä ja tämä aiheuttaa kymmenien miljoonien kustannukset. Meillä ei ole mitään syytä aiheuttaa yrityksille tässä taloudellisessa tilanteessa tällaisia ongelmavyöhytiä, mikä nyt ollaan aiheuttamassa.

Me emme kritisoi sitä, etteikö se 160 miljoonaa pitäisi jostakin löytää. Mutta se juurisyyhän on siinä, että kun hallitus puoli vuotta sitten joulukuussa antoi satojen miljoonien veronalennukset, niin ei nähty edes puolta vuotta pidemmälle tulevaisuutta, mikä on tulossa talouden tilanteessa, ja nyt tehdään paniikkiratkaisu. Tätä aivan syystä kutsutaan paniik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

kiratkaisuksi, ja yrittäjät kärsivät. Tällaista politiikkaa eivät suomalaiset yritykset ole ansainneet. He ansaitisivat parempaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.01 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri ja tämä hallitus ovat tehneet erittäin ryhdikästä politiikkaa sen eteen, että Suomen talous saadaan tasapainotettua — siitäkin huolimatta, että salin vasen laita on vastustanut joka ikistä säästöpäätöstä.

Politiikka on jatkumoa. Pieni muistutus edelliseltä kaudelta. Ylen uutisen otsikko syyskuulta 21: ”Valtion menoja lisättiin koronakulujen lisäksi.” Ja juttu jatkuu: ”Valtion ja kuntien menot jatkavat kasvuaan. Menot ovat tänä vuonna kolme miljardia euroa viime vuotta suuremmat, vaikka pahin koronakriisi näyttää jo hellittävän.” Te oppositiossa lisäsitte menoja ilman rakenteellisia uudistuksia. Me siivoamme sotkua ja maksamme niitä velkojen korkoja. [Välihuutoja]

Ilman kehysriihen päätöksiä velkasuhde lähentyisi 90 prosentin tasoa vuonna 28. Miettikää, 90 prosentin tasoa. VTV:n mukaan hallituksen toimet [Puhemies koputtaa] työllisyyden vahvistamiseksi ovat edenneet hyvin. [Puhemies koputtaa] Arvoisa hallitus, kertokaa vielä oppositiolle, että pidämme kiinni säästötavoitteesta ja arvioimme jokaisen säästöpäätöksen vaikutukset huolellisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.02 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun mietin, millä sanalla kuvaisin hallituksen talouspolitiikkaa, [Vilhelm Junnila: Erinomainen!] niin ensimmäisenä ei tule mieleen ”fiksi” — tulee mieleen ”epäreilu” ja ”epäjohtonmukainen”.

Politiikka on totta tosiaan jatkumoa, ja tässä erityisen erikoisilta näyttävät nämä päätökset suhteessa siihen, mitä syksyllä tehtiin. Edelleenkin, mistä tässä hienosti jo huomautettiin, suosittelisin kurkkimaan sinne vihreiden evästyksiin kehysriiheen: haitoille hinta, reilua talouden uudistamista, verovinuomien poistamista, tehottomien ja ympäristölle haitallisten tukien poistamista. Näistä löytyisi itse asiassa paljonkin pelimerkkejä tehdä sitten niitä fiksumpia päätöksiä. [Ben Zyskowitz: Mutta miljardeja puuttuu!]

Ehkä viimeisenä kuitenkin totean sen, että on jännittävää, miten tässä asiassa hallituksella on tavoite ja siitä pidetään kiinni ja keinot etsitään, mutta silloin, kun puhutaan ilmastot- ja luontopolitiikasta, on tavoite ja mitkään keinot eivät kiinnosta ja siitä voidaan noin vain luistella menemään. Ja se on lopulta se reunaehto, jonka puitteissa talouspolitiikkaa-kin tehdään. Se olisi hyvä muistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.03 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että hallituksen talouspoliittinen linja lisää eriarvoisuutta ja heikentää hyvinvointivaltiota, osoittaa hallitus piittaamattomuutta myös ilmastomuutoksen ja luontokadon torjuntaa kohtaan, kuten edustaja tuossa edellä mainitsi. Hallituksen linjalla Suomi ei saavuta ilmastot- ja ympäristötavoitteitaan. Viimeisin surkea ja jopa hallituksen mittapuulla poikkeuksel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

lisen härski ja luontovihamielinen esimerkki on esityksenne vanhojen metsien suojelusta — tai siis pikemminkin niiden suojelematta jättämisestä. Eikö teitä ollenkaan hävetä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.04 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee työllisyystoimiaan leikkauksilla, ansioturvan ja sosiaaliturvan leikkauksilla. Voidaan sanoa, että meillä on jo tällainen leikkauksierre täällä päällä.

Kuusi kuukautta sitten Satonen perusteli näitä, ja tämän vuoden budjettia käsitellessään hän sanoi näin: ”Nyt jo tässä tulevassa budjetissa päästään ehkä 65 000—70 000:een, ja ne loput saadaan kasaan sitten, kun nämä työelämän uudistukset ovat täällä eduskunnassa käsiteltyssä ja niitä saadaan eteenpäin.” Luvut ovat aivan päinvastaisia: yli 40 000 työtöntä on tullut lisää. [Ben Zyskowiec: Oisko suhdanteella mitään merkitystä! — Oikealta: Epärehellistä!] Puoli vuotta sitten oli tämä tilanne, ja tätä luvattiin aika monessa puheenvuorossa. Minä kysyn nyt: mihin ne työpaikat ovat syntyneet, kun me tarvittaisiin todellisia työpaikkoja? [Puhemies koputtaa] Nämä luvut, mistä tässä puhutaan, ovat laskennallisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.05 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyskriisi on Suomelle liian kallis sekä taloudellisesti että inhimillisesti. Nuorista 20—30 prosenttia kärsii mielenterveysongelmista, ja se on meillä yleisimpiä eläköitymisen syitä ennenaikaisesti. Tähän kuuluvat muun muassa työuupumus, alkoholismi, masennus ja ongelmat perheissä, ja mielenterveyskriisi maksaa meille 11 miljardia euroa vuodessa — siis 11 miljardia euroa vuodessa se, että meidän mielet ovat murtuneet.

Terapiatakuu on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei yksikseen riitä etenkin tällaisessa ajassa, kun hallitus leikkaa muun muassa sotien lähipalveluista, opiskelijoitten asumisesta ja ammattikoulusta. Halvempi kalja ei paranna ihmisten mielenterveysongelmia.

Tosiasiassa me tarvittaisiin yli vaalikausien ja yli puoluerajojen menevä suunnitelma siitä, mitä me tehdään, jotta me saadaan suomalaisten mielet kuntoon ja ihmiset voimaan paremmin. Haastan teitä, hallitus, miettimään tähän uusia konsteja ja ottamaan myös meidät oppositioista mukaan, koska tällä paitsi saadaan poistettua ihmisten mielen pahoinvointia [Puhemies koputtaa] myös säästetään rahaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.06 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan samalla linjalla. Viisi kuukautta sitten presidentti Niinistö vetosi pitkäaikaisten ratkaisujen puolesta hallitus—oppositio-ajan yli talouden tasapainottamiseksi, kasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi. Kun taustalla on vielä se ministeri Rydmanin viittaama geopolitiittinen rasite, että Suomihan on ollut 15 vuotta alisuoriutuja kasvuluvuissa erityisesti ja se on osaltaan kerryttänyt tätä julkisen talouden velkaa, niin nyt pitäisi kaikki koota yhteen voimistamaan kasvua ja työllisyyttä. Meidän pitäisi päästä sieltä 0—1 prosentin kasvuluvuista 2—3 prosentin tasaisiin kasvulukuihin. Se ei ole mitenkään mahdotonta, mutta se vaatisi sitä, että ei tehdä sellaisia paniikkiliikkeitä niin kuin vaikkapa työmarkkinoiden sekoittaminen, vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

päinvastoin pitäisi koota yhteiskunnan voimat tähän yhteiseen ponnistukseen meidän maantieteellisessä sijainnissa nostamaan kasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.07 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suora sitaatti: ”Olisimme odottaneet edes kuukauden lisäaikaa sopeutumiseen, joka koskee lähtökohtaisesti kaikkia arvonlisäverovelvollisia. Monen yrittäjän kesä on pilalla.” — Suomen Yrittäjien veroasiantuntija Laura Kurki.

Oletin, että te olette lähtökohtaisesti yrittäjäystävällinen hallitus, kun nyt oikeistohallituksesta puhutaan, mutta te näytätte olevan suurien korporaatioitten ja pörssiyhtiöitten asialla. Te unohdatte nyt aivan täysin pienyrittäjät. [Antti Kurvinen: Kyllä, juuri näin!] Se, että syyskuun alusta korotetaan arvonlisävero 25,5:een, on paniikkiratkaisu, siitä ei pääse yli eikä ympäri. Järjestelmät eivät ole valmiina, yrittäjät eivät ole tähän valmiina. Tähän kun lisätään se, että perässä tulee vielä kotitalousvähennyksen leikkaus, niin tämä on kaikkein toimivimmasta osasta pois: pienistä yrityksistä, maakunnissa sijaitsevista yrityksistä, niistä, joilla olisi potentiaalia siellä työllistää, tarjota palveluja. Kysynkin, [Puhemies koputtaa] oletteko te kuunnelleet Suomen Yrittäjiä ja aiotteko te ottaa vaarin tästä, mitä veroasiantuntija on sanonut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

16.09 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Tällä edustaja Viitanen ja sosiaalidemokraatit ihmettelevät sitä, että heidän puuttuvasta vaihtoehdostaan niin paljon hallituksen piiristä kysellään. [Pia Viitanen: Ei kun me tiedettiin, että te teette sen joka tapauksessa!] Se johtuu, edustaja Viitanen, siitä, että te olette yhtäältä sanooneet, että te yhdytte hallituksen näkemyksiin tarvittavista julkisen sopeutuksen määristä, mutta kuitenkin te ette pysty esittämään niitä omia keinoja, joilla tähän päästäisiin. Teidän keinovalikoimissanne lähinnä tyhjät tynnyrit kolisevat.

Sitten täällä puhuttiin tavallisesta perheestä. Edustaja Honkasalo ja edustaja Viitanen vaativat hallitusta muuttamaan politiikkaansa, koska ihmiset ovat tyytymättömiä. On aivan luonnollista, että he ovat tyytymättömiä, kun joudutaan tekemään näin vaikeita ratkaisuja. Jos meillä on tavallinen perhe, joka kuukausi toisensa jälkeen ottaa kymmenen tonnia kuussa velkaa, ja sitten siihen tulee uusi huoltaja, joka sanoo, että näin ei voida jatkaa vaan meidän pitää tätä velkaantumisvauhtia onnistua vähentämään, [Puhemies koputtaa] niin varmasti siinäkin perheessä ollaan silloin tyytymättömiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen kerran täytyy sanoa, että kyllä minä tämän tiesin jo etukäteen. Kun omista saavutuksista ei haluta puhua, niin sitten kysellään muiden perään.

Kyllä tässä nyt kuitenkin, ministeri Purra, tilanne on se, että teidän oma talouspolitiikkanne tämän vuoden ajan [Miko Bergbomin välihuuto] on tehnyt saldon heikommaksi. Te tämän kauden alussa täysin laiminlöitte esimerkiksi rakennusalan kriisin ja päästitte sen pahentumaan. Te ette ottanut mukaan tulosopeutusta vaan teitte pelkät isot menoleikkauk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

set. Näitä talouspoliittisia virheitä — myös työmarkkinakaaos luotiin tässä välissä [Miko Bergbom: Demareiden toimesta!] — nyt sitten maksetaan, ja siitä tulee iso hinta.

Mutta ministeri Purra, ne ihmiset siellä Tammelantorilla nyt sitten kärsivät näistä teidän paniikkiratkaisujenne seurauksista. Siellä tullaan puhumaan siitä huolesta, saanko tulevaisuudessa terveyspalveluita, joudunko jonottamaan pitkään, miten esimerkiksi minun omaiseni hoidetaan, miten vanhustenhoivapalvelut toimivat tulevaisuudessa. Minä toivon, että te tulette sinne Tammelantorille kuulemaan näiden viisaiden ihmisten näkemyksiä, [Vilhelm Junnila: Juuri kävin — teitä ei näkynyt!] koska myös tämä on mitä suurimmassa määrin talouspolitiikkaa, [Puhemies koputtaa] millaisia arvovalintoja tehdään. [Ben Zyskowicz: Mutta ei ne arvovalinnat tuo rahaa tyhjästä, edustaja Viitanen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.11 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puhutaan omasta vaihtoehdosta. Suomen Pankki on arvioinut kasvun koittavan. Kokonaisveroaste laskee SDP:n ja keskustan ajasta, eläkeläisten ostovoima kasvaa, työssäkäyvälle jää enemmän käteen — enemmän käteen — ja autoilijoiden kustannukset ovat laskeneet verrattuna SDP:n ja keskustan vaihtoehtoon.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on arvioinut hallituksen työllisyystoimien vaikutukset julkiseen talouteen: dynaamiset vaikutukset 1,3—2,1 miljardia euroa, kokonaisvaikutukset 2—2,9 miljardia euroa. Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioi myös Marinin hallituksen aikaansaannokset: nolla euroa. Ei siis mitään hyötyä.

Puhutaan sitten demarien vaihtoehdosta. [Pia Viitasen välihuuto] Viime kaudella demariministeri lupasi rahaa ilmestyvän tilille. Nyt Helsingin Sanomien mukaan SDP loihtii miljardeja lähes tyhjästä. SDP:n veroporkkanat on arvioitu VM:n toimesta niin, että ne heikentävät julkista taloutta. [Puhemies koputtaa] Eikä näitäkään laskettu eduskunnan tietopalvelussa, koska ette uskaltaneet. [Pia Viitanen: Kyllä nyt on huono omatunto!] Kun te laskitte työllisyysvaikutukset viimeksi, ette kertoneet kansalle, [Puhemies koputtaa] koska ne olisivat heikentäneet julkisen talouden tilaa. [Miko Bergbom: Vasemmistopopulismia parhaimmillaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.13 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän hallituksen puheet ja teot ovat vahvassa ristiriidassa. Sanotte, että näitä toimia tarvitaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluitten turvaamiseksi, kun todellisuudessa on suuri huoli siitä, että hallitus näyttää pala palalta ajavan alas suomalaisia sote-palveluita ja sote-kenttää. Nämä kaikki leikkaukset vaikeuttavat palveluihin pääsemistä, niitten saatavuutta ja laatua. Ja kun tiedetään, että kun jonot kasvavat ja jonotusajat kasvavat, niin kaikki vaivat tulevat pahemmiksi, ja sillä on todellisuudessa suuria taloutta heikentäviä vaikutuksia pitkällä tähtäimellä, puhumattakaan ihmisille aiheutuvasta kärsimyksestä.

Kun nyt tähän yhdistetään se, että aikuiskoulutustuki lakkautetaan, ja tiedetään, että hallitus on hallitusohjelmassaan linjannut haluavansa ratkaista sote-kentän henkilöstön saataavuushaasteet, niin tämäkin on yksi esimerkki tästä vahvasta ristiriidasta. Kun nyt lisäksi ammatilliselle puolelle ollaan tekemässä 100 miljoonan euron lisäleikkausta, niin siellä ollaan todellakin ongelmissa siinä, että pystyttäisiin vastaamaan koulutustarpeeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.14 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä perussuomalaisen edustaja puhui fiksusta perheestä. No, minä kerron teille fiksusta perheestä vaikkapa itäisessä Suomessa, ja perheessä on toisella asteella opiskeleva nuori. Oppimateriaali tulee maksulliseksi. Samaan aikaan mahdollisesti iso metsäteollisuusyhtiö käy yt-neuvottelut ja toinen vanhemmista joutuu tehtaalta pois. Tähän lisätään sitten sairaalaverkkoudistus, jossa toinen vanhempi on töissä, ja siinäkin uhkaa työpaikka mennä alta. Sen sijaan, että tässä sosiaaliturvasta pidettäisiin kiinni, sosiaaliturvaa leikataan. Lapsiperheköyhyys kasvaa, työttömyys kasvaa, ei tule lisää työpaikkoja ja rakennuslakin sakkaa. Ei se raha siellä tilillä näillä toimilla lisäännä. Kertokaa nyt, ministeri Purra, miten tämä fiksu perhe tässä tilanteessa pärjää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.15 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on — haluan edustaja Junnilalle sen sanoa — että viimeisen vuoden aikana, kun olette olleet, perussuomalaiset ja kokoomus, vallankahvassa, niin kaikki talouden keskeiset tunnusluvut ovat kehittyneet huonompaan suuntaan — työttömyys, valtionvelka, rakennusala on mennyt alaspäin, konkurssien määrä on suurin 2000-luvulla, kuluttajien luottamus on aivan pohjalukemissa. Tämä on sitä teidän talouspolitiikkaanne onnistumista.

Herra puhemies! Kokoomus lupasi vaaleissa pysäyttää velkaantumisen. Nyt voidaan jo tarkastella, mitä on tapahtumassa. Tässä taloussuunnitelmakaudella, JTS-suunnitelmakaudella, yli 50 miljardia on lisää velkaa tulossa. Olen ollut siinä käsityksessä, että hallitus pyrkii olemaan yrittäjäystävällinen, saamaan lisää uusia yrityksiä ja siellä ihmisiä työllistämään. Teidän ratkaisunne, teidän valintanne, veropolitiikassa ovat sellaisia, että kotitalousvähennystä leikataan, nostetaan arvonlisäverotusta kaikilla tavoilla. Te olisitte voineet harmaata taloutta verottaa enemmän, te olisitte voineet verottaa suuria säätiöitä enemmän, solidaarisuusveron alarajan [Puhemies koputtaa] pitää ennallaan, mutta te valitsitte tämän alvin himonostamisen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.16 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen, kyllä jonkun verran pitäisi oppositiostakin tosiasioita tuoda esille. Euroopan suurin ongelma tällä hetkellä teollisuudessa on kysynnän puute. Silloin kun Saksa ja Ruotsi yskivät taloudessa ja siellä ei ole kasvua, niin se heijastuu välittömästi suomalaiseen teollisuuteen, koska meidän vienti on pääasiassa välituotteita. Tämän takia meidän alijäämät kasvavat. Se ei ole hallituksen vika eikä syy, eikä se ole opposition syy eikä vika. Pitäisi talouden tosiasiat tuoda esille. Sykleille pieni maa, kuten Suomi, ei mahda yhtään mitään.

Mutta se, mitä me pyrimme tekemään kansalaisten ostovoiman parantamiseksi, on juuri tämä, että me työn verotusta kevennämme 500 miljoonalla eurolla hallituskauden loppuun saakka. Kysymyksessä on juuri se, että ihmisillä olisi nykyistä enemmän rahaa ostaa tavaroita, mikä sitten hyödyttää teollisuutta.

Arvoisa puhemies! Pidän valtiovarainministerin linjaa oikeana. Meidän on pakko suojella myös luottoluokitusta AA+, koska muuten tulee lisää pakkasta korkojen muodossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.18 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esimerkkien kautta on hyvä kertoa, mitä se arki on. Ja erityisen huolestunthan tässä pitää olla siitä, että Suomen yritykset aika paljon ottavat yhteyttä ja näkevät tulevaisuuden aika heikkona. [Keskustasta: Näin on!] Aiemmin kerroin rakennusteollisuuden ja rakennusyritysten näkymistä, ja niissä ei paljon ole kehuttavaa. Sitten kun katsotaan itäisen Suomen yritysbarometreja, niin ne ovat karseata luettavaa. Yritysten tulevaisuususkko on tällä hetkellä todella heikkoa, ja sille pitäisi jotain tehdä.

Työmarkkinauudistuksesta kerron yhden hyvän esimerkin. Kaupan alan, palvelualan, matkailu- ja ravintola-alan kausityöntekijöitä ei saada sinne enää 1—10 tunnin sopimuksilla eikä 20 tunnin sopimuksilla. Minkä takia? Suojaosa on poistettu. Nuoret eivät enää lähde pätkättöihin, koska on sama olla työttömänä ja nostaa työttömyyskorvausta. [Ben Zyskowitz: Saaks sen itse valita?] Tämä suojaosan poisto oli kyllä todella raju liike, ja tällä hetkellä siellä on työvoimapula, ei saada kausityöntekijöitä pätkättöihin. [Ben Zyskowitz: Saako itse valita, meneekö töihin vai ei?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.19 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On surullinen ajankuva, että meillä Suomessa vasemmisto väittää olevansa pienituloisen ja köyhän puolella, koska se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa: sitä te ette ole.

Muistutan, että teidän kaudellanne, kun menitte neuvottelemaan hallitusohjelmasta Säätytalolle, suurella pensselillä maalasitte seinälle: ”Rahaa on”. Millä se lupaus katettiin? Velkarahalla veronmaksajien piikkiin. [Pia Viitanen: Jonka perussuomalaiset muuten hyväksyi! — Mikko Savola: Te vaan esitte lisää menoja!] Koko teidän kauden ajan muistutettiin siitä, että julkinen talous on epätasapainossa ja teidän täytyy aloittaa sopeutustoimet. Ette aloittaneet. Minkä takia? Jotta te saisitte enemmän ääniä vaaleissa. Tämä on fakta, tämä on täysin kiistaton fakta, [Antti Kurvinen: Entä bensa hinta? Missä euron bensa on?] ja sen takia nyt joudutaan sopeuttamaan kiireellä, nopeasti ja paljon, ja siitä kärsivät, kuten olette huomanneet, nimenomaan pienituloiset.

Oletteko ajatelleet sitä, että jos te olisitte edes aloittaneet, olisi ollut helpompaa? Mutta ei pystynyt. Kesärannasta tehtiin yökerho, ja rahaa otettiin velkarahalla. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Käytitte suomalaisia pienituloisia hyväksi, ja nyt he kärsivät siitä, mitä te jätitte tekemättä. [Puhemies koputtaa] Hävetkää! [Antti Kurvinen: Kuulostaa perussuomalaiselta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo on poistunut. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. [Ben Zyskowitz: Sama linja!]

16.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun katsoo energian hintaa, niin sieltä löytyy aika paljon suurta viisautta. Tällä hetkellä tämän päivän pörssisähkön noteeraus on 19,19 kalleimmillaan ja huomenna — alkää säikähtäkö — 37,15. Kuvitteleeko joku, että tällaisilla sähkön hinnoilla kesällä joku tuotantotalous olisi kannattavaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Kävin tammikuussa eräällä sahalla, jossa sahanjohtaja sanoi, että ei heidän kannata sahata, kun sähkö on niin kallista, että joka motille tulee tappiota. Elikkä me olemme itse aiheuttaneet tämän päänsäryn. Meidän tulee nyt ihan oikeasti ruveta energian hintaa laskemaan omilla järkevillä toimilla alas. Eihän se enää tämän päivän eduskunnassa ole mies eikä mikään, joka ei esitä miljoonaa hehtaaria suojelua, sitten ruvetaan huutamaan kurkku suorana, että pannaan kaivokset kiinni, ettei sekään enää kannata. Sen jälkeen ruvetaan huutamaan, että pitää vielä suojeluhommia tiukentaa niillä alueilla, jotka ovat jo suojeltuja. Millä me ensi vuosisadalla elämme? Mehän kuolemme koko kansakunta nälkään. Suojellemme itsemme hengiltä, emmekä uskalla katsoa totuutta silmiin — mutta se on siitä hyvä asia: Totuus tulee vastaan, ja sitä ette voi väistää, ette kukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.21 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kurvinen, [Antti Kurvinen: Täällä, paikalla! — Naurua] palataan tähän keskusteluun, tämä on hyvin mielenkiintoista, ja haluan tehdä sen vielä kerran selväksi. Kun puhutaan komission alijäämämenettelystä: komissio seuraa tämän vuoden alijäämää ja ensi vuoden alijäämää. Kun me teemme budjettia syksyllä ja me teemme sinne toimia, ne tulevat ensi vuodelle. Nyt puhutaan siitä, että eilistenkin lukujen mukaan me olemme aika huonoissa luvuissa sen suhteen, mikäli alijäämä pitää tänä vuonna saada alle 3,5 prosentin suhteessa bkt:hen. Olen moneen kertaan perustellut, että tämä typerä — kyllä, typerä — kesken vuotta tuleva arvonlisäveron korotus tehdään juuri vain tästä syystä, koska fiskaalinen tuotto verosta laskee alijäämää tänä vuonna.

Kun sanoin tämän, te esititte, että teillä on tähän vaihtoehto, te heilutitte omaa vaihtoehtoanne. Mutta, edustaja Kurvinen, siellä ei ole vaihtoehtoa tälle asialle tänä vuonna. [Ben Zyskowicz: Kohta kuullaan!] Mikäli teillä on sellainen, mikäli teillä on joku budjettilaki, jonka me voisimme saada vielä voimaan niin, että me saisimme säästöjä tänä vuonna aikaisemmin, tulkaa pian kertomaan se tänne. [Ben Zyskowicz: Kohta kuullaan!] Me varmasti viemme sen maaliin, mikäli te pystytte tällaisen meille esittämään.

Arvoisa puhemies! Sitten laajemmin tähän keskustan vaihtoehtoon, joka jäi tuossa alussa tämän sosiaalidemokraattien vaihtoehdon jalkoihin. Kyllä, kuten olen aiemminkin sanonut, siinä on paljon hyviä esityksiä, ja teidän vaihtoehtonne eivät tosiasiallisesti monin osin jopa edes eroa hirvittävän paljon tämän hallituksen esittämästä. Monet summat ovat suunnilleen samoja, ja monilla hallituksen toimenpiteillä on keskustan siunaus. Se on oikein hienoa, ja suuri kiitos siitä. Me arvostamme sitä, että keskusta esittelee oman vaihtoehtonsa ja rehellisesti antaa tukensa joillekin hallituksen esittämille, myös ikäville, toimenpiteille [Antti Kurvinen: Me olemme rehellisiä!] ja täten toimii sellaisena puolueena, joka kykenisi vastuulliseen hallitusyhteistyöhön tulevaisuudessa — eikö näin? [Antti Kurvinen: Kansa päättää! — Markus Lohi: Jos kansa antaa valtuuden!] Uskomme, että monissa näissä asioissa tulemme pääsemään myös täällä hallituksen ja opposition väliseen yhteistyöhön. Niinpä toivonkin, että toivottavasti keskusta myös tukee näitä omassa vaihtoehtosaan olevia kirjauksia niissä pöydissä, joissa tällä hetkellä neuvotellaan opposition ja hallituksen välillä. Toivottavasti tähän voi luottaa. [Markus Lohi: Näin tulemme tekemään, mutta emme alvin korotusta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Arvoisa puhemies! Kun sitten edelleen mentiin tähän VTV:n arvioon, niin palataan sinne vielä uudelleenkin. Teillä oppositiossa on kyllä hieno tapa myös valikoida lukemaanne tekstiä näistä virallisista raporteista. Siellä kuvataan hallituksen säästöjen määrä, 4,4 miljardia. Sitten todetaan samaan aikaan, että he ovat jättäneet nämä työllisyysvaikutukset 1,9 miljardia, hyvinvointialueiden toimet, siitä pois. Tästä tulee jo yli 7 miljardia. Lisäksi siellä arviossa sanotaan, että lopun selittää työttömyysvakuutusmaksun alennus ja investointiohjelma. Lukekaa nämä Valtiontalouden tarkastusviraston ja Suomen Pankin arviot ja analyysit kokonaan, älkääkä poimiko sieltä sellaisia asioita, jotka tukevat vain teidän omaa oppositiolinjaanne.

Sitten vielä mainittiin hallituksen riveistä tästä meidän luottoluokituksesta ja tärkeydestä pitää se tällä tasolla. Tämä on juuri se, mistä meidän pitää huolehtia. Mikäli me emme nyt tekisi näitä toimia... Me emme tee niitä siksi, että me pidämme komission tyytyväisenä, vaan siksi, että me emme voi ottaa sitä riskiä, että markkinat reagoivat siihen, että me emme kykene huolehtimaan meidän velkasuhteesta. Me emme voi ottaa sitä riskiä, että meidän luottoluokitus lähtee laskemaan, että meidän velka, ottamamme laina, on entistä kalliimpaa. Päinvastoin, meidän pitää tavoitella tulevina vuosina sitä, että me palaamme luottoluokituksessa sinne kolmen A:n luokkaan, jossa me olemme joskus olleet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa pyydetään perinteisesti nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.26 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvostan kovasti sitä, että valtiovarainministeri antoi reilusti tunnustusta meidän talousvaihtoehdolle, ja tämä on hyvää keskustelukulttuuria.

Meidän vaihtoehtomme perustuu pääosin valtiovarainministeriön menokartoitukseen, ja myös meidän mielestä on äärettömän tärkeää, että emme ajaudu komission alijäämämenettelyyn. Meidän ratkaisuilamme ja vaihtoehdoillamme näin ei käy. Sinänsä pidän kyllä jossain määrin tätä komission alijäämämenettelyllä pelottelua tekosyynä näille paniikkiratkaisuille. Ei sieltä komissiosta mikään poliisipartio ole tulossa laittamaan suomalaisia putkaan, jos nyt sitten emme korota alvia syyskuun alussa, vaan kyllä siellä seurataan meidän pidempää talouspolitiikan linjaa.

Ja kaiken a ja o... Tietysti jos meidän veropolitiikkaan nyt olisi sitten monta ratkaisua voinut, arvoisa valtiovarainministeri, tehdä toisin — kuten edustaja Lohi täällä aikaisemmin sanoi — niin miksi te viime vuonna päätitte, että oluen verotusta kevennetään? Miksi te päätitte, että kaikista hyvätuloisimmille annetaan tällainen yleinen tuloveroale? Ja kasvuunhan nyt pitäisi satsata. Teillä ei ole juuri mitään talouskasvua vauhdittavia toimia, vain leikkauksia veronkorotukseen. Sillä säilytetään luottoluokitus mahdollisimman vahvana, sillä vältetään alijäämämenettely. [Ben Zyskowicz: Kuulitteko edustaja Kurvisen vastauksen? Minä en kuullut, mitkä ne tämän vuoden toimet olivat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.27 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuottavuus saadaan kasvuun, kun panostamme koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen hallitus laittaa miljardi euroa lisää rahaa. Myös yritystukirahoja pitää suunnata vahvasti pienille yrityksille, näin saadaan kasvuun nopeita vaikutuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

sia. Tieteelliseen tutkimukseen ja tohtorikoulutukseen suunnatuilla varoilla kasvatetaan pitkällä tähtäimellä osaajamäärää sekä tieteen ja osaamisen tasoa. Investoinneista käydään taistelua Euroopan ja muiden maanosien kesken sekä Euroopan sisällä. Kestävillä poliittisilla päätöksillä pysymme mukana kilpailussa ja voitamme tärkeitä investointeja maahamme. Myös tulevilla europarlamentaarikoilla on tärkeä rooli siinä, että Suomi pääsee kunolla osalliseksi tulevasta kasvusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.28 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä hieman huvittavaa, kun kuuntelee täällä eräiden hallituspuolueiden edustajien salipuheenvuoroja, jotka keskittyvät siis lähinnä opposition ja SDP:n oikeudenmukaisemman vaihtoehdon arvosteluun sen sijaan, että keskittyisivät omien saavutusten tai tulosten läpikäymiseen. Taitaa olla niin, että tässä on tarve tehdä tämmöinen silmänkääntötempu, kun ne omat saavutukset ovat miinusmerkkisiä: yli 40 000 uutta työtöntä, ja velkataakka sen kun kasvaa. Kun omat saavutukset ovat näin pahasti miinusmerkkiset, niin pitää keskittyä täällä kääntämään keskustelu opposition vaihtoehtoon.

Toivoisin, että täällä kuunneltaisiin vaikka sitten enemmän sitä Tammelantorilla tullutta palautetta, jossa sanotaan, että hallituspolitiikka on epäoikeudenmukaista. Te annatte historiallisen suuret veronkevennykset kaikista hyvätuloisimmille ja leikkaatte kaikista heikoimmassa asemassa olevilta. [Puhemies koputtaa] En ihmettele, että Tammelantorilla-kin tämä palaute kuuluu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.29 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täällä edustaja Koskinen nosti esille tämän eduskunnan yhteisen hengen ja tahtotilan, että saadaan myöskin niitä yhteisiä vaihtoehtoja. Uskoisin näin, että jos katsoo tätä salia, niin finanssipolitiikan pitkä linja olisi meillä yhteinen tavoite, että saadaan velkasuhde pysyvästi alenemaan ja saavutetaan pohjoismainen talouskasvun taso.

No, mitkä ne tavat saavuttaa pohjoismainen talouskasvun taso voisivat olla? Jonkunlainen talousloikka meidän täytyisi tehdä, kasvuloikka. Mehän on tehty se yhteinen sopimus tki-panosten kasvattamisesta: vuosi vuodelta tki-toimintaan lisätään 280 miljoonaa. Nyt tässä JTS:ssä Business Finlandin tki-valtuutta nostetaan, Suomen Akatemian tutkimusvaltuutta kasvatetaan ja post doc -ohjelmiin lisätään panostuksia. Siinä on hyviä kasvuaihtaita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.30 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoite on puolittaa toimeentulotukea saavien määrä. Tilanne on kuitenkin se, että hallituksen päätökset ovat eri arvioiden mukaan lisäämässä toimeentulotukea saavien määrää 100 000 henkilöllä, koska hallitus esimerkiksi leikkaa asumistuesta ja työttömyysturvasta. Kelan tutkija Tuija Korpela totesi Ylen haastattelussa leikkausten vaikutuksista seuraavaa: ”Se yleensä tarkoittaa sitä, että ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen, eli hallituksen tavoite on vähän ristiriitainen.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Arvoisa valtiovarainministeri, onko aihetta päivittää hallituksen tavoitetta ja tehdä korjaavia toimenpiteitä, jotta toimeentulotukea saavien määrä ei nousisi vastoin teidän tavoitetta puolittaa toimeentulotukea saavien määrä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

16.31 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on hyvin yrittäjämysteininen ja aidosti yrittäjien puolella. Olen kuullut usealta yrittäjältä kehuja siitä, kuinka ensimmäistä kertaa tuntuu aidosti siltä, että kuunnellaan yrittäjiä, myös pienyrittäjiä. Toki ollaan jouduttu tekemään myös sellaisia päätöksiä, joihin yrittäjät eivät ole tyytyväisiä, mutta harvoin muutenkaan sopeutustoimet miellyttävät kaikkia.

Muutamia yrittäjien kannalta tärkeitä nostoja hallitusohjelmasta ovat esimerkiksi normipurkutalkoot, joissa pyritään purkamaan 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia, työmarkkinauudistukset, hankintalain uudistaminen ja luvituksen helpottaminen. Ylipäätään tämä hallitus pyrkii parantamaan asenteita yrittäjyyttä ja vaurastumista kohtaan. Suomi tarvitsee kestävästä kasvusta, ja se syntyy ainoastaan yksityisissä yrityksissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.32 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen jo alkuun, että totean joitain asioita, jotka tukevat keskustan oppositiopolitiikkaa, tässä seuraavassa puheenvuorossani. [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko sellaisia?]

Hallituksella toistuu sama kaava: leikkaukset, koskettivat ne sitten hyvinvointialueita, Ruokavirastoa tai luonnonvara-alan koulutusta, aiheuttavat supistuksia — siis toimintojen supistuksia — palvelutason heikkenemistä ja pahimmillaan niiden alasajoa. [Juha Mäenpää: Millä tavalla?] Hallituksen logiikalla nämä seurauksista aiheutuvat ongelmat eivät hallituksen mielestä ole kuitenkaan sen syytä. Syy vieritetään niin hyvinvointialueiden kuin Ruokaviraston ja luonnonvara-alan koulutusta tarjoavien tahojen niskaan. Hyvä esimerkki, tai huono esimerkki, tästä on opetus- ja kulttuuriministeriön ylijohtajan Petri Lempinen kommentti luonnonvara-alan koulutukseen liittyen viime perjantain Maaseudun Tulevaisuudessa. Lempinen totesi seuraavaa: ”Koulutuksen järjestäjät päättävät itse investoinneistaan oman strategiansa mukaisesti.” Ensin ylijohtaja Lempinen ottaa luonnonvara-alan koulutukselta rahat pois ja sanoo sitten, että se on koulutuksen järjestäjän oma valinta, mitä tekee niillä rahoilla, joita hallitus ei heille anna. Voisiko valtion virkamies enää liukkaammilla ja kapeammilla hartioilla olla varustettuna?

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Onko tämä myös hallituksen kanta luonnonvara-alan koulutuksen tulevaisuuteen ja myös Ruokaviraston toimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

16.34 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition vaihtoehtojen perusteella voi tulla vain yhteen johtopäätökseen. Se on se, että te aiotte verottaa hyvin tuottavat yrityksemme Suomen rajojen ulkopuolelle. Näin toimien menettäisimme suurimman osan verotuloista, ja onkin kyllä kysyttävä, että mitähän sitten tehtäisiin. [Markus Lohi: Alvia nostettaisiin!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Monessa esityksessä nousee esiin myös se, että nyt ei ole oikea aika sopeuttaa. Pitää myöskin kysyä, milloin se oikea aika sitten on? Ei se ollut ainakaan myöskään korona-aikana — silloinkaan kun oli nousua taloudessa, ei voinut sopeuttaa. Kaikkiaan on kuitenkin ymmärrettävä, että meillä on yksinkertaisesti liikaa menoja tuloihin nähden. On myöskin pakko ihmetellä, miksi näitä opposition ehdotuksia yritystukien leikkauksista ja muista tarpeettomista menoista ei tehty viime hallituskaudella, vaikka varoituksia talouden sakkauttamisesta sateli joka puolelta. [Mikko Savola: Teillä on nyt vuosi takana!] Onkin kysyttävää, menikö teillä puolueiden etu vaaleja ajatellen kansan edun edelle?

Ja vielä lopuksi edustaja Viitaselle: kun olette moittineet hallitusta opposition syyttämisestä, kuten tässä varmaan itsekkin tein, niin täytyy kyllä erityisesti kiittää teitä [Puhemies koputtaa] hallituksen toimien kehumisesta. — Kiitos. [Pia Viitanen: Kiitos, olkaa hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.35 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aloitan kiitoksilla: tki-politiikka, tai se rahoituksen taso, mitä sinne ohjataan, on parlamentaarisen sovun mukainen. Mutta toki siitä kohdentamisesta voimme olla eri mieltä.

Tässä aikaisemmin oli puhetta osaamistason nostosta: todellakin korkeakoulujen tutkintokohtainen rahoitus laskee tämän hallituskauden aikana. Tällä ei osaamistaso nouse eikä kasvua synny.

Mutta olisin puhunut sosiaali- ja terveydenhuollosta. Erikoissairaanhoidossa on tehtäviä, joita ei voi jättää hoitamatta, ja kun perusterveydenhuollon parannuksia puretaan, eli esimerkiksi hoitotakuuta pidennetään ja hoitajamitoituksesta peruutellaan, niin painopiste ei tällä toiminnalla sinne perusterveydenhuoltoon mene. Ja tämä todellakin oli yksi soteuudistuksen tavoitteista, että saamme sitä painopistettä sinne perusterveydenhuoltoon. Nythän siis kuka vain voi lukea THL:n sivulta, että hoitotakuun tiukentuminen nopeutti hoitoonpääsyä lääkärille maaliskuussa 2024. Eli tämä ei ole itse asiassa kovin fiksua talouspolitiikkaa, koska tämä ei lopulta säästä. Siksi olisin kiinnittänyt [Puhemies koputtaa] huomiota erityisesti vastalauseen 1 kannanottoehdotukseen numero 13.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

16.36 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos hallitus olisi heikossa suhdannetilanteessa suunnannut rakennusosalalle korjaavia toimenpiteitä jo viime syksynä, olisi taantuma voinut merkittävästi loiventua ja myös Suomen paluu kasvurallalle voisi nopeutua. Työttömyys ei olisi näissä luvuissa. Jos te olisitte vahvistaneet verotulokertymää jo alun alkaen, heikossa asemassa olevia ihmisiä ei nyt kepitettäisi ja Suomi olisi voinut välttää EU:n liiallisen alijäämän menettelyn kriteerin ylittämisen. Yllättävä ja kesken vuoden tehtävä, historiallisen suuri arvonnäisäveron korotus aiheuttaa vaikeita häiriöitä yritysten toimintaan, kuten me tiedämme. Täällä on jo moneen kertaan todettu, että kyse on paniikkiratkaisusta.

Valtiovarainministeri Purra, opposition haukkumisen sijasta olisi hyvä katsoa peiliin. Oletteko aidosti tyytyväinen työnne tuloksiin ensimmäisen vuoden aikana, ja kuvitteletteko te, että SDP:n haukkuminen jotenkin kirittäisi teidän omaa työtänne?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Puralle siitä edellisestä puheenvuorosta, joka oli minusta tällä kertaa hyvin rakentava. Oikeastaan kiitan hallitusta siitä, että te tosissanne olette yrittäneet myös julkisen talouden tasapainoa parantaa ja välttää sitä kautta tuon alijäämämenettelyn. Se on meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Mutta nyt on kysymys siitä 160 miljoonasta, eli korotetaanko arvonlisäveron yleistä kantaa syyskuun alusta vai vuodenvaihteessa. Tämä summahan on tämänkin vuoden alijäämäennusteista pikkusen reilun prosentin — ei sen enempää — ja koko meidän julkisen taloutemme summassa puhutaan vähän reilusta promillesta. Se on niin pieni summa, että me valtiovarainvaliokunnassa halusimme selvittää, onko todella niin, että tästä neljän kuukauden ajasta on kiinni, että joudumme alijäämämenettelyyn. Jotenkin vakuutuimme siinä, että ei muuten ole. Jos on tehty, niin kuin nyt on tehty, määrätietoisia toimia sillä lailla, että laitetaan taloutta kuntoon, niin kyllä se riittää siihen. [Puhemies koputtaa] Tämä olisi voitu jättää tuohon vuodenvaihteeseen, ja olisimme välttäneet [Puhemies koputtaa] nämä isot ongelmat, joita nyt syntyy. Olen niistä pahoillani.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, kolme minuuttia. — Sen jälkeen siirrymme puhujalistalle.

16.39 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on muutamaan otteeseen noussut esille tämä kasvupuoli, ja se onkin tärkeää ottaa esille, koska samanaikaisesti kun olemme tarttuneet härkää sarvista julkisen talouden tasapainotamiskysymyksessä, hallitus on myöskin tehnyt merkittäviä panostuksia siihen, että saamme aikaan myöskin tulevaisuuden kasvua, mikä on kuitenkin se kaikkein olennaisin tekijä siinä, millä tavoin tulevaisuuden hyvinvointipalveluita tullaan rahoittamaan. Tästä muutamia esimerkkejä:

Ensinnäkin, kuten aiemmassakin puheenvuorossa kerroin, elämme hyvin vaikeassa ympäristössä sen kannalta, että investoinneista käydään kovaa kilpailua ja niistä käydään kilpailua ennen kaikkea nimenomaisesti valtioiden maksamien investointitukien muodossa. Hallitus kuitenkin kehysriihessään linjasi, että tulemme valmistelevaan merkittävän verokannusteen niille investoinneille, suurille teollisen mittakaavan investoinneille, joita seuraavien vuosien aikana tullaan tekemään, ja se on nimenomaisesti verokannuste, joka voidaan sitten vähentää yrityksen voitollisesta tuloksesta, jolloin julkinen valta ei lähde veikkaamaan voittavia hevosia, vaan tarjoamme merkittävän investointikannusteen, joka on myöskin täysin kilpailukykyinen niille tuille, joita Euroopassa monissa muissa maissa tarjotaan.

Sen lisäksi olemme notifioineet komissiolle 400 miljoonan euron teollisuuspoliittisen varauksen, jota voidaan myöskin harkitusti käyttää tiettyjen strategisten investointien kotiuttamiseksi silloin kun katsomme, että sellainen on tarpeen.

Olemme myöskin linjanneet, että tulemme kaikissa olosuhteissa varmistamaan Fingridin ja Gasgridin investointikyvyn, jotta missään tapauksessa investoinnit eivät jää kiinni siitä, etteikö meillä olisi tarjolla myöskin sitten riittävää verkkoa, riittävää sähkövirtaa, niille investoinneille, joita tulee, ja yhtä hyvin sama kysymys myöskin kaasun suhteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Lisäksi Teollisuussijoitus Oy:tä pääomitetaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla, ja tällä on tarkoitus vivuttaa kaksinkertainen määrä yksityistä rahaa eli 600 miljoonaa euroa, jolloin vahvistamme Teollisuussijoitusta entisestäänkin sitten sen päätöksen, mikä tehtiin jo hallitusohjelmassa, eli että valtion pääomasijoitustoiminta keskitetään nimenomaisesti Teollisuussijoitus Oy:n harteille. Tällä on merkittävä roolinsa nimenomaisesti siinä, että luomme sellaisen vahvan valtiollisen teollisuuspolitiikan välineen, joka kykenee osaltaan ensinnäkin vahvistamaan kotimaista omistajuutta mutta toisekseen myöskin vastaamaan siihen merkittävään kilpailuun, jota tällä hetkellä nähdään teollisuuspolitiikan saralla investointien houkuttelemisessa sekä Yhdysvaltain ja Euroopan välillä että myöskin Euroopan sisäisesti.

Toimintaympäristö on äärimmäisen haastava, mutta Suomen kaltainen pieni maa ei koskaan voi valita niitä olosuhteita, joissa toimitaan. Meidän täytyy vain aina kulloisissakin olosuhteissa pelata korttimme mahdollisimman taitavasti, ja juuri näin hallitus on omassa kasvupaketissaan pyrkinyt toimimaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Jari, olkaa hyvä.

16.42 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt on tarkasteltavana julkisen talouden suunnitelma tulevaksi neljäksi vuodeksi. Julkisen talouden suunnitelma asettaa ne kehykset, joiden puitteissa julkista taloutta hoidetaan. Viime kaudella pääministeri Marinin hallitus luopui kehysmenettelystä, osin silloisten kriisien seurauksena mutta myös vastuuttoman talouspolitiikan vuoksi. Tällä kaudella on haluttu palauttaa kehysmenettelyn uskottavuus ja sen tuoma talouspolitiikan ennustettavuus. Kehyspäättöksen huomionarvoisin osa on tietysti hallituskaudella toteutettava 9 miljardin euron sopeutuskokonaisuus.

Olemme vuosikausia eläneet yli varojemme, ja krooninen menojen ja tulojen epäsuhta on ajanut meidät kauas pohjoismaisesta kehityksestä. Samalla se on tehnyt hyvinvointivaltion palveluiden turvaamisesta vähintäänkin haastavaa. Maksamme ennätyspaljon veroja ja maksuja, mutta sillä ei ole kyetty turvaamaan riittäviä ja oikea-aikaisia palveluita, ja ilman taloutta sopeuttavia toimia tilanne menisi vielä paljon huonommaksi, muuttuisi suorastaan katastrofiksi.

Samaan aikaan kun täällä kituutteleme, tehdään Ruotsissa ja Tanskassa ylijäämäisiä budjetteja. Meidän pitää kaikin tavoin pyrkiä vastaavaan. Rakenteellisten uudistusten kanssa ei pidä viivyttellä, ja hallitus onkin ollut toimissaan ripeä. Työllisyystoimista jopa yli 70 prosenttia on jo toteutettu. Niiden vaikutuksia alkaa arvion mukaan näkyä jo ensi vuonna työllisyyden kohentumisena. Valitettavasti tämä vuosi mennään vielä ilman kasvua. Suhdannenäkymät ovat kuitenkin vähitellen paranemassa.

Arvoisa herra puhemies! Haluan kääntää katseen myös kuntatalouteen. Kunnillahan on viime vuodet mennyt poikkeuksellisen hyvin koronatukien ja verohäntien ansiosta. Muistetaan kuitenkin, että ennen koronaa kuntatalous oli kriisissä. Nyt ollaan vähitellen palaamassa tuohon tilanteeseen. Tässä välissä kuntien toimintakenttä on muuttunut rajusti, kun sote-palvelut on siirretty hyvinvointialueiden harteille. Niin kunnat kuin hyvinvointialueet ovat vielä murrosvaiheessa, jossa tehtävien ja vastuiden yhteensovittaminen hakee vielä uomaansa. Tässä kokonaisuudessa tarvitaan nykyistä parempaa johtamista. TE24-uudistus tuo väistämättä haasteita myös kunnille eikä vähiten palkkojen sopimuskorotusten tai palkkaharmonisoinnin vuoksi. Mahdollinen työvoimapula nostaa vielä henkilöstöresursin hintaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Kehysriihessä tehtiin päätös vähentää kuntien tehtäviä ja velvoitteita siten, että se vahvistaisi julkista taloutta 100 miljoonalla eurolla jo ensi vuoden alusta. Vuodesta 25 alkaen hallitus on linjannut myös pysyvistä noin 277 miljoonan euron lisäyksestä, jolla lievennetään viime vuoden marraskuussa sote-siirron päivityksestä aiheutunutta valtionosuuden vähennystä. Kaikkiaan valiokunta pitää hyvänä näitä hallituksen kuntataloutta vahvistavia toimia. Tämä 100 miljoonan euron tavoite tehtäviä vähentämällä voi kuitenkin aikataulullisesti tuoda tiettyjä vaikeuksia. Kunnissa tehdään samaan aikaan myös omia sopeutustoimia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa mietinnössään esiin vielä valtion taloudelliset vastuut ja riskit, joista ei ole mielestäni riittävästi puhuttu. Velkaa meillä on noin 151 miljardia euroa tämän vuoden lopussa, erilaisia valtiontakauksia ja -takuita sen sijaan on 67 miljardia euroa. Näiden takuiden realisoituminen aiheuttaisi merkittävän lisärasituksen julkiselle taloudelle. Täytyykin siis toivoa, että Suomi ei enää joudu takuumieheksi euroopalaiselle moraalikatolta syventävälle yhteisvelalle, jolle edeltävä hallitus valitettavasti avasi ovensa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Yleinen tilanne, jossa tällä hetkellä ollaan ja josta lähdetään tuleviin JTS-vuosiin 2025—2028:

Työttömyys kasvaa ja työllisyysaste laskee, mistä syytetään suhdanteita, kun pitäisi etsiä kasvun todellista avainta, tuottavuutta. Talouskasvu on nollan tuntumassa. Ensi vuodelle ennustetaan vaatimatonta 1,6:n kasvua, mutta sitten se hyytyy entisestään. Kulutusky-syntä ja asuntokauppa matavat paikallaan. Työmarkkinat ovat sekaisin, kun yhtenäisyyttä ja samaan suuntaan työskentelyä tarvittaisiin kasvun aikaansaamiseksi. Laskennallisia työpaikkoja tehdään vain leikkaamalla ja turvan rokottamisella — nyt tarvittaisiin niitä todellisia työpaikkoja. Osaamisen hankkimista työuralle vaikeutetaan, kun sitä eniten tarvittaisiin työelämässä. Ostovoimaa leikataan sosiaaliturvan leikkauksilla, indeksijäädytyksillä ja alvin korotuksilla. Sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeeseen ei pystytä vastaamaan, kun rahoituksen leikkaukset ovat pääasia. Meillä on päällä hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen leikkauksen kierre. Velkaa otetaan ennätysmäärä, lähes 13 000 miljoonaa. Edellistä hallitusta syytetään velanotosta, mutta unohdetaan, että vain noin yksi neljäsosa Suomen nykyisestä valtionvelasta on otettu silloin, kolme neljäsosaa on otettu ennen sitä tai sen jälkeen.

Jotain hyvääkin hallitus on tehnyt. Se on huolehtinut, että ulkopoliittika ja maan turvallisuusasiat hoidetaan yhteistyössä ja konsensusessa. Puhtaan energian hankkeet ovat elinkeinopoliittikassa pääosin kannatettavia, myös parlamentaarisesti yksimielisiä tki-panostuksia viedään kohtuullisesti eteenpäin. Isojen investointien verokannustus on myös hyvä.

Arvoisa puhemies! Työllisyys ja kasvun aikaansaaminen ratkaisevat keskeiset ongelmamme: velkaantumisen, julkisen talouden palvelukyvyyn ylläpidon ja köyhyyden torjunnan. Tuottavuuden parantaminen on keskiössä kasvun hakemisessa. Se on ollut luvattoman huonoa yli 15 vuotta niin yksityisissä yrityksissä kuin julkisella puolellakin. Siinä on keskeinen syy, miksi emme pärjää. Esimerkin kehityksestä antaa Johnny Åkerholmin Sitran selvitys 5.6. Suomalaiset yritykset ovat käytännössä säästäjiä. Ruotsissa yritysten tekemien investointien osuus bkt:stä oli keskimäärin 20 prosenttia, kun Suomessa vastaava

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

luku on 12 prosenttia. 90-luvun alkuun asti Suomi oli tällaisessa korkeammassa tasossa. Tämä oli yksi keskeinen viesti.

Luottamuksen palauttaminen työmarkkinoille työmarkkinakaaoksen jälkeen olisi tärkeätä. Työmarkkinat pitäisi vakauttaa ja hakea kasvun tueksi ja sen kumppaniksi. Kustannuskilpailukykyä on, mutta osaamisemme ei ole vielä riittävällä tasolla. Seuraava työmarkkinakierros on vaikea, kun pitäisi tehdä ennustettavaa talouspolitiikkaa ja säilyttää kohtuuhyvää kustannuskilpailukykyä ja turvata palkansaajille asianmukaiset palkankorotukset ja nyt leikattujen etuuksien kompensointi. Tämä tulee olemaan iso kysymysmerkki. Meidän pitää saada kasvua aikaiseksi. Kasvu maksaa varmimmin velan — leikkaamalla se ei onnistu, se on vain pikalaastari ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Kaikki asiantuntijat ovat olleet yhtä mieltä, että Suomen talouden pahin ongelma on inhimillisen pääoman puute eli työikäisten määrä ja se, että osaaminen ei kasva. Osaamiseen olisi nyt panostettava, koska ihmiset ovat melkein ainut uusiutuva voimavaramme. Se määrittelee pärjäämisemme, siihen olisi panostettava ennen työuraa ja työuran aikana. Esimerkiksi VM:n kansantalousosaston päällikkö Mikko Spolander sanoi Iltalehden haastattelussa työperäisestä maahanmuutosta: ”On vaikea nähdä mitään muitakaan keinoja, joilla työn määrän kasvu saataisi sellaiselle uralle, että julkisen talouden rahoitusapainoa saataisi sen avulla kohennettua ja riittävästi.” Meidän pitäisi näitä osaamiseen liittyviä panostuksia ja työvoiman määrään liittyviä panostuksia tehdä. Meidän olisi tehtävä enemmän yhdessä, uskallettava enemmän ja leikattava vähemmän.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Viitasen tekemiä lausumaehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.52 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Ei hallitus aina ja kaikissa asioissa ole väärässä, ei ainakaan keskustan mielestä, mutta kyllä linjaeroja — merkittäviäkin sellaisia — löytyy. Nuo linjaerot perustuvat paitsi arvovalintoihin myös asiantuntijoiden näkemyksiin siitä, mikä on aidosti viisasta ja julkisen talouden tervehdyttämisen kannalta vaikuttavaa. Suomen Pankin tiedotteessa todetaan: ”Suomen talous virkoo taantumasta pienin askelin. Talouskasvu jää silti tulevina vuosina vaimeaksi.” Valitettavasti nämä useamman tahon ennustamat kitukasvuiset vuodet johtavat toteutuessaan siihen, että maamme ei pääse talouden kasvuun ajoissa mukaan. Samalla valtionvelka on edelleen kiihtyvästi kasvussa, työttömyys korkealla ja työllisyystavoite edelleen kaukana. Tämä kaikki tarkoittaa, että hallituksen toivoma tulevaisuus antaa vielä odottaa itseään. Ihmisten ja yritysten luottamus jatkaa matalalentoaan.

Vaikka hallitus on toistuvasti korostanut kasvun merkitystä, toistaiseksi kasvu on valitettavasti jäänyt vain sanojen tasolle. Myöskään hallituksen asettamat sopeutustavoitteet eivät näytä toteutuvan. Valtiontalouden tarkastusviraston tuore arvio julkisen talouden tilasta kertoo karua kieltä. Sen mukaan lisäsopeuttaminen on tarpeellista, sillä nyt päätetyistä sopeutustoimista huolimatta Suomen julkisyhteisöjen velkasuhteen ennustetaan kasvavan pitkällä aikavälillä.

Näiden arvioiden ja ennusteiden valossa on perusteltua kysyä, olivatko hallituksen päättämät toimet oikein kohdistettuja ja oikein mitoitettuja, lisäävätkö ne ihmisten ja yritysten luottamusta omaan tulevaisuuteen, edistävätkö ne riittävästi kasvua ja työtä. Keskustan mielestä eivät. Nostan nyt esiin muutaman keskeisen eron hallituksen politiikan ja keskustan vaihtoehdon välillä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Ensinnäkin keskusta ottaisi pienet ja keski suuret yritykset mukaan kasvun vauhdittamiseen, ja tätä toivoisimme myös hallitukselta. Aloittoa voitte hyväksymällä keskustan valtiovarainvaliokunnassa tekemän muutosesityksen yleisen arvonlisäveron noston maltillisemmasta korotuksesta vain 25 prosenttiin sekä voimaantulon ajankohdan siirtämisestä vuodenvaihteeseen. Luopukaa suunnitelmastanne korottaa alimman 10 prosentin alv-kanta 14 prosenttiin. Pien- ja yksinyrittäjille hallaa on myös kotitalousvähennyksen heikennyksestä. Riski harmaaseen talouteen kasvaa, eikä tämä luo kotitalouksillekaan intoa käyttää palveluita. Sanoiksi paperille tuntuu toistaiseksi jääneen myös luvituksen vauhdittaminen, joka on välttämätön uudistus kasvun vauhdittamiseksi. Tässäkin on toimittava nyt, ei vasta tulevaisuudessa, jotta uudet investoinnit eivät mene maaltamme sivu suun.

Toiseksi me keskustassa emme imuroisi hyvinvointialueiden rahoitusta valtion kassaan. Normeja täytyy kyllä purkaa, mutta rahat tarvitaan lähipalveluihin ympäri Suomen, kun tämä maa ikääntyy ja jonot hoidossa ja hoivassa vain kasvavat. Ihmiset ansaitsevat veroeuroilleen vastinetta toimivina lähipalveluina. Kun asiantuntijat ja jopa ministeriöiden virkamiehet itsekin epäilevät, että nämä säästöt saattavat kääntyä pikemminkin lisäkustannuksiksi, eikö niistä olisi silloin viisautta pakittaa? Pelkään pahoin, että nyt hallituksen ajamat säästöt sosiaali- ja terveyspalveluihin keskittävät palveluita heikentäen niitä entisestään. Tuo tie on kallis ja kuin juoksuhiekkan päälle rakennettua sopeutusta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kannattaa siis käydä keskustan reilun kasvun vaihtoehto vielä kerran huolella läpi. Sieltä löytyy resepti suomalaisten luottamuksen palauttamiselle ja koko Suomen pärjäämiselle. Loppuun toistan presidentti Niinistön ehdotuksen, jota keskustasta on kannattanut jo useamman kerran: Toivon, että pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra voisivat harkita parlamentaarisen ja ylivaalikautisen yhteistyön aloittamista Suomen julkisen talouden tervehdyttämisessä. Pystymme tässä maassa yhdessä parempaan.

Siksi esitän keskustan vastalauseen eli vastalauseen 2 mukaisen kannanoton hyväksymistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.57 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä ja saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Tämä hallituskausi on näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta äärimmäisen kriittinen. Silti Petteri Orpon hallituksen ehdotus julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 25—28 on täysin riittämätön näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Ilman merkittäviä lisätoimia hallituksen politiikka ei tule riittämään luontokadon ja ilmastokriisin torjumiseen.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalous ovat avainasemassa ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Yksi keskeisistä kysymyksistä, joihin julkisen talouden suunnitelma ei pysty vastaamaan, on turvemaiden ilmastopäästöt. [Mikko Savolan välihuuto] Turvemaiden kasvavat päästöt vaarantavat vakavasti Suomen ilmastotavoitteet. Julkisen talouden suunnitelmassa ei kuitenkaan varauduta minkäänlaisilla lisäsatsauksilla turvemaiden päästöjen hallintaan.

Hiilinielujen kasvattaminen on ehdoton edellytys vuoden 2035 ilmastotavoitteen näkökulmasta. Julkisen talouden suunnitelmassa ei kuitenkaan osoiteta metsien hiilinielujen vahvistamiseen keinoja eikä rahoitusta. Hiilinielujen pienenemiseen sisältyy Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen liittyviä merkittäviä taloudellisia riskejä, joihin suunni-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

telma ei edes yritä varautua. Metsien käyttö ja liian korkeat hakkuumäärät ovat yksi keskeinen tekijä hiilinielujen laskun takana. Tähän voitaisiin reagoida maltillistamalla valtion omistuksessa olevien metsien hakkuita. Tähänkään hallituksella ei ole valmiutta.

Kasvipohjaisen ruoan lisääminen on yksi tehokkaimpia keinoja maatalouden päästöjen laskemiseen. Sen potentiaali jää kuitenkin julkisen talouden suunnitelmassa tunnistamatta. Kasvipohjaisen ruoan lisäämisellä on myös ilmeisiä kansanterveydellisiä vaikutuksia, joilla on etenkin pidemmällä aikavälillä suotuisia vaikutuksia myös valtiontalouteen. Nyt olisikin tärkeää taata riittävät tki-investoinnit kasvipohjaisen ruoan edistämiseksi ja pullonkaulojen poistamiseksi.

Eläintuotannon osalta julkisen talouden suunnitelman valitettava puute on turkistarhauksen hallitun alasajon puuttuminen. Viime vuonna lintuinfluenssan takia tehtiin lopetus päätös 72 turkistarhan eläimille, ja valtio varasi alkuvuodesta lähes 51 miljoonaa euroa turkistarhoille osoitettuihin korvauksiin. [Mikko Savola: Olisiko heidät pitänyt jättää oman onnensa nojaan!] Monivuotinen ohjelma turkistarhauksen hallitun alasajon toteuttamiseksi tukisi sekä eläinten että alalla toimivien hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Suurin osa Suomen uhanalaisista lajeista elää metsissä. Juuri vanhojen metsien väheneminen on johtanut monen lajin uhanalaistumiseen. Ilman vanhojen metsien merkittävää lisäsuojelua luontokatoa ei ole mahdollista pysäyttää. Suomi on EU:n biodiversiteettistrategiassa sitoutunut jäljellä olevien vanhojen metsien suojeluun. Tämä koskee myös Orpon hallitusta.

Hallituksen päätös vanhojen metsien suojelusta on todellinen sumutus. Orpon hallitus on päättänyt määritellä vanhojen metsien kriteerit erittäin tiukoiksi — niin tiukoiksi, ettei Etelä-Suomen metsistä löydy juuri mitään suojeltavaa. Jos esimerkiksi Nuuksion kansallispuisto olisi suojeltu näillä kriteereillä, suojeltavaa olisi ollut nykyisestä vain murto-osa. Toisin kuin pääministeri Orpo lupasi, hallituksen vanhojen metsien suojelukriteerit eivät perustu tieteseen, ne ovat umpipoliittiset. Ja kun Orpon hallitus on ensin vesittänyt vanhojen metsien suojelun kriteerit, se tarjoaa ratkaisuksi yksityisten metsien vapaaehtoista suojelua. Ongelma on, että näin suojeluun päätyvät vain ne metsät, joita yksittäiset metsänomistajat suojeluun sattuvat tarjoamaan. Suojeluun ei siis saada arvokkaimpia metsiä eikä yhtenäisiä arvokkaita metsäalueita. Hallitus myöntää avoimesti, että tämä on sille ok. Hallitus yrittää paikata ilmeisen luonnonsuojeluvastaista päätöstään sillä, että se suojelee 31 000 hehtaaria metsää erillisellä päätöksellä. Se jätetään kertomatta, että valtaosa näistä hehtaareista on jo nyt hakkuu-uhan ulkopuolella. Lisäksi suojeltavat alueet sijaitsevat pääosin muualla kuin Etelä-Suomessa, jossa suojelulle on akuutti tarve.

Arvoisa puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma osoittaa, ettei hallitus ota vakavasti ilmaston kuumenemisen ja luontokadon pysäyttämistä. Näin se ottaa luonto- ja ilmastovelkaa tulevilta sukupolvilta.

Kannatan edustaja Virran tekemää ehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.02 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Suomen talous on supistunut viime kesästä asti joka kuukausi lukuun ottamatta tämän vuoden helmikuuta. Työttömyys kasvaa kiihtyvällä vauhdilla, ja yhä useampi on pitkäaikaistyötön. Konkurssien määrä lisääntyy. Tilanne on karu. Se on sitä kaikille niille ihmisille, jotka ovat menettäneet työnsä, ja se on karu myös heidän perheenjäsenilleen. Tilannetta ei helpota se, että hallitus on heikentänyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

sosiaaliturvaa historiallisella tavalla. Köyhyys lisääntyy, niin lasten kuin aikuisten. Monessa kodissa venytetään penniä ja pohditaan, säästetäänkö tällä viikolla ruoasta vai lääkkeistä.

Tässä tilanteessa hallituksen tulisi tehdä kaikkensa Suomen talouden saamiseksi nousuun, mutta te, hyvä hallitus — joka on jo poistunut — toimitte juuri päinvastoin. Ideologisella leikkauspolitiikallanne uhkaatte näivettää taloutta lisää ja tukahduttaa sen orastavan käänteen, jota monet loppuvuodeksi tai ensi vuodeksi povaavat. Sanotaan se nyt suoraan: teidän talouspolitiikanne hidastaa talouskasvua ja kasvattaa työttömyyttä. Tätä te ette voi muuksi puhua, se lukee omissakin papereissanne.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan on hyvin mahdollista, että olette arvioineet finanssipolitiikan ennenaikaisen kiristämisen haitalliset työllisyys- ja kasvuvaiikutukset liian vähäisiksi. Valtiovarainministeriön muistiossa myönnetään, että vaikutukset on arvioitu pienemmiksi kuin mitä vakiintuneesti on tapana. Kokemuksesta ja tutkimuksesta tiedämme, että finanssipolitiikan kiristämisen haittavaikutukset ovat erityisen suuria taantuman oloissa.

Suomen talouden suurin ongelma tällä hetkellä on riittämätön kokonaiskysyntä. Myös yritykset mainitsevat kyselyissä suurimmaksi haasteeksi nimenomaan kysynnän puutteen. Konkreettisimmillaan tilanne näkyy rakennusallalla, jonka ahdinkoon hallitus ei ole kyennyt vastaamaan tilanteen edellyttämällä tavalla. Hallituksen nopeasti kiristytvä finanssipolitiikan linja sopii huonosti tähän kokonaistilanteeseen. Mikään järkeisy ei puolla esimerkiksi arvonlisäverotuksen rajua kiristystä jo tämän vuoden aikana. Likipitään kaikki talouden asiantuntijat taustaorganisaatiosta ja maailmankuvasta riippumatta ovat todenneet ajoituksen haitalliseksi. EU ei meitä tähän pakota, vaikka niin yritätte väittää — se siitä tietoperusteisesta politiikanteosta.

Arvoisa puhemies! Erittäin suuri osuus julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvistä varsinaisista leikkauksista kohdistuu sosiaaliturvaan, peruspalveluihin ja keskeisiin hyvinvointivaltiorakenteisiin. Tällä on vakavat seuraukset etenkin huomioiden jo aiemmin linjatut leikkaukset sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden vakava rahoitus- ja henkilöstöpula. Matalan kynnyksen palveluista leikataan ja hoitoonpääsyä vaikeutetaan. Sosiaalihuollosta, eli kaikista vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten palveluista, aiotaan leikata 100 miljoonaa euroa ilman suunnitelmaa leikkauksen kohdennuksesta tai vaikutuksista. Henkilöstön vähimmäismitoitusta ympärivuorokautisessa hoivassa huononnetaan. Sairastaminen kallistuu samalla kun etuuksia eli ihmisten maksukykyä heikennetään ja tuloeroja kasvattavaa arvonlisäveroa kiristetään.

Kuvaavaa on, että hallitus leikkaa julkisista palveluista pakon nimissä, mutta samaan aikaan teillä on kuitenkin varaa kasvattaa yksityisen hoidon Kela-korvauksia, mikä hyödyttää ennen kaikkea yksityisiä terveysalan jättifirmoja ja parempituloisia suomalaisia. Sote-sektorin lisäksi julkisen talouden suunnitelma sisältää huomattavia leikkauksia myös muun muassa ammatilliseen koulutukseen, etuuksiin, kehitysyhteistyöhön, liikennehankkeiden hankevaraukseen, valtion toimintamenoihin sekä valtionavustuksiin. Nämä leikkaukset tulevat aiemmin päätettyjen leikkausten ja sosiaaliturvaheikennysten päälle.

Hallituksen politiikassa vaikuttaa olevan kyse historiallisesta systeemitason muutoksesta, jossa suomalaista hyvinvointivaltiota puretaan, työntekijöiden asemaa heikennetään ja rahan valtaa kasvatetaan. Eriarvoisuus ja pahoinvointi lisääntyvät.

Tästä johtuen kannatan edustaja Koskelan aiemmin tekemää vastalauseen 4 mukaista kannanottoehdotusta. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät miehet ja naiset ja muut! Meillä on täällä tänään ainoassa käsittelyssä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 25—28, siihen liittyvä valtiovarainvaliokunnan mietintö. Asiasta ovat lisäksi lausuneet myös muut valiokunnat, ja puolustusvaliokunnan jäsenenä voisin tuoda keskusteluunme valiokuntamme lausunnon, joka oli yksimielinen.

Lausunnossa esille nostamiamme aiheita ovat yleishuomiot Suomen puolustuksen toimintaympäristöstä ja resurssinäköymistä, Nato-velvoitteiden täyttäminen kehyskaudella, Ukraina-tuki, Suomen kansallisen puolustuksen ja asevelvollisuuden kehittäminen, kertausharjoitukset, vapaaehtoinen maanpuolustus, kriisinhallintaveteraanien asema kehyskaudella, Puolustusvoimien henkilöstötilanne, sotilaallinen liikkuvuus, kriisinhallintaveteraanien tukitoimet ja veteraaniperinteen vaaliminen sekä sotilastiedustelun rahoitus ja avaruustilannekuvan kehittäminen. Ajattelin tehdä näistä muutaman noston seuraavaksi.

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 25—28 todetaan puolustushallinnon osalta muun muassa, että turvallisuusympäristön muutoksen mukainen määrärahojen tasokorotus sisältyy pysyvänä tekijänä Puolustusvoimien toimintamenojen tulevien vuosien mitoitukseen. Puolustusmateriaalihankintojen mitoitukseen sisältyy turvallisuusympäristön muutoksen mukainen määrärahojen tasokorotus puolustuskyvyn parantamiseksi.

Puolustusvaliokunta katsoo, että Ukrainan pitkäjänteinen tukeminen on välttämätöntä. On kuitenkin erittäin tärkeää, että Ukrainalle luovutettu suorituskyky korvataan puolustusvoimille täysimääräisesti. Tämä on välttämätön ennakkoehto avun jatkamiselle.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomi on pärjännyt verraten hyvin Euroopan rauhanrahaston kautta takaisinmaksettavan Ukraina-tuen hakuprosessissa, ja kehyskaudella Suomi saa rauhanrahaston kautta noin 380 miljoonaa euroa takaisin.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan saamien tietojen mukaan puolustushallinnon sekä liikenne- ja viestintäministeriön välinen yhteistyö sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden kartoittamiseksi on toimiva, ja tästä myös on annettava erityiskiitos molemmille hallinnonaloille sekä ministereille. Suomi on myös menestynyt hyvin EU:n sotilaallisen liikkuvuuden hankerahoituksessa. Suomen on edunvalvonnassa tärkeää varmistaa military mobility -rahoitusvälineen jatko, mikäli uuden komission myötä liikenteen rahoitusvälineisiin on tulossa päivityksiä.

Arvoisa puhemies! Liikenneväylien kehittämisessä onkin tärkeää huomioida sotilaallisen liikkuvuuden lisäksi huoltovarmuudellinen varautuminen — sotilaallinen konflikti kun voi merkittävästi vaikeuttaa Itämeren meriliikennettä. Tällöin Suomen talouden ja huoltovarmuuden kannalta kriittisiä kuljetuksia on kyettävä ohjaamaan Pohjois-Suomen maaväylien, Merenkurkun tai Pohjanlahden satamien kautta sotilaallista liikkuvuutta vaarantamatta.

Veteraaniperinteen vaalimisen osalta puolustusvaliokunta pitää tervetulleena sitä, että puolustusministeriön esitys veteraaniperinteen tukemisesta vuosina 2025—28 vuosittaisella 900 000 euron määrärahalla mahdollistetaan.

Arvoisa puhemies! Tähän lopuksi haluan vielä korostaa, että Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä puolustusta ja pelotetta. [Mikko Savola pyytää vastauspuheenvuoroa] Kansallinen puolustuskyky perustuu jatkossakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen, korkeaan maanpuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

lustustahtoon ja ylipäättään suomalaisten vahvaan tukeen nykyjärjestelmän kehittämiseksi. Näin ajattelee yksimielisesti myös puolustusvaliokunta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Savolalle. — Olkaa hyvä.

17.12 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäenpään puheenvuoron voi allekirjoittaa sanotuilta osin täysin. Puolustusvaliokunta teki yksimielisen lausunnon näistä kehyksistä ja kirjasi muun muassa nämä asiat, mitä edustaja Mäenpää toi esiin.

Mutta yksi asia, minkä hän unohti puheenvuorossaan mainita, on se, että puolustukseen on kohdistumassa kehyskaudella leikkauksia noin 25 miljoonaa euroa, josta 20 miljoonaa euroa toimintamenoihin eli alusvuorokausiin, kertausharjoituksiin ja niin edelleen. Valiokunta oli yksimielinen siitä, että näitä leikkauksia ei pidä toteuttaa — ei vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta, joka muuten olisi tähän päälle oleva leikkaus vielä, eikä näitten toimintamäärärahojen osalta. Nyt onkin erittäin tärkeää katsoa, tuoko hallitus lisäbudjettiesityksen, missä nämä leikkaukset kompensoidaan täysimääräisesti, kuten meillä puolustusvaliokunnan lausunnossa täällä vaaditaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Takaisin listalle. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä koskien julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2025—2028 todetaan seuraavaa: ”Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen.” Samaan aikaan vuoden töitä tehneen hallituksen toimesta on tapahtunut seuraavia asioita: Työttömyys on kasvanut kymmenillä tuhansilla työttömillä, avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt kymmenillä tuhansilla työpaikoilla, talouskasvu sakkaa, velkaa otetaan noin 13 miljardia euroa, työmarkkinat ovat täysin sekaisin, ja kansalaisten luottamus hallitukseen on ennätysheikkoa — ymmärrettävästi. Vielä sokerina pohjalla hallitus on ajamassa alas sosiaali- ja terveyspalvelut pakkottamalla hyvinvointialueet tekemään ikäviä päätöksiä rahoituspohjan heikentyessä merkittävästi.

Hallitus on vuoden aikana toteuttanut osin seuraavia ideologiansa mukaisia toimenpiteitä: Lisätty työttömyyden karenssipäiviä viidestä seitsemään, poistettu työttömyysturvan lapsikorotukset, lomakorvaus on jaksoitettu, indeksijäädytys on toteutettu 2024—2027, 300 euron suojaosasta on luovuttu, lakko-oikeuden rajoittaminen, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, vuorotteluvapaan lakkauttaminen, työmatkavähennyksen leikkaus, ansioturvan porrastus, työssäoloehdon pidennys kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturvan euroistaminen ja työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetussa työssä.

Arvoisa puhemies! Lista jatkuu, eli toisella tuotantokaudella sakset heiluvat jälleen ja tunneli pitkittyy ja pimenee: Paikallisen sopimisen lisääminen ilman luottamusmieslukkoa, yt-lain puolitukset eli ilmoitusaika kahdesta viikosta seitsemään päivään, lomakorvaus kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen, määräaikaaisuuden helpottaminen eli ei perustetta alle vuoden määräaikaisiin työ sopimuksiin, irtisanomisen helpottaminen ilman painavaa syytä, ensimmäisestä sairauspoissaolopäivästä karenssipäivä lakisääteisesti,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

takaisinottovelvollisuuden heikentäminen alle 50 työntekijän yrityksissä ja yhteisöissä sekä yt-lain soveltaminen entistä harvemmissa yrityksissä.

Arvoisa puhemies! Te, arvoisa hallitus ja hallituspuolueiden edustajat, olette kajonneet inhimillisesti katsoen heikommassa asemassa olevien suojaverkostoksi luotuihin toimiin, toimenpiteisiin ja välineisiin sekä jakaneet samaan aikaan ministeritason palkkoja saaville verohelpotuksia. Te olette toimillanne pitkittäneet talouden taantumaa sekä luoneet matalasuhdanteen ja osin jopa tulevaisuudenuskon loppumisen. Nämä toimenne estävät teitä pääsemästä kiinni talouden kasvuun ja työllisyystavoitteenne saavuttamiseen. On surullista, ettette innoissanne edes ota vastaan hyviä neuvoja — ette, vaikka mittarit alkavat puhumaan jo kansallisen hätätilan puolesta. Te olette hylänneet sopimisen, neuvottelemisen ja luottamuksen valamisen hengen. On tämä aikamoista yhden vuoden työnnä jälkeen, valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.17 Mikko Savola kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Kallin tekemää esitystä keskustan vastalauseesta numero 2.

Herra puhemies! Vahva talous, se on Suomen elinehto. Niinpä me keskustassakin olemme oman vaihtoehtomme tähän julkisen talouden suunnitelmaan tehneet. Se sisältää menosopeutuksia noin 1,5 miljardilla eurolla, tuloja vajaalla 2 miljardilla eurolla ja kasvu- ja rakenneuudistuksia noin 4—5 miljardilla eurolla — siis miljardeista euroista puhuin näissä kaikissa.

Meidän talouden pohja on yritykset, menestyvät sellaiset, ja ne luovat pohjan siihen, että kun meillä on yrityksiä ja ne työllistävät ihmisiä, tätä kautta saadaan verotuloja, tätä kautta saadaan tähän maahan hyvinvointia. Tämä pohja meidän pitää pitää tässä maassa kunnossa. Siksi tämä pienyrittäjien hätähuuto, joka tällä hetkellä tästä arvonlisäveron korotuksesta ollaan kuultu, on otettava vakavasti, ja toivon, että hallituskin sen ottaisi vakavammin kuin mitä nyt teot osoittavat. Tuo syyskuun alusta voimaan tuleva 25,5 prosentin arvonlisävero tuottaa ongelmia niin järjestelmien kannalta kuin ylipäättään talouden suunnittelun kannalta näille pienyrityksille. Sen lisäksi alemmat arvonlisäverokannat, missä muun muassa lääkkeitten arvonlisäverotusta nostetaan, vaikuttavat pienituloisten ihmisten talouteen suoraan. Ja kun tähän lisätään tuleva kotitalousvähennyksen leikkaus, niin tässä on monta sellaista elementtiä, jotka pienyrittäjien työtä, taloutta, suunnittelua ja tulevaisuutta ylipäättään vaikeuttavat.

Herra puhemies! Tarvitaan kasvua, tarvitaan näkymää, tarvitaan luottamusta, ja siitä tulee se kokonaisuus ja se pohja ja runko, johon yrittäjät ja suomalaiset voivat luottaa.

Maatalouspolitiikan osalta nykyinen hallitus lupasi täyskäännöksen ministeri Essayahin sanoin — tai ”suunnanmuutoksen” taisi olla tämä varsinainen sana, jonka hän sanoi. Toivon kyllä, että se suunnanmuutos ei ole sitä, mitä tänään ollaan saatu muun muassa Maa-seudun Tulevaisuudesta lukea, eli tukimaksatusten reilua viivästymistä ja valtavia leikkauksia Ruokavirastoon. Tämä kokonaisuus tulee aiheuttamaan sen, että viljelijät joutuvat neuvottelemaan pankkien kanssa, joutuvat lykkäämään laskujaan. Tämä tulee kertaantumaan meillä muille yrityksille, ja tästä tulee ongelmia meidän julkiseen talouteenkin. Joten nämä ovat semmoisia kysymyksiä, jotka hallituksen pitää pystyä paremmin hoitamaan, ja tässä hallitusta voimakkaasti oppositiosta kannustamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Herra puhemies! Turvallisuuden suhteen, kuten tuossa vastauspuheenvuorossani edustaja Mäenpäälle totesin, maanpuolustuksen puolelle ollaan kohdistamassa julkisen talouden suunnitelmassa leikkauksia noin 25 miljoonaa euroa, josta 20 miljoonaa euroa on kohdistumassa toimintamenoihin, kertausharjoituksiin, lentotunteihin, alusvuorokausiin, maastopäiviin ja niin edelleen, sekä siihen päälle vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kohdistuvat leikkaukset, ja nämä ovat sellaisia, joita ei voi hyväksyä. Puolustusvaliokunta tästä yksimielisesti lausui, tyrmäsi nämä leikkaukset, kuuli asiantuntijoita siitä, mitä se tarkoittaa. Tässä turvallisuustilanteessa yksinkertaisesti maanpuolustuksen puolelle ei ole varaa sorkkia. Tämä asiahan pitää hoitaa lisäbudjetin kautta, näin valiokuntakin tässä omassa lausunnossaan tämän kertoi, ja sen takia odotamme kyllä keskustassa sitä, että hallitus lisäbudjettiesityksen näitten toimintamenoleikkausten osalta tuo.

Herra puhemies! Tässä kommenttini ja julkisen talouden suunnitelma. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.21 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja taivuttaa hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Myös valtiovarainvaliokunta korostaa mietinnössään, että velkaantumisen taittuminen on Suomen kansallinen etu.

Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Vakaa taloudellinen kehitys luo turvaa ja tukee perheellistymistä. Hallituksen tavoitteena on kasvattaa kotitalouksien ostovoimaa ja huomioida vaikutukset arjen kustannuksiin päätöksissään. Tavoitteena on siis Suomi, jossa hyvinvointiyhteiskunnan tärkeimpien palveluiden rahoitus on turvattu myös tuleville sukupolville.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa kunnianhimoisia kasvuja vauhdittavia uudistuksia sekä tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Hallitus toteuttaa toimikautensa aikana yhdeksän miljardin euron sopeutuksen. Se on erittäin suuri summa, mutta hyvinvointivaltiomme tulevaisuuden kannalta välttämätön.

Kreikka on esimerkki valtiosta, joka ei puuttunut ajoissa taloutensa alijäämään. Siellä talouden hoito ajautui vieraisiin käsiin. Ilman määrätietoista toimintaa kokisimme Kreikan kohtalon. Menettäisimme itsenäisen päätäntävällän taloutemme hoidossa, joutuisimme EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn.

Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalveluiden turvaaminen. Hallitus sitoutuu julkisen talouden tasapainottamiseen varmistakseen kansalaisten hyvinvoinnin ja kestäväan talouskehityksen. Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Hallituksen työllisyys- ja kasvutoimet yhdessä suorien sopeutustoimien kanssa luovatkin edellytykset julkisen talouden tasapainottamiseen vuonna 2031.

Kansainvälisessä vertailussa korkean verorasituksen ja talouskasvun edellytysten turvaamisen vuoksi tasapainotusta ei toteuteta kokonaisveroastetta kiristämällä. Suomalaisien ostovoiman ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi hallituksen keskeisenä tavoitteena on talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Talouskasvu vauhditetaan parantamalla reilua kilpailua, tekemällä merkittävät panostukset tki-toimintaan, nostamalla osaamistasoa ja kehittämällä työmarkkinoita. Lisäksi hallituksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kilpai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

luckyä ja yrittämisen edellytyksiä. Julkisen talouden vahvistamisella voidaan turvata myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne.

Arvoisa puhemies! Kuten jo aiemmin totesin, opposition toimesta on esitelty pitkin kevättä yksittäisten puolueiden keinoja sopeuttaa julkista taloutta, mutta on syytä muistaa, että mikään yksittäinen puolue ei saa tavoitteitaan sellaisenaan läpi vaan ne on aina sopeutettava kompromissiksi muiden kulloinkin vastuussa olevien puolueiden kanssa. Jos oppositiopuolueet yhdistäisivät omat toimensa julkisen talouden vahvistamiseksi, ei jäljelle taitaisi jäädä mitään muuta kuin verojen korotuksia toinen toisensa perään. Samalla ajettaisiin suurimman verotaakan kantavia tulonsaajia sekä yrityksiä pois maasta.

Oletuksia on aina helppo tuoda esille, mutta kun ne lasketetaan valtiovarainministeriön asiantuntijoilla, lopputulos on kovin usein negatiivinen niin julkisen talouden kannalta kuin usein myöskin työllisyysvaikutusten kannalta. Nykyhallitus on suunnitelmassaan valinnut oikeat painopisteet talouskasvun turvaamiseksi ja velkaantumiskehityksen pysäyttämiseksi. Työllisyyttä, yrittäjyyttä ja talouskasvua edistämällä voimme vielä pelastaa hyvinvointiyhteiskuntamme. Pitäkäämme siis siitä kiinni. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä. Edustaja Kosonen taitaa olla poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

17.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Vakaa julkinen talous varmistaa, että hyvinvointivaltiolle tärkeät palvelut pystytään turvaamaan. Talous on kestävää vain, jos kaikki taloudellinen toiminta tapahtuu ympäristön kantokyvyn rajoissa. Olemme suurien haasteiden edessä. Ilmastokriisi ja luontokato uhkaavat talouden perusteita. Väestö vanhenee, ja uusia osaajia tarvitaan vihreän teknologian yrityksistä päiväkoteihin. Talouden tuottavuuskehitys laahaa verrokkimaihimme nähden.

Orpon hallitus kantaa erityistä huolta julkisen talouden tasapainosta ja Suomen velkaantumistahdista. Muut talouden uudistamistarpeet jäävät kuitenkin liian vähäiselle huomiolle. Ilmasto- ja luontotoimet loistavat poissaolollaan, vaikka ilman merkittäviä lisätoimia Suomi ei saavuta ilmasto- ja luontotavoitteitaan. Hallitus keskittyy kiristämään maahanmuuttoa, vaikka ilman maahanmuuton merkittävää lisäystä taloutta ei saada kestäväälle pohjalle. Hallitus ei karsi tehottomia ja ympäristölle haitallisia yritystukia, vaikka asiantuntijoiden mukaan ne ovat yksi suurimpia esteitä talouden tuottavuuskehityksen tiellä.

Talouden uudistamistarve on suuri. Samalla julkisen talouden suunnittelua tulisi kehittää siten, että ympäristökriisit otetaan tarkemmin huomioon. Tällä hetkellä julkisen talouden suunnitelmasta puuttuvat tieto ekologisesta kestävydestä ja työkalut ohjata taloutta sitä kohti. Esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden ja saastuttavien autojen veronkevennykset ja leikkaukset ilmastotoimien määrärahoihin lisäävät päästöjä päätöspäätöksistä. Hallituksen toimet vaarantavat Suomen ilmastositoumuksen saavuttamisen. Tämä voi johtaa korkeisiin kustannuksiin myöhemmin, jos korvaavia päästövähennyksiä pitää hakea kalliimmista kohteista tai ostamalla päästöoikeuksia muilta mailta. Hallitus myös leikkaa merkittävästi luonnonsuojelun rahoitusta vastoin Suomen sitoumusta pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä. Paljon odotettu, pääministerin henkilökohtaisesti lupaama vanhojen metsien suojelupäätös saatiin eilen. Valitettavasti se osoittautui täydeksi bluffiksi, kuten edustaja Elo tässä edellä kertoi.

Arvoisa puhemies! Kuten yhdenvertaisuusvaltuutettu huomioi, vammaisten ihmisten työelämäosallisuuden vahvistamisen tiekartalle on edelleen tarvetta. Ihmiskaupan ja nai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

siin kohdistuvan väkivallan vastaiseen työhön tarvitaan paitsi resursseja myös rakenteita, sillä naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa edelleen keskeinen ihmisoikeus- ja tasa-arvo-ongelma. Tämän lisäksi tulisi keskittyä vahvemmin työn ja perheen yhteensovittamisen edistämiseen sekä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjumiseen. Työntekijöiden perhevapaat ja yhteiskunnan tarjoamat toimivat varhaiskasvatuspalvelut ovat tässä suhteessa oleellisia. Perhevapaauudistuksesta huolimatta hoiva-ala on sukupuolittunut. Hoivalla on sukupuolittunut luonne, ja se vaikuttaa erityisesti naisten mahdollisuuksiin osallistua ansiotyöhön.

Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkaukset kohdistuvat yhä epäoikeudenmukaisesti. Yleisen alvin korottaminen kohdentuu pieni- ja keskituloisiin. Tämä on epäoikeudenmukaista etenkin tilanteessa, jossa monien etuuksien indeksit on aiemmilla päätöksillä jäädytetty. Hallituksen leikkaukset painottuvat pienituloisille ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille välttämättömiin palveluihin ja turvaan. Hallitus leikkaa huomattavia summia esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouksista, koulutuksesta, työttömyysturvasta ja asumistuksesta. Nämä päätökset syventävät osattomuutta ja eriarvoisuutta ja kasvattavat lasten ja nuorten taustan vaikutusta osallistumismahdollisuuksiin.

Hallituksen lisäleikkaukset sote-sektorille murentavat sote-palveluiden pohjaa ja vaarantavat kansalaisten lakisääteiset sote-palvelut. Hallitus heikentää merkittävästi myös perusterveydenhuollon hoitotakuuta. Se heikentää lasten, nuorten ja perheiden mahdollisuuksia saada tukea vaikeissa elämäntilanteissa kohdistamalla sosiaalipalveluihin 100 miljoonan euron leikkaukset. Tämä koskettaa esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvoloita, perhetyötä, lapsiperheiden kotipalvelua sekä opiskeluhoitojen kuraattoripalveluja. Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen osuu heikommassa asemassa oleviin lapsiperheisiin, iäkkäisiin, vammaisiin sekä mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviin, ja tämä tulee lisäämään lastensuojelun ja muiden korjaavien palveluiden tarvetta ja kustannuksia.

Nämä kaikki ovat hallituksen tylyjä arvovalintoja, jotka kasvattavat huolestuttavalla tavalla maamme eriarvoisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa, edustaja Hiltunen on poissa, edustaja Honkonen on poissa. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

17.31 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan linja on, että Suomi pärjää vain kokonaisena. Siksi alueita tulee kohdella tasapuolisesti. Uskomme, että vahvoista alueista muodostuu vahva ja yhtenäinen maa. Olen aiemminkin tässä salissa viitannut alue-suunnittelun ja -politiikan professori Sami Moisioin puheisiin. Hän on kertonut, että Ranska tekee valtion taholta päätöksiä suurista julkisista investoinneista Pohjois-Ranskan alueelle muuttaakseen Ranskan aluepolitiikan suuntaa. Julkisten investointien perässä myös yksityiset investoinnit ja tätä kautta alueen elinvoima kasvavat. EK ja myös Suomen keskusta ovat esittäneet, että itäisestä Suomesta tulisi tehdä erityistalousalue. Tämä esitys ei taida maan hallitukselle tosin käydä.

Arvoisa puhemies! Maan hallitus saa jopa yrittäjien uskon tulevaisuuteen hiipumaan. Yrittäjäbarometrien mukaan yrittäjien usko tulevaisuuteen on heikentynyt erityisesti itäisessä Suomessa. Yrittäjätaustaisena kansanedustajana ymmärrän tämän täysin. Yrittäjien ominaisuuksiin kuuluvat myönteinen usko tulevaisuuteen, kyky ottaa ja kyky kantaa riskiä sekä tietenkin sitkeys. Sitkeyttä koetellaan seuraavaksi kesken vuoden tehtävällä ylisuurella arvonnäköverokannan korotuksella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Myös Suomen Yrittäjät on pettynyt eduskunnan valtiovarainvaliokunnan mietintöön ja täällä salissakin jo olleeseen lakiesitykseen, jossa esitetään arvonlisäveron korotuksen voimaantuloa 1.9. eli heti kohta syyskuun alussa. Yrittäjät odottivat edes yhden kuukauden lisäaikaa sopeutumiseen, joka koskee lähtökohtaisesti kaikkia arvonlisäverovelvollisia. ”Monen yrittäjän kesä on pilalla”, totesi Suomen Yrittäjien veroasiantuntija Laura Kurki. Hän sanoi myös, että esitys oli märkä rätti päin yrittäjien naamaa.

Pikainen lain voimaantulo perustellaan hallituksessa valtionaloudellisista syistä. Suomen Yrittäjät pitää valtionalouden tasapainottamistoimia välttämättöminä mutta toteaa, että kokonaisuutena arvioiden voimaantuloa jo 1.9. ei silti voi pitää kohtuullisena. Olen täysin samaa mieltä Suomen Yrittäjien kanssa tästä asiasta. Syitä tähän on monia:

Ensinnäkin monet taloushallinto-ohjelmat eivät kerta kaikkiaan taivu desimaaliin alvis- sa. Tämä koskee ennen kaikkea pieniä yrittäjiä.

Toiseksi moni yritys tekee alv-ilmoitukset neljännesvuosittain. Tämä 1.9. ei edes osu tähän ilmoitusajankohtaan, joten paljon parempi olisi ollut vaikka 1.10.

Kolmanneksi kesäaika on henkilökunnan lomien takia erityisen haastava aika järjestelmän uudistukselle.

Pahimmillaan tästä kaikesta seuraa se, että yritykset eivät voi laskuttaa aikataulussa järjestelmän toimimattomuuden takia, ja tästä koituu myös yritykselle taloudellista haittaa.

Arvoisa puhemies! Maan hallituksen talouslinja on käsittämätön. Kokoomus ja perussuomalaiset tekevät puolen Suomen politiikkaa. Ennestään vahvaan Etelä- ja Länsi-Suomeen laitetaan rahaa ja voimavaroja, itäisen ja pohjoisen Suomen toimijat laitetaan puuhastelemaan ja syömään kokouspullaa työryhmiin. Yrittäjiä ei kuulla heidän toimintaansa hankaloittavan lainsäädännön laatimisessa.

Hyvinvointi tulee muutenkin maakunnissa olemaan koetuksella. Terveys-, vanhus- ja muut lähipalvelut ovat vaarassa, kun hallitus leikkaa hyvinvointialueilta. Valtion budjetissa on myös useita sosiaaliturvaleikkauksia, jotka uhkaavat lisätä paitsi ihmisten myös alueiden välistä eritasa-arvoisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan leikkaukset kohdistuvat tulonmenetyksinä pahiten, yllätys yllätys, Pohjois-Karjalaan.

Valtionhallinto on siiloutunut. Kukin ministeriö tekee omaa työtään, eikä päätösten kokonaisvaikutuksia eri puolille Suomea seurata. Tulemme näkemään, mitä tämä tulee tarkoittamaan Suomen taloudelle. Kokoomuksen ja perussuomalaisten politiikka tulee lisäämään alueellista epätasa-arvoa ja on ristiriidassa jopa perustuslain kanssa ihmisten tasa-arvoisen kohtelun kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko on poissa, edustaja Aittakumpu on poissa, edustaja Eskelinen on poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.36 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Sali nyt ei suoraan sanottuna pursu väkeä, mutta onhan meitä täällä kokonaista neljä — taidamme olla kaikki opposition edustajia — mutta jospa minä puhun nyt enempi sinne kotikatsomoihin, jos siellä viisi tai kuusi katsojaa vaikka on. Aiheena siis julkisen talouden suunnitelma.

Arvoisa puhemies! Suomen asuntorakentamisen näkymät jatkuvat heikkoina. Korjausrakentamisen määrärahoista leikkaaminen on yksi hallituksen toimenpiteistä tilanteessa, jossa uudisrakentaminen hiipuu ja varsinkin Itä- ja Kaakkois-Suomessa asunto-osakeyhtiöiden tarve korjauksiin on kasvava ja taloudelliset resurssit väheneviä. Tilannetta pahentavat entisestään hallituksen kotitalousvähennykseen tekemät heikennykset. Myös energia-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

avustusten loppuminen hallituksen leikkausten myötä osuu samalle tontille. Energia-avustuksilla on parannettu rakennuskantaa ja tuotu työtä ympäri Suomen. Rakennuksia ei voi katsoa pelkästään sijoituskohteina, vaan ne tulee nähdä koteina ja työpaikkoina. Terveet ja toimivat kodit ja työpaikat parantavat ihmisten elämänlaatua. Korjausrakentaminen ja energia-avustukset vastaisivat myös Suomen ilmastotavoitteisiin, kun rakennusten energiatehokkuutta saadaan parannettua.

Arvoisa puhemies! Asumisoikeusasuntojen rakentamisella elikkä niin sanotulla aso-rakentamisella täydennysrakennetaan matalan markkinahinnan lähiöihin asuntoja ilman riskiä alueiden eriytymisestä. Näissä lähiöissä ei vanhan asuntokannan matalan hintatason vuoksi rakennusliikkeiden kuluttajamyyntiin tuleva omistusasuntotuotanto käynnisty. Asumisoikeusasuntojen rakentamisen lopettamisen viesti on, että alueiden eriytymiseen ei Suomessa suhtaudutaan vakavasti. Tuotannon jäädyttämisen sijaan aso-tuotantoa voidaan ohjata nykyistä tarkemmin. Esimerkiksi aso-järjestelmän parametrejä voidaan muuttaa, asuntoja kohdentaa ja rahoitukselle asettaa reunaehdot, joilla valtion riskiä pienennetään lähiöitä uhraamatta. Hallituksen tekemät linjaukset aso-uudistustuotannon lopettamiseksi ja vastuuministeri Mykkäsen keväällä medialle antamat kommentit ovat aiheuttaneet suurta epävarmuutta aso-asukkaiden keskuudessa. Asunnot eivät ole pelkkiä seiniä ja sijoituskohteita. Ne ovat ihmisten koteja, ja jokaisella on oikeus kotiin, jossa voi kokea olonsa turvalliseksi. Hallituksen tekemät päätökset murentavat tätä turvallisuudentunnetta. Viesti alan toimijoilta on kirkas ja kuuluva: asumisoikeusasuntojen uudistustuotannon lopettaminen ei poista järjestelmän ongelmia. Nyt tarvitaan ratkaisuja eikä ongelmien pahentamista. Myös ympäristöministeriön selvitysryhmä on todennut, että aso-tuotannon lopettaminen tällä hallituksen hätiköidyllä aikataululla on malliesimerkki asuntopolitiikan tempoilevasta ja ongelmallisesta suunnanmuutoksesta.

Arvoisa puhemies! Toiseen aiheeseen: luontopohjaiset ekosysteemit ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Näiden luontopohjaisten ekosysteemien ylläpidossa keskeisessä roolissa ovat luonnonvara-alan toimijat eli maa- ja metsätalouden harjoittajat ja alalla työskentelevät. Samalla on kyse maaperän terveyden ja kasvukunnon ylläpitämisestä, joilla on keskeinen merkitys ruokaturvan ja huoltovarmuuden ylläpitämisessä. Hallituksen tekemät leikkaukset osuvat erityisesti luonnonvara-alan koulutukseen. Leikkaus tapahtuu siirtämällä tutkintoja kustannuskoreissa nykyistä alempiin koreihin. Tämä osuu sekä ammatillisiin perustutkintoihin että ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Luonnonvara-alan kouluttaminen ei ole halpaa, koska se vaatii opetukseen välttämättömän infrastruktuurin. Tämä muodostuu opetusmaatiloista, -puutarhoista ja -metsistä sekä niissä tarvittavista koneista ja laitteista. Luonnonvara-alalta myös eläköityy työvoimaa kiihtyvällä vauhdilla. Tätä työvoimaa ei pystytä korvaamaan ilman laadukasta koulutusta, puhumattakaan jatkuvan oppimisen tarpeista. Hallitus ohjaa koulutustarjontaa sen mukaan, mikä on taloudellisesti kannattavinta. Tämä linja on erikoinen, ja koulutusta onkin tarjottava työelämän tarpeen mukaan, jolloin se mahdollistaa myös ilmaston ja ympäristön kannalta tärkeiden ammattien koulutusmahdollisuudet.

Arvoisa puhemies! Kaikkia valtion rahoittamia toimintoja tulee katsoa kriittisesti, ja niitä pitää kehittää. Nyt tulee sellainen olo, ettei tehdä kumpaakaan vaan ainoastaan keskitytään leikkaamiseen. Kokonaisvaltainen ja suunnitelmallinen ote kehittämiseen puuttuu, ja toivotaan parasta. Tällä menolla jälki voi olla kovinkin arvaamatonta ja seuraukset korvaamattomia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen on poissa, edustaja Gebhard on poissa. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.41 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Eduskunnan kevät on ollut talouspolitiikan sävyttämä, ja kun nyt juuri keskustelemme tästä julkisen talouden suunnitelmasta, niin muutamia näköaloja.

Keskusta on pitkälti samaa mieltä hallituksen kanssa talouden kuntoon saattamisesta, mutta keinoista olemme eri mieltä. Juuri saimme kuulla valtiovarainministeri Purran kehut keskustan talousvaihtoehdosta, mikä oli oikein mukavaa kuultavaa. Mutta huolta on herättänyt myös se, että politiikka on rapauttanut luottamusta yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla. Merkittävin ero keskustan talousvaihtoehtoon on sote-politiikassa: hallituksen yli kahden miljardin euron sote-leikkaukset ovat lyhytnäköisiä. Esimerkkinä meidän alueeltamme Oulaskankaan ja Raahen sairaalan yöpäivystyksistä on nyt laskelmilla osoitettu, että niistä ei synny mitään säästöjä. Samaan aikaan hallitus kuitenkin käyttää 500 miljoonaa euroa Kela-korvauksien nostoon yksityislääkärikäyntejä varten, mikä hyödyttää lähinnä hyvätuloisia.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee: hallitus ei lisää viljelijän arjen kustannuksia. Meniköhän tämä nyt ihan näin? Nostan muutaman esimerkin.

Ensinnäkin puheiden vastaisesti hallitus leikkaa maaseudulta. CAP-tukileikkaukset osoittavat — 137,5 miljoonan määräraha — että se leikkaus peitettiin siirtämällä edellisen hallituksen maatalouteen neuvoteltuja rahoja luonnonhaittakorvauksen ja ympäristökorvauksen osalta, ja tällä tavalla saatiin järjestettyä tilanne. Minun mielestäni se on leikkaus, jos edellisen hallituksen siirtomäärärahat käytetään tällä hetkellä maanviljelijöille. Toinen asia oli nämä kriisitukirahat, joita 55 miljoonaa jäi käyttämättä — myös ne leikattiin pois kokonaan.

Sitten nyt aivan viime päivien uutiset ja tämän päivän uutinen. Ruokaviraston toiminnan leikkaus vaikuttaa niin, että se vaarantaa tukimaksatukset, ja tämän päivän tiedon mukaan on hyvin todennäköistä, että tukimaksatukset tiloille viivästyvät. Miksi tämä on niin tärkeä asia, johtuu siitä, että tälläkin hetkellä viljelijöille on vielä maksamatta viime kesän — siis viime kesän — tuotantoon liittyviä tukimaksatuksia. Eli se viive on jo puoli vuotta tai vuosi, miten lasketaan, jopa vuosi jo tälläkin hetkellä.

Hallituksen tuli vähentää maatalouden byrokratiaa, tällä hetkellä sitä on vain lisätty. Siitä esimerkkinä talousvaliokunnassa tehty päätös, jossa hallitus ajoi maatilan biokaasulaitokset todentamisen piiriin, jolloinka se byrokratia lisääntyy niiltä osin, että nyt pitää maatilan tehdä ilmoitukset kolmelle eri hallinnonalalle: maa- ja metsätalousministeriölle ja ympäristöministeriölle ja Energiavirastolle. Tosiasiassa yhdelle riittäisi. Tämä päätös muuten lisää viljelijän arjen kustannuksia noin 7 000 euroa per yritys.

No, tämän hallituksen piti olla turpeen pelastaja, mutta toisin kävi. Hallitus ajoi päätöksen, jolla kuntien lämpölaitosten kattiloitten teholaskenta muuttui niin, että turve materiaalina tulee päästökaupan piiriin näissä pienissä lämpölaitoksissa 2025 alusta, ja tämä tekee turpeen käytön mahdottomaksi. Lisäksi energiaturpeen käytön lopettamisesta sovittiin vuosikymmenen loppuun.

Arvoisa puhemies! Suomi pitää viedä reilun kasvun tielle. Me esitämme investointien verohyvitystä myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Meillähan pienet yritykset ovat merkittävässä asemassa tässä maassa: 93 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä, ja jos otetaan maa- ja metsätalous ja kalatalous mukaan, niin 96 prosenttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo, että vaihtoehtoa näille toimille ei ole. Mielestäni on. Ajat ovat vaikeat, mutta keskustan vaihtoehto on reilu ja tarjoaa toivoa paremmasta. On aika tehdä politiikkaa, joka palvelee tavallisia ihmisiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

17.47 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut politiikkansa keskiöön leikkaukset ja säästöt, vaikka se on lähestymistapana hyvin lyhytnäköinen. Yhdenkään puolueen ei ole pakko tehdä räikeästi kaikkein varakkaimpia suosivaa politiikkaa ja leikata heikoimmassa asemassa olevilta sekä peruspalveluista. Julkisista palveluista, kuten sosiaali- ja terveydenhuollosta, leikkaaminen heikentää peruspalveluiden saatavuutta ja laatua sekä vaikeuttaa hallittujen säästöjen saavuttamista. Tämä puolestaan lisää kustannuksia tulevaisuudessa, kun ongelmat kasaantuvat ja vaativat kalliimpia, korjaavia toimenpiteitä.

Hallitus ei onnistu suunnitelmallaan vastaamaan Suomen suurimpaan haasteeseen. Elinkeinoelämän, talouden asiantuntijoiden ja valtiovarainministeriön mukaan Suomen suurin pitkän aikavälin ongelma on työikäisen väestön määrän ja osaamisen kasvun pysähtyminen. Hallituksen työllisyystoimet keskittyvät kuitenkin lähes yksinomaan sosiaaliturvan leikkauksiin, mikä ei auta ratkaisemaan työttömyyden taustalla olevia moninaisia haasteita. Työttömiltä puuttuu osaamista, ja hallituksen päätökset leikata aikuiskoulutuksesta, vapaasta sivistystyöstä sekä toisen asteen koulutuksesta pahentavat tätä ongelmaa. Hallituksen päättämä sadan miljoonan euron leikkaus ammatillisen koulutuksen rahoituksesta vuodesta 2025 alkaen voi vähentää koulutettavien määrää merkittävästi. Myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta tulisi vahvistaa, mutta näihinkään hallitus ei ole halunnut panostaa. Myös terveydelliset ongelmat estävät monia työllistymästä, eivätkä julkiseen terveydenhoitoon kohdistuvat leikkaukset ja korotetut asiakasmaksut edistä näihin haasteisiin vastaamista.

Arvoisa puhemies! Ei siis ole ihme, että moni suomalainen on nyt erityisen huolissaan suomalaisen terveydenhuollon ja sairaalaverkon alas ajamisesta. Terveys on kansalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuudentunteen kannalta yksi keskeisimmistä asioista. Leikkaukset kohdistuvat muun muassa hoitotakuuseen ja sote-asiakasmaksuihin, mikä heikentää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Hallitus myös heikentää vanhustenhuollon henkilöstömitoitusta ja leikkaa rahoitusta, mikä heikentää palveluiden laatua ja turvallisuutta sekä lisää henkilöstön työkuormitusta ja vaikeuttaa työvoiman saatavuutta.

Viime viikolla tänne Eduskuntatalon portaille saapuivat savonlinnalaiset osoittamaan mieltä Savonlinnan sairaalan supistamista vastaan. Kansalaiset kokevat, että hallituksen talouspolitiikassa näkyvät arvovalinnat ovat ristiriidassa kauniiden puheiden kanssa. Hallitus ei ole valmis tukemaan hyvinvointialueita, mutta sen sijaan auttaa yksityistä terveyssektoria lisäämällä Kela-korvauksia. Rahoituksen kohdistaminen Kela-korvauksiin on saanut laajaa kritiikkiä asiantuntijoilta, eikä kritiikki ole jäänyt kirjaamatta valiokunnan mietintöönkään. Korvausten nostaminen ei paranna hoidon saatavuutta kaikkien osalta, vaan hyödyttää varakkaampia ihmisiä ja terveysyriä. Sairaalan alasajon vaikutukset eivät koske vain sosiaali- ja terveyspalveluita, vaan kirsikkana kakun päälle hallitus leikkaa kovalla kädellä sosiaalihuollosta ja sote-alan järjestöiltä. Sote-järjestöjen rahoitusta leikataan ennätysellisesti kolmanneksella, mikä heikentää niiden toimintaedellytyksiä ja lisää julkisten palveluiden tarvetta. Leikkaukset heikentävät ennalta ehkäisevien palvelujen saata-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

vuotta ja lisäävät korjaavien palvelujen tarvetta. Myös turvakotitoiminnan rahoitus on riittämätön kansalaisten turvallisuuden takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Myös liikennepolitiikassa otetaan takapakkia, vaikka suuntaviivat on määritelty parlamentaarisesti. Leikkaukset ja tempoileva siltarumpupolitiikka ovat elinkeinoelämän, aluepolitiikan ja väyläverkon ylläpitämisen kannalta täysin kestäväntöntä. Turun tunnin junalle löytyvät kyllä helposti rahat, mutta mitä tapahtuu muulle Suomelle? Itä-Suomelle ei tarjota mitään. Jos koko Suomi halutaan pitää mukana, pitäisi esittää ratkaisuja, joissa pidetään koko Suomen liikenneverkosta huolta. Toimiva liikenneverkko rajan läheisissä maakunnissa jos jokin on huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymys. Kuten valtiovarainvaliokuntakin toteaa, on korjausvelan kasvu erittäin valitettavaa ja asiaan on löydettävä ratkaisuja. Hallituksen tulisi tuoda eduskunnan käsittelyyn toimet, joilla voidaan palata liikennepolitiikassa parlamentaarisen työryhmän linjaamalle uralle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka on lyhytnäköistä ja haitallista Suomen taloudelle ja hyvinvoinnille. Sosiaalidemokraatit esittävät riittävän rahoituksen varmistamista erityisesti peruspalveluiden turvaamiseksi. Säästettävää löytyisi varmasti jostain muualta kuin kansalaisille tärkeimmistä, elintärkeistä palveluista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta on poissa, edustaja Harakka on poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.52 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Vuoden 2024 talousnäkymät ovat haastavat. Talouskasvu on pysähtynyt, työttömyysaste on noussut, ja työllisyysaste on heikentynyt. Valtion velkaantuminen jatkuu, ja ennusteet näyttävät 12,7 miljardin euron kasvua. Tämä on merkki siitä, että toimia tarvitaan.

Hallituksen asettamat taloudelliset tavoitteet ovat vaarassa jäädä saavuttamatta, mikä johtuu osin odotettua heikommasta talouskasvusta. Rakennussektorin suuri merkitys Suomen taloudessa tarjoaa mahdollisuuden; oikein kohdennetuilla toimenpiteillä voisimme lieventää taantumaa ja nopeuttaa paluuta kasvuun.

Tässä yhteydessä haluan nostaa esiin myös terveyserojen lisääntymisen. Hallituksen päätökset näyttävät suosivan terveysbisnestä muun muassa Kela-korvausten lisäämisellä yksityiselle sektorille, samalla kun julkisen terveydenhuollon resursseja leikataan ja asiakasmaksuja nostetaan. Tämä on herättänyt huolta ja kritiikkiä monissa asiantuntijapiireissä, mukaan lukien Lääkäriliitto. On tärkeää korostaa, että terveyserojen kasvattaminen ei ole kestävä tai oikeudenmukainen ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja uhkaavat erityisesti pienituloisia ja paljon palveluja tarvitsevia kansalaisia. Lyhyen aikavälin säästöt voivat johtaa pitkän aikavälin kustannusten kasvuun, kun ihmiset eivät pääse hoitoon tarpeeksi ajoissa ja vaivat sekä sairaudet ehtivät pahentua.

Koulutussektorilla resurssit eivät vastaa tarvetta. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaaminen sadalla miljoonalla eurolla vuodesta 25 lähtien voi vähentää koulutettavien määrää huomattavasti.

Hallituksen nykyinen luonto- ja ilmastopolitiikka on herättänyt huolta sen lyhytnäköisyydestä ja kyvyttömyydestä vastata ilmastomuutoksen haasteisiin. On tärkeää korostaa, että tarvitsemme kunnianhimoisia ja pitkäjänteisiä toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

Taiteen ja kulttuurin rahoituksen leikkaukset vaarantavat alan työllisyyden ja toimintamahdollisuudet. Arvonlisäveron turhan iso korotus vaikeuttaa tapahtumien järjestämistä ja kuluttajien osallistumista kulttuuritoimintaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sopeutustoimet saattavat ajaa vasta perustetut hyvinvointialueet leikkausten ja näivettymisen kierteeseen. On tärkeää korostaa, että hyvinvointialueille tulee antaa työrauha ja mahdollisuus suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti.

Ympäristönsuojelun, ilmastonmuutoksen torjunnan ja ympäristöhallinnan resurssien leikkaukset lisäävät pitkän aikavälin kustannuksia ja pahentavat ympäristökriisiä. Tämä vaikuttaa negatiivisesti yritysten toimintaympäristöön ja ennakoitavuuteen. Kestävän kasvun saavuttaminen edellyttää investointeja vihreään siirtymään, luontopääomaan ja ympäristöhallintaan.

Hallituksen suunnittelemat leikkaukset sote-järjestöjen rahoitukseen heikentävät niiden toimintaedellytyksiä ja uhkaavat heikossa asemassa olevien henkilöiden pääsyä palveluihin. Pitää korostaa, että hallituksen tulisikin perua suunnitellut leikkaukset ja varmistaa järjestöjen rahoitus.

Arvoisa puhemies! Yksi Suomen talouden ongelmista on, että inhimillinen pääoma eli työikäisten määrä ja osaaminen ei kasva. Hallituksen työllisyystoimet ovat pelkkää leikkaamista, vaikka esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvoston mukaan työttömyyden syyt ovat paljon laajemmat kuin pelkät kannustinongelmat. Osalta työttömistä puuttuu osaaminen, tai heillä on puutteellinen koulutus, joka ei kohdennu työllisyysalueen työpaikkojen kanssa. Osalla työttömistä on myös terveydellisiä ongelmia. Heitä hallitus muistaa leikkauksilla julkiseen terveydenhoitoon ja korotetuilla asiakasmaksuilla.

Työllisyysmittarit ovat rajusti miinuksella: sataatuhatta työpaikkaa tavoitellaan, ja nyt saldona on yli 40 000 työtöntä enemmän kuin vuosi sitten. Suunta on siis täysin väärä. Löytyyköhän hallitukselta lisätyökaluja suunnan kääntämiseen kannustimien muodossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru on poissa. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.58 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme keskellä käännekohtaa suomalaisen hyvinvointivaltion historiassa. Edessämme on valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028, joka paljastaa hallituksen leikkauspolitiikan karun todellisuuden. Hallitus on ajamassa hyvinvointivaltiotamme alas. Kun hallitus leikkaa suomalaisten hyvinvoinnista, kyse ei ole pelkästään numeroista paperilla vaan todellisista muutoksista ihmisten arjessa ja elämässä. Nämä muutokset vaikuttavat ihmisten terveyteen, tulevaisuuteen ja turvallisuuteen.

Vuosi on kulunut, ja hallituksen saldo on varsin synkkä. Lupasitte 100 000 työllistä, mutta todellisuudessa saimme lähes 50 000 työtöntä ja 100 000 toimeentulotuen asiakasta. Hallituksen ensimmäinen vuosi on ollut karu pettymys: kasvua ei ole, työttömyys kasvaa, ja velkaantuminen syvenee. Kasvuennusteet vuodelle 2025 ovat vaatimattomat, ja työllisyysasteen nousu sekä työpaikkojen katoaminen kertovat karua kieltään nykyisen hallituksen epäonnistumisesta. Velanoton kasvaessa 13 miljardiin euroon hallituspuolueet ovat valinneet polun, joka suosii kaikkein varakkaimpia unohtaen tavallisen kansalaisen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen harjoittamien sopeutustoimien epätasainen jakautuminen on todella huolestuttavaa. Yritystuet ja varakkaimmat ovat hallituksen erityispuolustuksessa, kun taas eläkeläiset, opiskelijat ja pienituloiset kärsivät leikkauksista. Hallituksen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

louspolitiikan heikkous on sen kyvyttömyys luoda kasvua lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Osaamisen ja työllisyyden edistämiseen tarvittavat toimet on leikattu, ja nyt ennustetaan uusia leikkauslistoja.

Hyvinvointialueiden rahoituksen leikkaaminen ja hoitotakuun romuttaminen ovat esimerkkejä hallituksen kestäättömistä arvovalinnoista. Hoitotakuun heikentäminen lisää painetta päivystyksiin ja erikoissairaanhoidon, mikä on vastoin sote-uudistuksen tavoitteita. Hoitajamitoitus on yksi keskeisimmistä mittareista, kun puhumme laadukkaasta hoivasta. Hallituksen päätös palauttaa Suomi täysin luokattomaan kolmen kuukauden hoitotakuuseen on yksi teko, jolla hallitus hankaloittaa perusterveydenhuollon tilannetta.

Hyvinvointialueiden rahoitus on se perusta, jolle koko sosiaali- ja terveydenhuoltomme on rakennettu. Hallituksen leikkauspolitiikka on ajamassa hyvinvointialueet säästöjen kierteeseen, joka näivettää palveluita ja heikentää alueiden kykyä vastata asukkaiden tarpeisiin. On selvää, että hallituksen tavoitteena on julkisen terveydenhuollon alasajo. Yksityisen terveydenhuollon palveluiden korostaminen julkisen kustannuksella Kela-korvausten korottamisen kautta on askel kohti terveydenhuollon eriarvoistumista.

Julkista terveydenhuoltoa on vahvistettava, jotta kaikilla kansalaisilla on yhdenvertainen pääsy laadukkaisiin terveyspalveluihin. Samalla sote-järjestöjen rahoitusta leikataan, ja tämä uhkaa vapaaehtoistyötä ja heikentää sen toimintaedellytyksiä, mikä näkyy julkisten palveluiden tarpeen kasvuna ja ihmisten kasvavana pahoinvointina.

Arvoisa puhemies! On aiheellista kysyä hallitukselta: Onko tämä todella se yhteiskunta, jota hallitus haluaa rakentaa? Onko se sellainen, jossa pienituloiset perheet joutuvat valitsemaan lääkkeitä ja ruoan välillä tai jossa vanhukset eivät saa tarvitsemaansa hoitoa?

Arvoisa puhemies! Kymenlaakso ja erityisesti Kouvolan kaupunki ovat joutuneet kohtaamaan hallituksen leikkauspolitiikan seuraukset hyvin konkreettisella tavalla. Se tarkoittaa, että Kymenlaakson alueella asuvat ihmiset joutuvat matkustamaan pidemmän matkan päähän saadakseen yöllistä päivystyksellistä hoitoa. Se tarkoittaa, että vanhukset, lapset ja sairaat joutuvat odottamaan kauemmin apua.

Esitys Kouvolan yöpäivystyksen lakkauttamisesta on käsittämätön ja vastoin reaali maailmaa. Yksikkö täyttää edellytykset toiminnan jatkumiselle ja olemassaololle. Me oppositiossa olemme kantaneet huolta tästä hallituksen suunnitelmasta, ja minä olen pitänyt tätä Ratamo-päivystyksen tilannetta omassa eduskuntaryhmässäni aktiivisesti esillä. Haluan kiittää tästä ministeri Juusoa, että huoli on kuultu opposition ja kuntalaisten osalta ja ministeri Juuso vieraili maanantaina Ratamon päivystyksessä, Suomen puhutuimmassa päivystyksessä. Toivon, että tämä vierailu oli antoisa ja sen myötä ministeriö saa lihaa luiden ympärille, vierailun tarkoitus toteutuu ja faktapohjainen tieto auttaa tekemään päätöksiä ja perumaan Ratamokeskuksen päivystyksen lakkauttamisen. — Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kopra, poissa. Edustaja Viljanen, poissa. Edustaja Bergbom, poissa. Edustaja Eestilä — Väyrynen oli välissä, anteeksi. Edustaja Väyrynen, poissa. — Edustaja Eestilä, poissa. Edustaja Valtola, edustaja Peltonen, poissa. — Edustaja Kallio, paikalla. Tervetuloa!

18.03 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! En malttanut olla vielä tulematta kertaalleen, kun huomasin, että tänne on tullut vierailijoitakin. [Yleisölehterillä on vierailijaryhmä] Meitä on kolme oppositioedustajaa, olemme vielä kaikki samasta vaalipiiristä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

meitä yhdistää nämä sairaalakysymykset, mistä äskeisestä puheesta suuri kiitos edustaja Werningille. Mutta sitten varsinaiseen puheeseen.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallituksen julkisen talouden suunnitelma ei käännä velanottoa lasku-uralle. Viime viikolla torstain kyselytunnilla valtiovarainministeri Purra puhui velkasuhteen kasvun vakiinnuttamisesta — siis velkasuhteen kasvun vakiinnuttamisesta. Kukaan ei tuntunut tietävän, mitä tämä uusi termi tarkoittaa. Hallitus on muutoinkin ollut innovatiivinen keksimään synonyymeja leikkauksille. Viimeisen niistä on ollut valikoiden säilyttävä — siis valikoiden säilyttävä. Asiayhteys, jossa tätä käytettiin, tarkoitti käytännössä leikkausta. Kukaan ei kiistä, tai ei ainakaan salin suurimmassa osassa kiistä, etteikö valtiontaloutta tule myös leikkaamalla sopeuttaa. Olisi kuitenkin kaikkien kannalta selvintä ja myös kansalaisten kannalta reilua, että puhutaan asioista niiden oikeilla nimillä. Hallitus leikkaa ja mitä suurimmalla todennäköisyydellä myös tulevat hallitukset tulevat leikkaamaan hallituksen kokoonpanosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Jos leikkaamisesta nyt otsikkotasolla oltaisiinkin yhtä mieltä, niin se, mistä leikataan, onkin sitten kokonaan toinen asia. Kuten lukuisia kertoja täällä salissa on toistettu, hallituksen leikkaukset osuvat samoille ihmisille ja alueille. Kasvu- ja tuottavuustoimet eivät kohdistu tasapuolisesti eri osiin maata ja erityyppisiin yrityksiin. Vaikka hallituspuolueiden edustajat ovatkin kehottaneet jo unohtamaan itäisen Suomen, niin keskustaa sitä ei unohda, eikä tosin kyllä mukaan oppositio — kiitos siitä. Itäisen Suomen asia on meidän kaikkien yhteinen asia, olimmepa saaneet äänemme sitten Espoosta, Oulusta tai Turusta.

Ympäristövaliokunnan jäsenenä on syytä nostaa esille joitain erityisen ongelmallisia kohtia hallituksen leikkauskohteista. Hallituksen tekemillä valinnoilla tuleville sukupolville jää velan lisäksi ilmasto- ja luontokriisin ratkaiseminen. Ei kukaan varmaan niin huonolla laskupäällä ole varustettu, että olisi kuvitellut valtionvelan tämän hallituksen teoilla katoavan, mutta kyllä vaalilupaukset enempiä antoivat odottaa kuin pelkkää velkasuhteen kasvun vakiinnuttamista tätä valtiovarainministeri Purran termiä lainaten.

Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön hallinnonalalla on tehtäviä, joita sen tulee kyetä suorittamaan tasapuolisesti koko maassa sekä maan rajojen yli — ilmasto ei tunne eikä tunnusta valtioiden välisiä rajoja. Erityisesti huolta herättää se, miten viranomaisresurssit riittävät ympäristölainsäädännön vaatimien ympäristölupien asianmukaiseen käsittelyyn. Julkisen talouden suunnitelma antaa perustellusti syyn epäillä, pystyykö ministeriö suoriutumaan sille kuuluvista tehtävistä ja velvollisuuksista rajusti pienenevillä määrärahoilla. Kun tähän päälle lisätään ideologiaan perustuva valtionhallinnon keskittäminen ja toimintaresurssien leikkaukset, on suuri vaara, että viranomaistoiminnot ennemminkin hidastuvat kuin sujuvoituvat. Vaarassa on myös paikallisten olosuhteiden tuntemuksen katoaminen viranomaispäätöksessä. Tästä on jo vuosia nähty esimerkkejä muun muassa valkoposkiahnien osalta, kun päätöksenteko on siellä, missä näitä lintuja virkamies löytää lähinnä googlettamalla.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa merkittävästi Saaristomeren kunnon parantamiseen, mutta samaan aikaan sisävesien ja muun Itämeren tilasta huolehtimisen varat vähenyvät. Sisävesien ja muun Itämeren hyvästä tilasta huolehtiminen ei hallituksen mielestä ole edelleenkään yhtä tärkeää kuin Saaristomeren huonon tilan parantaminen. Saaristomeri on suojelunsa ansainnut, mutta samalla rahojen kohdentaminen vain Lounais-Suomen rannikolle on yksi leikkaus lisää itäiselle Suomelle. Suomessakaan puhtaata sisävesistöä ei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

vät ole itsestäänselvyys. Kun vapaaehtoinen suojele vähenee, pakottava normiohjaus yleensä lisääntyy.

Helmi- ja Metso-elinympäristöohjelmat vahvistavat Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaavat luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastomuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Molemmat ohjelmat pohjautuvat vapaaehtoisuuteen ja ovat osoittautuneet menestykseksi. Vapaaehtoisuus on ollut merkittävä tekijä siinä, että ohjelmista on tullut suosittuja, ja mallilla on hyvä jatkaa.

Lisäksi on huomioitava, että EU:n biodiversiteettistrategiaan pohjautuva hallitusohjelman toimenpide vanhojen luonnontilaisten metsien kriteerien määrittelystä herättää epätoivoisuutta. Tulevaan määrärahatarpeeseen vaikuttaa, millaiset suojelulinjaukset tulevat olemaan. Puun kestävä käytön tielle ei tule rakentaa minkäänlaisia suoria eikä muitakaan esteitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

18.08 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Puhuin aikaisemmin päivällä debattipuheenvuorossa sisäisen turvallisuuden merkityksestä, ja jatkan vielä hetken tästä teemasta.

On välttämätöntä, että hallitus uudelleenarvioi leikkauspolitiikkaansa ja turvaa hyvinvointialueilla työrauhan. Alijäämän kattamisvelvoitetta on pidennettävä, jotta talouden sopeuttaminen voidaan tehdä hallitusti ja pitkän aikavälin säästöt voidaan saavuttaa.

Pelastustoimen rahoituksen resurssien riittävyys hyvinvointialueilla on erittäin kriittinen kysymys. Tässä tarkoitan myös sopimuspalokuntatoimintaa. Hallituksen leikkauspolitiikka ei saa johtaa tilanteeseen, jossa pelastustoimen kyky vastata hätätilanteisiin heikenee. On hyvä myös kiinnittää huomiota siihen, että hyvinvointialueilla on helppo hakea ehkä niitä lyhytnäköisiä, hätäpäissään tehtyjä säästöjä leikkaamalla esimerkiksi juuri Suomen Sopimuspalokuntien Liiton jäseniltä, sopimuspalokunnilta, ja sitä kautta heikennetään alueiden palo- ja pelastustoimen tilannetta. Sopimuspalokunnat ovat kuitenkin Suomessa kaikista edullisin tapa tuottaa palo- ja pelastustoimen palveluita, ja useimmiten ne ovat siellä palopaikalla tai onnettomuuspaikalla ensimmäisenä.

Haluaisin saada vastauksen hallitukselta siihen, kuinka näette, miten pelastustoimi kykenee vastaamaan kansalaisten tarpeisiin kaikissa tilanteissa ja miten hallitus aikoo varmistaa hyvinvointialueiden kestävä taloushoidon ilman, että se heikentää kansalaisten peruspalveluja. [Puhemies koputtaa] Tähän tuskin tässä kohtaa saan vastausta, sillä tällä hetkellä meitä on täällä salissa... Meinasin sanoa, että kolme sosiaalidemokraattia, mutta saapui paikalle vielä yksi keskustapuolueen kollegakin. Mutta tähän kysymykseen en saa vastausta. Toivottavasti tämä ei myöskään konkretisoidu sitten käytännössä onnettomuuspaikoilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

18.10 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028 on nyt tullut käsitellyksi perusteellisesti eduskunnan valiokunnissa. Tässä yhteydessä on paikallaan kiittää selonteosta mietinnön laatintua valtiovarainvaliokuntaa ja kaikkia muita valiokuntia huolellisesta työstä. Selonteon käsittely

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

täällä eduskunnassa mahdollistaa hallituksen talouspolitiikan kriittisen ja punnitun arvioinnin.

Koska yleiskuva hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta on puolin ja toisin tullut jo tässä eduskuntakeskustelussa maalattua, keskityn tässä puheenvuorossani tarkastelemaan hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa hallintovaliokunnan toimialueen kannalta. Hallintovaliokuntahan käsittelee muun muassa maamme sisäistä turvallisuutta, kuntia ja hyvinvointialueita koskevia asioita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen julkisen talouden suunnitelman perusteella aivan erityisesti kaksi sisäisestä turvallisuudesta vastaavaa viranomaista on suuren huolen kohteena. Nämä viranomaiset ovat Rajavartiolaitos ja Tulli.

Maamme rajojen turvallisuudesta huolehtivan Rajavartiolaitoksen resurssivaje kehyskaudella on puhuttanut eduskunnassa viime syksystä asti. Resurssien turvaaminen vain entisestään korostuu nykyisessä turvallisuustilanteessa. Sekä ministeri Rantanen että pääministeri Orpo ovat luvanneet tässä salissa puuttua asiaan, mutta silti julkisen talouden suunnitelmassa tämä ei riittävällä tavalla näy.

Myös hallintovaliokunta on yhdessä esittänyt lausunnossaan valtiovarainvaliokunnalle huolensa Rajavartiolaitoksen resursseista. Suora lainaus valiokunnan lausunnosta: ”Rajavartiolaitos joutuu aloittamaan sopeuttamistoimet vuodesta 2025 alkaen. Sopeuttamistarve on valiokunnan saaman selvityksen mukaan kehyskauden lopussa vuonna 2028 noin 23,5 miljoonaa euroa.” Valiokunta päätyikin pitämään välttämättömänä, että Rajavartiolaitokselle turvataan sen tarvitsemat resurssit.

Vastaavasti julkisen talouden suunnitelman käsittelyn yhteydessä on noussut esiin huoli Tullin määrärahoista. Vaikuttaa siltä, että Tullista on muodostunut Orpon hallituksen vahvivuorolla unohdettu turvallisuusviranomainen. Näin ei voi olla, sillä Tullin tehokas toiminta varmistaa muun muassa sen, että huumausaineita, aseita ja muita laittomuuksia ei pääse kulkeutumaan rajojemme ylitse Suomeen. Tulli on siten monella tapaa tärkeä portinvartija.

Hallintovaliokunta päätyikin lausunnossaan julkisen talouden suunnitelmasta muistuttamaan, ettei Tullia rinnasteta julkisen talouden suunnitelmassa turvallisuusviranomaisiin, toisin kuin hallitusohjelmassa ja esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteossa. Tämä on mielestäni todella suuri puute.

Kenties painokkaimman sanansa hallintovaliokunta lausuiikin täysin yksimielisesti juuri Tullista ja sen määrärahatilanteesta: ”Valiokunta katsoo, että hallituksen tulee vielä arvioida Tulliin kohdistuvia säästövelvoitteita.” Nyt katseet kääntyvätkin hallitukseen. Jäämme odottamaan, tarttuuko hallitus tähän hallintovaliokunnan yksimieliseen esitykseen, jota siis kaikki puolueet hallintovaliokunnassa tukivat.

Turvallisuus on eduskunnassa ollut aina puolueita yhdistävä eikä erottava aihe. On välttämätöntä, että pyrimme myös pitämään turvallisuuden yhdistävänä teimana. Jotta sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset voisivat onnistua tehtävissään, tarvitsevat ne kantavan näköalan pidemmälle yli vaalikausien resurssinäkymistään. Tämä on varmasti sellainen tavoite, jonka voimme hyvin laajasti tässä salissa jakaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana hyvinvointialueista, joiden vastuulle kuuluvat jokaisen kansalaisen kannalta tärkeät sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä erikoissairaanhoidon palvelut, siis juuri ne palvelut, joiden huolehtimisesta on kiinni niin monen suomalaisen arjen turvallisuus, terveys ja hyvinvointi. Julkisen talouden suunnitelmankin perusteella alkaa vaikuttaa yhä ilmeisemmältä, että hyvinvointialueet ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

mahdottoman tilanteen edessä, jos niiden tilannetta ei mitenkään hallituksen toimesta helpoteta. Valitettavasti pääministeri Orpon hallitus on tähän asti jättänyt vastaamatta hyvinvointialueiden toiveisiin, jotka helpottaisivat alueiden tilannetta nykyisessä ahdingossa. Hallitus ei ole tarttunut edes niihin ehdotuksiin, jotka eivät maksaisi mitään.

Jälleen kerran vetoan siihen, että hallitus esimerkiksi pidentäisi hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoitetta nykyisestä. Tämä toimenpide mahdollistaisi sen, että hyvinvointialueet saisivat työrauhan ja riittävästi aikaa toteuttaa sopeutuksensa kestävästi ja lyhytnäköisimmät säästöt palveluista välttämällä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.16 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla tänne eduskunnan portaille kansanvallan ytimeen kerääntyivät savonlinnalaiset osoittamaan mieltään, että maan hallitus ymmärtäisi, että meille savonlinnalaisille Savonlinnan sairaalan alasajo ei muuten käy. Oppositiopoliittikkona on helppo niin todeta monestakin hallituksen esityksestä, mutta varsinkin tämä hallituksen esitys sairaalaverkon alasajosta ja sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden heikentämisestä on käsittämätön. Hallitus operoi heikentämisesityksissään perustuslaillisten oikeuksien tonteilla. Suomen perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Orpon—Purran hallitus kertoo tekevänsä kaiken suomalaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi laittamalla perusasiat kuntoon hoitoonpääsyä nopeuttamalla ja turvaamalla palvelut. Tosielämässä hallitus leikkaa sote-rahoitusta roimasti, nostaa lääkkeiden hintoja, karsii sairaalaverkkoa ja laittaa työntekijät sairaana töihin sairaussakon vuoksi. Samalla kun hyvinvointialueilta leikataan, hallitus ohjaa puoli miljardia euroa yksityiseen terveysbisnekseen eikä anna piiruakaan periksi hyvinvointialueiden alijäämien edessä, vaan päinvastoin kiristää otettaan hyvinvointialueista kahden miljardin euron leikkauksilla. Hallituksen arvovalinta on kestävä. Leikkaukset hoitotakuuseen, henkilöstömitoitukseen ja palveluvalikoimaan sekä samanaikaiset korotukset sote-asiakasmaksuihin ja lääkkeisiin heikentävät palvelujen saatavuutta ja uhkaavat ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Hallituksen arvovalinnat asettuvat kyseenalaiseen valoon ja lisäävät terveyden eriarvoisuutta, kuten tekee myös hallituksen kehysriihipäätös sairaalaverkon karsinnasta, jonka laskennallinen säästö on kokoluokaltaan saman verran kuin olutveron laskemisen kustannus. Sairaalaverkosta leikkaamisen on laskettu säästävän ensivaiheessa 26,3 miljoonaa euroa, ja olutveron laskeminen maksoi 25 miljoonaa euroa. Suomalaisille tärkeimpien sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuus olisi siis turvattu pitämällä olutvero ennallaan. Poliitiikka on tosiaan arvovalintoja.

Hallituksen esitys sairaalaverkkomuutoksista on nyt lausuntokierroksilla, ja kehotankin kaikkia mahdollisia tahoja lausumaan esityksestä kesäkuun aikana. Ministeri Juuso on luvannut tutkittavan päätökseen mahdolliset säästöt sekä arviot useilta eri kanteilta, kuten sen vaikutuksista alueen ihmisiin, palvelujärjestelmään, henkilöstöön, koulutusjärjestelmään sekä aluetalouteen ja alueiden elinvoimaan. Näitä edellä mainittuja vaikutuksia on syytäkin tutkia ja ottaa huomioon lopullista esitystä tehtäessä. Sairaalaverkkomuutosten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 65/2024 vp

tavoitteena kerrotaan olevan muun muassa julkisten menojen tasapainottaminen, mikä sopii kyseenalaistaa, sillä päätöksen vaikutuksia ei ole vielä edes kunnolla arvioitu.

Savonlinnan seudun tieolosuhteet, vesistön rikkoma maantiede sekä pitkät etäisyydet edellyttävät asukkaiden palvelujen turvaamista Savonlinnan sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyssairaalana. Savonlinnan sairaalalla on valtava vaikutus alueen elinvoimaan ja aluetalouteen, oppilaitosten toimintaan sekä osaavan henkilöstön saatavuuteen.

Hallituksen on syytä tarkastella peruspalvelujen heikennysesityksiään uudelleen. [Vesa Kallio: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt taitaa olla puheenvuorot käytetty.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.